

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 651)

**Doğal Gaz Piyasası Kanunu Tasarısı ve Sanayi, Ticaret,
Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe
Komisyonları Raporları (1/836)**

T.C.

Başbakanlık

4.4.2001

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-264/1652

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 29.3.2001 tarihinde kararlaştırılan "Doğal Gaz Piyasası Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde enerji ihtiyacının her geçen gün arttığı ve dünya konjonktüründeki değişimlerin ülkemiz lehine yeni imkânlar oluşturduğu dikkate alınarak bu konuda bazı yeni düzenlemelerin yapılması büyük önem arz etmektedir.

Doğal gazın ithalatından dağıtım ve kullanımına kadar hizmet veren kişi ve kuruluşların belirlenmesi, uyacakları hükümlerin tespiti ve yetkilendirilmesi ile denetlenmeleri konularında yasal düzenleme yapmak amacıyla bu Tasarı hazırlanmıştır.

Doğal gaz sektöründeki tüm faaliyetleri düzenleyecek ve gerekli önlemleri geciktirmeden yürürlüğe koyacak ve sektörün herhangi bir tıkanıklığa uğramadan faaliyette bulunmasını sağlayacak bir kurum oluşturulmaya çalışılmıştır. Böylece, doğal gazın yeni teknolojilere uygun güvenli, sürekli ve ülke yararları ile liberal sistemin gereklerine uygun dağıtımı ve kullanımı amaçlanmıştır.

Ülkemizde çok yeni olan bu konu hakkında 3378 sayılı Yetki Kanununa istinaden, 1990 yılında 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmıştır. Bu Kanun Hükmünde Kararname ile ülkemizde doğal gazın ithali, satışı ve ülke içinde dağıtım yetkisi tamamen BOTAŞ'a verilmiştir.

Ancak, serbest piyasa ekonomisi, prensiplerini yerleştirmek, liberal ekonominin icaplarından olan tekelleri kaldırma hedefleri doğrultusunda, doğal gaz piyasasında tam rekabetin sağlanabilmesi için 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılarak doğal gazın iletimi yanında ithali, dağıtımı ve satışına ilişkin hususlar da Kanun kapsamına alınmıştır.

Ülkemizde doğal gaz dağıtımı ile ilgili yeterli alt yapının olmadığı, bu yatırımların önemli ölçüde iç ve dış kaynağa ihtiyaç gösterdiği ve kamunun sınırlı kaynak yapısı içinde bu tür büyük yatırımların realize edilmesinin en azından kısa vadede mümkün olmayacağı bir gerçektir.

Bu tür enerji kaynaklarının, bölüşümü ve boru hatları ile taşınmasının belli başlı ülkeler arasında ciddi bir yarış ortamı yarattığı ve bu yarışın giderek ülkeler arası bir güç ve refah göstergesine dönüştüğü bir dönemde, ülkemizin de bu avantaja sahip olmasında büyük yarar görülmektedir.

Doğal gazın ithalatında kamu tekelini benimseyen 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, serbest ekonomik sistemin özüne ters düşen bir takım kısıtlamaları da ihtiva etmektedir.

Diğer taraftan, Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık (2001-2005) Kalkınma Planının Onaylandığına ilişkin TBMM Kararının Enerji başlığını taşıyan bölümünde de “başta elektrik ve doğal gaz alt sektörleri olmak üzere enerji kaynaklarının üretiminden tüketimine kadar her aşamada, özel kesimin en üst düzeyde yatırım ve işletme faaliyetlerine katılımı için gerekli yasal ve kurumsal değişikliklerin yapılması sağlanmalıdır.” hükmü yer almaktadır.

Bu nedenle, doğal gazın günün koşullarına uygun olarak, sektörün büyük bir hızla değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayacak, uluslararası entegrasyonun gereklerini yerine getirerek verimlilik, rekabet ve şeffaflığı sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmasına ilişkin olarak hazırlanan bu Tasarı ile;

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunun teşekkülü ve etkin biçimde çalışmaya başlaması,
Doğal gaz piyasasında temin, iletim ve dağıtım faaliyetlerinin düzenlenmesi,
Mevzuatın ve uygulamanın Avrupa Birliği düzenlemeleri ile uyumlu hale getirilmesi,
hedeflenmiştir.

Bir çok yatırımcının Türkiye’de yatırım yapma olanaklarını araştırdığı, ancak, faaliyete geçmek için piyasaların denetlenmesini ve bu kapsamda hazırlanan ve yükümlülüklerinin açıkça belirlenmesini beklediği bilinmektedir.

Halkımızın refah seviyesini artırmak için özellikle sanayicilerimizin serbest dolaşıma tâbi ürünlerinin rekabet gücünü artıracak nitelikte, güvenilir ve ekonomik yeni enerji kaynakları sağlamanın ve bunların istikrarlı bir piyasa içerisinde sunumunun son derece önemli olduğu muhakkaktır.

Bu Tasarının kanunlaşmasıyla birlikte doğal gaz sektöründeki alt yapı yatırımlarının yerli ve yabancı özel yatırımcılar tarafından hızla tamamlanması imkânı yaratılmış olacak ve enerji darboğazları ile karşılaşılması önlenmiş olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Madde ile, doğal gazı kaliteli, sürekli ve ucuz bir şekilde tüketicilerin kullanımına sunmak ve mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasası oluşturarak, piyasada bağımsız bir denetimin sağlanması Kanunun amacı olarak belirlenmektedir.

Madde 2. – Madde ile, doğal gazın ithali, ihracı, iletimi, dağıtımı, depolanması, ticareti ve Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulması ile çalışma usul ve esasları düzenlenmektedir.

Madde 3. – Madde ile, Kanunda geçen bazı ibarelerin tanımları yapılmaktadır.

Madde 4. – Madde ile, doğal gaz piyasası faaliyetleri içinde yer alan lisans, sertifika, şehir içi dağıtım sisteminin ihale ve işleyişine ilişkin usul ve esaslar ile gerektiğinde diğer konularda Kurumun yönetmelikler çıkarma yetkisi düzenlenmektedir.

Madde 5. – Madde ile, doğal gaz piyasa faaliyetlerinin lisans veya sertifika alınmadan yürütülemeyeceği piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk tüzel kişilerinin anonim veya limited şirket olarak kurulması gerektiği hususları düzenlenmiştir. Ayrıca;

(a) bendinde, doğal gazın ithal yoluyla temin edilmesi halinde, yurt içinde toptan satış şirketlerine veya ihracatçı şirketlere satış sözleşmesi ile devredilebileceği gibi tüketicilere de serbestçe pazarlanabileceği ve ithalatçı şirketlerin lisans alma koşullarına ait hususlar,

(b) bendinde, doğal gazın arama ve üretiminin 6326 sayılı Petrol Kanununa tâbi olacağı belirtilmektedir. Üretim şirketlerinin ürettikleri gazı lisans almak kaydı ile toptan satış şirketleri veya serbest tüketicilere satabilecekleri ve bu satış miktarının, ulusal tüketimin yüzde yirmisini geçmeyeceği,

(c) bendinde, tüm iletim şirketlerinin, doğal gazın taşınması ve sistemin işlemesi için gerekli ayarlama ve diğer her türlü hizmetlerin yerine getirilmesinden sorumlu oldukları ve gaz temininin emniyetli güvenli ve verimli bir biçimde ve en az maliyet ile gerçekleştirilmesine yönelik her türlü tedbirlerin alınmasının gerekliliği ve sisteme giriş koşulları, iletim şirketlerinin transit taşımacılık yapabilecekleri de nazara alınarak iletim kapasitelerini artıracak şekilde yatırım programlarını hazırlamaları gerektiği,

(d) bendinde, sıvılaştırılmış doğal gazın (LNG) sıvı olarak LNG tesislerinde veya gaz olarak yer altı ve yer üstü tesislerinde depolanabilmesi için Kurumdan lisans alınması gerektiği, depolama lisansı alma koşulları, 6326 sayılı Kanuna göre işletme ruhsatnamesine sahip şirketlerin, üretim sahasında doğal gazın bitmesi sonucu, bu yatakları depolama amaçlı kullanmak istedikleri takdirde Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün onayı ile işletme ruhsatnamesinin depolama lisansına dönüş- türülebileceği ve depolama şirketlerinin vereceği hizmetlerde yansız davranması gerektiği,

(e) bendinde, toptan satış şirketlerinin serbest tüketicilere yaptıkları toptan satış faaliyeti için Kurumdan lisans almaları gerektiği, ithalatçı lisansı almış olan tüzel kişilerin bu lisans ile toptan satış yapabilecekleri, ancak dağıtım şirketlerine gaz satışı yapan tüzel kişilerin, Kurum tarafından öngörülecek süre içerisinde, bu müşterilere gerekli depolama hizmetlerini sunmak için depolama şirketleri ile kira sözleşmesi yaparak mevsimsel maksimum doğal gaz çekişlerini karşılayacak miktarda lisans başlangıcından itibaren beş yıl içerisinde gerekli tedbirleri alması gerektiği, doğal gaz satışı yapan tüzel kişilerin Kurum tarafından belirlenecek süre içerisinde beklenen talebi karşılayabilecek taşıma, depolama ve balans kapasitelerine sahip olmalarını ve toptan satış şirketlerinin doğal gaz ithalatı yapabilmek için ithalatçı lisansı almaları gerektiği ve lisans koşulları,

(f) bendinde, ithal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazı yurt dışına ihraç etmek isteyen tüzel kişilerin, Kurumdan ihracat lisansı almaları gerektiği ve lisans alma koşulları,

(g) bendinde, şehir içi doğal gaz dağıtım hizmetlerinin Kurum tarafından açılacak ihaleyi kazanan şirkete mülkiyeti ile birlikte Kurumca belirlenecek bir süre için dağıtım lisansı verileceği, Lisans süresinin şehrin gelişmişlik düzeyi, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı dikkate alınarak belirleneceği, dağıtım lisansı alan şirketin tasarrufunda bulunan şebekeyi başka bir tüzel kişiye satabileceği, ancak satın alan tüzel kişinin de dağıtım faaliyeti yapabilmesi için Kurumdan lisans alması gerektiği, aksi takdirde satışın gerçekleşmeyeceği, dağıtım faaliyetlerinin bir kamu hizmeti olduğu, dağıtım lisansı sahibi şirketin lisans süresinin nihayet bulması ve yeni lisans dönemi için aynı lisans sahibinin hizmete devam etme konusunda Kuruma başvurması halinde, başvurunun lisans sahibinin ekonomik ve teknik gücü, hizmet kalitesi ve abonelerin memnuniyeti hususlarının dikkate alınarak değerlendirilmesi sonucunda yeniden lisans verilebileceği, lisans süresinin yeni dönem için uzatılması durumunda ise, Kurumun ilgili şehir için ihale açacağı, ihaleyi kazanan dağıtım şirketine dağıtım lisansı verileceği ve mevcut işletmenin mülkiyet satışının yeni lisans sahibine yapılacağı ve

tahsil edilen bedelin eski lisans sahibine ödeneceği, ayrıca, dağıtım lisansı olan tüzel kişilerin ilgili şehirdeki belediyelerin sermaye koyma şartı aranmaksızın yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etme zorunlulukları ve belediye hisselerinin hiçbir şekilde yüzde onu geçemeyecekleri ile dağıtım şirketlerinin, sorumlulukları altındaki tüketicileri, talebi halinde sisteme bağlamak zorunda oldukları ve bu bağlantının teknik olarak uygun olması gerektiği, ayrıca dağıtım şirketlerinin, yurt çapında sadece iki şehirde lisans sahibi olabileceklerine ait hususları, bu sayının şehirlerin gelişmişlik seviyesi dikkate alınarak Kurum tarafından artırılacağı,

(h) bendinde ise, doğal gazın kuyubaşı, ulusal iletim şebekesi veya şehir içi dağıtım sistemin-den satın alınıp, sıkıştırılması ve basınçlı kaplara doldurulması, sıkıştırılmış haldeki doğal gazın şehirler arasında özel vasıtalarla taşınması ve iletim şebekelerinin ulaşamadığı yerlerde basıncın düşürülerek satılması faaliyetlerini yapacak tüzel kişilerin bu faaliyetler için Kurumdan lisans almalarının şart olduğu ve bu faaliyeti yapacak tüzel kişilerin lisans almak için yapacakları faaliyet kapsamında yer alacak tesis ve ekipmanların da uluslararası standartlarda, emniyetli ve güvenli olacağını garanti edilmesi gerektiği hususları,

düzenlenmiştir.

Madde 6. — Madde ile, doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek ithalat, ihracat, depolama, dağıtım, toptan satış şirketleri ile serbest tüketicilerin, Kurumdan sertifika almış şirketler ile yapım ve hizmet sözleşmesi imzalayabilecekleri, iç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikaların Kurum adına dağıtım şirketleri tarafından verileceği ve Kurumun yapım ve hizmet şirketlerini denetleyeceği düzenlenmektedir.

Ayrıca sistemle ilgili fizibilite etüd, proje, yapım, müşavirlik, kontrol ve denetleme, servis bakım, onarım ve malzeme temini gibi hizmetleri yapacak olanların da yapacakları faaliyetler için, Kurumdan sertifika almaları gerektiği hususu düzenlenmiştir.

Madde 7. — Madde ile, lisans veya sertifikaların genel esasları ile sona erme şekilleri düzenlenmiştir.

Madde 8. — Maddenin (a) fıkrasında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda öngörülen hususların doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilere de uygulanacağı, üretim şirketleri hariç hiçbir tüzel kişinin yıllık ulusal doğal gaz tüketiminin yüzde yirmisinden fazlasını diğer bir tüzel kişi veya kullanıcıya satamayacakları hususları,

(b) bendinde doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişilerin birbirlerine ve Kuruma bilgi verme yükümlülükleri ve hassas bilgilerin gizliliği, bu bilgilerin menfaat amacıyla kullanılmayacağı ve istismar edilemeyeceği hususları,

(c) bendinde, doğal gaz piyasasında birden fazla konuda faaliyet gösteren tüzel kişilerin muhasebe kayıtlarını ayırmak zorunda oldukları,

(d) bendinde ise; şehir içi doğal gaz dağıtım şirketlerinin rekabeti engellememeleri açısından satın alacakları doğal gazın en fazla yüzde ellisinin tek satıcıdan almalarının esas olduğu, ancak piyasanın gelişmişlik durumu ve ucuz gaz temin hususları dikkate alınarak Kurum tarafından bu oranın artırılacağı veya azaltılabileceği hususları,

düzenlenmektedir.

Madde 9. — Maddenin (a) bendinde, serbest tüketicilerin belirlenmesi, (b) bendinde ise kapasitenin veya kamuya hizmet yükümlülükleri veya mevcut sözleşme hükümleri nedeniyle meydana gelen ciddi ekonomik güçlükler yüzünden sisteme girişin kabul edilmediği durumlardaki esaslar düzenlenmektedir.

Madde 10. – Madde ile, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulması, Kurumun bu Kanundan kaynaklanan görev ve yetkilerini yerine getirirken, hiçbir kurum, kuruluş veya organdan emir ve talimat almayacağı, Kurumun uygun gördüğü yerlerde bölge teşkilâtı kurulabileceği gibi hususlar düzenlenmiştir.

Madde 11. – Madde ile, Kurulun oluşumu, Kurul Başkan ve üyelerinin nitelikleri, görev süreleri, atama usul ve esasları ile Kurulun ve Başkanlığın görevleri düzenlenmektedir.

Madde 12. – Madde ile, Kurul üyeliği ile bağdaşmayan hususlar, Kurul üyelerinin ve kurum personelinin, Kurum ile ilgili gizlilik taşıyan bilgileri görevlerinden ayrıldıktan sonra da açıklayamayacakları ve kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamayacakları, Kurul üyelerinin süreleri dolmadan hangi şartlarda Bakanlar Kurulu tarafından görevlerine son verileceği gibi hususlar düzenlenmektedir.

Madde 13. – Madde ile, Kurul üyelerinin yemin şekli ve mal beyanında bulunma usulleri düzenlenmiştir.

Madde 14. – Madde ile, Kurulun çalışma şekli, toplantı usul ve nisabı, Kurulun onay vereceği durumlar, yıllık rapor ile Kurumun hesaplarının Sayıştay denetimine tâbi olacağı hususları düzenlenmektedir.

Madde 15. – Madde ile, Kurumun teşkilâtı, Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin idarî hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürüteceği Kurum personelinin ücret ve malî hakları dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbi olacağı, Kurulun ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerini düzenlemekte serbest olduğu, kadroların ihdası ve iptalinin Kurulca yapılacağı belirtilmektedir.

Ayrıca, Kurul Başkanı ve Kurul üyeliklerine atananlar ile diğer Kurum personelinin, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbi olduğu, Kurul Başkanı ve üyeliklerine atananların Kurulda görev yaptıkları sürece eski görevleri ile olan ilişkilerinin kesileceği, Kurum personelinin ücret ve diğer malî haklarına dair hususlar düzenlenmiştir.

Madde 16. – Madde ile, Kurumun gelirlerinin, katılma payı, lisans, sertifika, onay ve vize işleri üzerinden alınacak bedeller ile hibe, yayın ve sair gelirlerden oluştuğu, ayrıca Kurumun mal varlıklarının Devlet malı sayılıp haczedilemeyeceği hususları düzenlenmiştir.

Madde 17. – Madde ile, Kurul tarafından, bilgi istenmesi veya yerinde incelenmesi halinde, istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verilmesi, lisans veya sertifikada öngörülen hususları etkileyecek şartlardaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi gibi durumlarda öngörülen cezaların tahsil edileceği ve gerektiğinde ayrıca lisans ve sertifikaların iptal edileceği, verilecek para cezasının Kurum tarafından 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edileceğine dair düzenleme yapılmıştır.

Madde 18. – Madde ile, Kurulun, kendisine intikal eden ihbar veya şikâyetler üzerine, doğrudan doğruya soruşturma açtırabileceği gibi, soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti amacıyla bir ön araştırma da yaptırabileceği öngörülmektedir.

Doğal gaz piyasa faaliyetlerinin hızlı, sürekli ve daha etkin bir şekilde düzenlenmesi ve denetlenmesi için böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulmuştur.

Ön araştırma ve soruşturmada takip edilecek usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği düzenlenmiştir.

Doğal gaz piyasa faaliyetlerinin acele işlerden olması ve ülke genelini ilgilendirmesi nedeniyle, Kurul kararına karşı açılacak davaların süratle yürütülmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, doğal gazın depolanması ve iletimine ilişkin belgeler 1954 yılından bu yana 6326 sayılı Petrol Kanununa göre verilmekte ve ilk derece mahkemesi olarak da Danıştay görevlendirilmiş bulunmaktadır. Bu nedenle aynı hükme paralel olarak bu Kanunda da söz konusu düzenleme yapılmıştır.

Madde 19. — Madde ile, maddenin 1 inci bendinde, bağlantı tarifelerinin, ilgili bağlantı anlaşmalarına dahil edilecek olan ve iletim sistemi veya bir dağıtım sistemine bağlantı için eşit durumda olan serbest tüketiciler arasında ayırım yapılmamasını esas alan hüküm ve şartlar,

2 nci bendinde, iletim ve depolama tarifelerinde iletim ve sevkiyat kontrolüne ait hizmet bedellerini, depolama, kira bedellerine ait tarife limitlerini Kurumun belirleyeceği, bu limitler dahilinde tüzel kişilerce hazırlanan tarifenin Kurumca hangi tarihlerde ve nasıl onaylanacağı; transit taşıma tarifesinin uluslararası rekabet koşulları da dikkate alınarak Kurum tarafından belirleneceği,

3 üncü bendinde, Kurumun, doğal gaz alımı ve satımı tarifelerinde esas olacak unsurları belirleyeceği, tüzel kişilerin doğal gaz alım satımındaki satış fiyatlarının bu esaslar dahilinde serbestçe belirleneceği,

4 üncü bendinde, dağıtım şirketinin dağıtım yetkisi almak için girdiği ihalede verdiği teklifte yer alan, doğal gaz, birim hizmet ve birim yatırım bedellerinden oluşan perakende satış fiyatları ve tarife esaslarının Kurum ile dağıtım şirketi arasında imzalanacak lisans sözleşmelerinde yer alacağı hususları düzenlenmektedir.

5 inci bendinde ise; bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede ithal ve yerli doğal gazın ithal ve satışından Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonunun alınmayacağına dair hüküm bulunması nedeniyle, doğal gaz piyasasındaki fiyat istikrarının bozulmaması amacıyla aynı hüküm bu Kanun kapsamına da alınmış bulunmaktadır.

Madde 20. — Madde ile, maddenin (a) bendinde; Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, kamulaştırmanın yapılabileceği, bu konuda, Kurulca verilecek lüzum kararlarının kamu yararı yerine geçeceği, kamulaştırma yapılan taşınmazın mülkiyetinin Hazine'ye kullanma hakkının ise kamulaştırma bedelini ödeyecek tüzel kişiye ait olacağı belirtilmektedir.

(b) bendinde, kamuya ait araziler üzerinde, bedeli ilgili tüzel kişi tarafından ödenmek şartıyla, mülkiyetin gayri aynı hak tesis edilebileceği gibi söz konusu arazilerin kiralanmasına da imkân sağlanmıştır.

(c) bendinde, Kurum tarafından bu Kanuna göre yapılacak tebligatların 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılacağı düzenlenmiştir.

(d) bendinde, Kurumun para, evrak ve mallarının Devlet malı hükmünde olduğu ve bunlar üzerinde suç işleyen Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personelinin Devlet memurları gibi cezalandırılacağı düzenlenmiştir.

(e), (f) ve (g) bentlerinde ise bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye, 3194 sayılı İmar Kanununa, 1580 sayılı Belediye Kanununa, 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanuna ve BOTAŞ'ın alacakları ile ilgili olarak da 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna atıfta bulunulduğundan, uygulamada bir boşluk doğmaması amacıyla bu Kanun kapsamına alınmıştır.

Madde 21. — Maddenin (a) bendinde, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında “Kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresi, on yıldan çok olamaz. Turistik tesis kurulacak yerlerin ve turistik tesislerin on yıldan fazla süre ile kiraya verilmesi mümkün değildir.” denmektedir.

Ancak, doğal gaz piyasa faaliyetlerinin kesintisiz ve etkin bir şekilde yürütülebilmesi için, anılan fıkranın değiştirilerek, ihtiyaca uygun olarak doğal gazın iletim, dağıtım ve depolanması gibi hususlara uzun süreli kiralama inkâmı sağlanması amacıyla ile “doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin” ibaresi fıkraya ilave edilmiştir.

(b) bendinde, doğal gazın nakledilmesi ve depolanmasına ilişkin belgeler 6326 sayılı Petrol Kanununa göre Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir. Ancak, söz konusu belgeler, bundan böyle, bu Kanuna göre, Kurum tarafından verileceğinden, herhangi bir yetki kargaşasına meydan vermemek için 6326 sayılı Petrol Kanununun bu Kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı hususu düzenlenmiştir.

(c) bendinde, 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlükten kaldırıldığı belirtilmekte, ancak hazırlık dönemi olan 12 aylık süre içerisinde BOTAŞ’ın hak, görev ve yetkilerinin devamı sağlanarak doğal gaz faaliyetlerinin aksamadan devam ettirilmesi amaçlanmaktadır.

(d) bendinde ise, Kurumun 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa tâbi olmadığı, Kurumun gelirleri ile ilgili olarak yapılacak bütün işlemlerin de vergi, resim ve harçlardan muaf olacağı hususu düzenlenmiştir.

Geçici Madde 1. — (A) bendinde, doğal gaz sektöründe sürdürülen yeniden yapılanma çalışmalarının en önemli unsuru bu Kanunla kurulan ve teşkilâtlandırılan Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurumun karar organının Kurul olduğu,

Tasarının kanunlaşmasını takiben Kurul üyelerinin ivedilikle atanması ve bu Kanun uyarınca öngörülen düzenleme ve denetim görevine bir an önce başlanmasının önem arz ettiği,

Diğer taraftan Kurul üyelerinin, Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip üç ay içinde atanması gerektiği,

İlk atanan üyelerin ne şekilde yenileneceği ve devamlılığın temini için ilk altı yıllık süre boyunca görev yapacağı,

Diğer taraftan, herhangi bir müdahaleyi önlemek açısından Kurum personelinin Kurul tarafından atanmasının temin edilmesi,

(b) bendinde ise, bu Kanunla öngörülen yeni piyasa yapısı için gerekli tüm hazırlıkların “hazırlık dönemi” olarak ifade edileceği ve kazanılmış hakların devamı için, Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden azami yirmidört aylık süre zarfında Kuruma müracaat edilmesi gerektiği,

Ayrıca, Kurumun mevzuatını hazırlayıcaya kadar geçecek süre içerisinde BOTAŞ’ın uluslararası anlaşmalardan doğan satınalma garantilerinden dolayı zarara uğramaması için, doğal gaz tüketiminin artırılması, ileride Kurum tarafından yapılacak şehiriçi doğal gaz dağıtım ihalelerinin zaman kaybetmeden yapılabilmesine imkân sağlanması amacıyla Bakanlığın ihale işlemleri için BOTAŞ’ı görevlendirmesi ve ihaleyi kazanan firma ile Bakanlık arasında imzalanacak sözleşmelerin Bakanlar Kurulunca onaylandıktan sonra yürürlüğe girebileceği ve söz konusu sözleşmenin bilahare Kurumun onayından geçerek mevzuata uyumlu hale getirilmesi hususları düzenlenmiştir.

Geçici Madde 2. — BOTAŞ’ın bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra doğal gaz alım sözleşmesi yapamayacağı, bu tarihten itibaren 2009 yılına kadar toplam yıllık ithalat miktarını yıllık

ulusal tüketime % 20'sine ulaşmaya kadar mevcut doğal gaz alım veya satış sözleşmelerini kısmi veya bütün olarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte diğer ithalat şirketlerine ihale yoluyla devredeceği, İhaleyi kazanan tüzel kişinin BOTASŞ'tan alacağı devir muvafakatı ile satıcıyla sözleşme devri yapmak için girişimde bulunacağı satıcı ile sözleşme devri yapmanın mümkün olmaması halinde, ilgili tüzel kişinin BOTASŞ'ın tüm yurt dışı yükümlülüklerini almak ve bu yükümlülüklerden BOTASŞ'ın uğrayacağı tüm zarar ve ziyanları karşılamaları taahhüdü ile BOTASŞ'ın yurt dışından aldığı doğal gazı yurt içinde söz konusu tüzel kişiye devir yapabileceği belirtilmektedir.

İhale konusu olan doğal gaz miktarlarının satış yoluyla devri halinde, BOTASŞ'ın uluslararası anlaşmalardan doğan mükellefiyeti devam edeceği için, ithalatçı şirketler tarafından söz konusu mükellefiyetlerin yerine getirilememesinden dolayı BOTASŞ'ın bir zarara uğraması durumunda BOTASŞ'ın uğrayacağı zararları devralan ithalatçı şirkete rücu etme hakkının olduğu düzenlenmiştir.

Ayrıca, Kanunun yürürlüğe girmesi ile BOTASŞ'ın yaptığı ithalatın ulusal tüketime % 20'si oranına gelinceye kadar yeni sözleşme yapma imkânı kaldırılmaktadır. BOTASŞ'ın bu orana düşünceye kadar halihazırda yapmış olduğu sözleşmelere istinaden doğal gaz ihalatı yapılırken, BOTASŞ'tan devralınan sözleşmeler dışında BOTASŞ'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler dışında diğer ülkelerden yapılacak ithalat için yapılacak müracaatlarda, Kurumun piyasada rekabet ortamının oluşturulması, mevcut sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ve ihracat bağlantılarını dikkate alarak bir değerlendirme yaparak, ithalat lisansı verebileceği hususları düzenlenmiştir. BOTASŞ'ın mevcut sözleşmelerinin bulunduğu ülkelerden yeni gaz alım sözleşmelerinin ilgili sözleşmeler sona ermedikçe yapılamayacağı da düzenlenmektedir.

Geçici Madde 3. — Eskişehir ve Bursa şehiriçi doğal gaz dağıtım işletmelerinin varlıkları ile birlikte özelleştirilmesi hususunu Bakanlığın bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakiben iki ay içerisinde Özelleştirme İdaresine bildireceği, ilgili şehirdeki işletmelerin özelleştirme işlemlerinin Kurumun Özelleştirme İdaresine bildireceği usul ve esaslar çerçevesinde yapılması gerektiği ve bu nedenlerle Kurumun hazırlık döneminden sonraki altı aylık sürede Özelleştirme İdaresi tarafından yapılacak ihale sonucu ihaleyi kazanan dağıtım şirketlerinin Kurumundan ilgili şehir için dağıtım lisansı almasına bağlı olarak işletmelerin devrinin yapılabileceği, lisans alamayan şirkete ihaleyi kazansa da devir yapılmasının mümkün olmayacağı hususları düzenlenmektedir.

Ayrıca Ankara, İstanbul ve İzmit şehirlerinden dağıtım faaliyeti yapan belediye veya belediye şirketlerinin bu faaliyetlerine bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce yatırım amaçlı almış oldukları Hazine garantili dış kredi borçlarının ödenme sürelerinin sonuna kadar devam edebilecekleri, bu süreler içinde veya ödemeleri bu süreleri aşan yeni kredi alamayacakları, kredi ödemeleri sonunda işletmeleri Kuruma yeni dağıtım lisans sahibini belirlemek üzere devredecekleri, Kurumun ihaleyi yaparak ilgili şehrin dağıtımını yapacak tüzel kişiyi belirledikten sonra, lisans verdiği tüzel kişiden sözkonusu şehirde mevcut işlemlerin mülkiyet bedellerini ilgili belediye veya belediye şirketi namı hesabına tahsil edeceği belirtilmektedir.

Diğer taraftan kredi borçları nedeniyle faaliyetine devam eden belediye şirketlerinin dağıtım faaliyetlerini bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 24 ay içerisinde Kurumla yapacağı dağıtım lisansı hükümlerine göre yapacağı hususları da düzenlenmiştir.

MADDE 22. — Yürürlük maddesidir.

MADDE 23. — Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii

11.4.2001

Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

Esas No. : 1/836

Karar No. : 6

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Doğal Gaz Piyasası Kanunu Tasarısı”, Enerji Bakanı Sayın M. Cumhur Erşümer, Maliye Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı temsilcilerinin katıldığı Komisyonumuzun 10.4.2001 tarihinde yaptığı toplantıda incelenip görüşüldü.

Ülkemizde hızla büyüyen enerji açığını gidermek, serbest piyasa ekonomisi prensiplerini yerleştirmek, liberal ekonominin icaplarından olan tekelileri kaldırma hedefleri doğrultusunda, doğal gaz piyasasında tam rekabetin sağlanabilmesi için 397 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılarak, doğal gazın ithali yanında iletimi ve satışına ilişkin hususlar bu Kanun kapsamına alınmıştır.

Ülkemizde doğal gaz dağıtımı ile ilgili yeterli alt yapının olmadığı, bu yatırımların önemli ölçüde iç ve dış kaynağa ihtiyaç gösterdiği, kamunun sınırlı kaynak yapısı içinde, bu tür büyük yatırımların realize edilmesinin en azından kısa vadede mümkün olamayacağı bir gerçektir.

Bu nedenle, doğal gazın güntün koşullarına uygun olarak, sektörün büyük bir hızla değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayacak, uluslararası entegrasyonun gereklerini yerine getirerek verimlilik, rekabet ve şeffaflığı sağlayacak şekilde yeniden yapılandırılmasına ilişkin olarak hazırlanan Kanun Tasarısı ile;

- Doğal Gaz Piyasası Kurumunun teşekkülü ve etkin biçimde çalışmaya başlaması,
  - Doğal gaz piyasasında temin- iletim- depolama- dağıtım faaliyetlerinin düzenlenmesi,
  - Mevzuatın ve uygulamanın Avrupa Birliği düzenlemeleri ile uyumlu hale getirilmesi,
- Hedeflenmiştir.

Bu Tasarının yürürlüğe girmesi halinde, doğal gaz sektöründeki alt yapı yatırımlarının, yerli ve yabancı özel yatırımcılar tarafından hızla tamamlanması imkanı yaratılmış olacak ve dolayısıyla enerji darboğazları ile karşılaşılması önlenmiş olacaktır.

Komisyonunda Kanun Tasarısının geneli üzerinde yapılan görüşmelerde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın M., Cumhur Erşümer; bu Kanunun yürürlüğe girmesi halinde ülkemizde doğal gaz piyasasının serbestleştirilmesi yanında Avrupa Birliği mevzuatına uyum sürecinin de hızlanacağını piyasanın düzenlenmesi ile ilgili yasal boşluğun doldurulacağını, özellikle şehirlerde doğal gaz altyapısının hızla yaygınlaşacağını, sanayinin doğal gaz gibi ucuz bir hammadde kullanımına kavuşacağını, sayılan bu avantajlar ile ülkemizin kalkınma hamlesini daha kolay gerçekleştireceğini ifade etmiştir.

Söz alan Komisyon üyelerinden bazıları Tasarının kendilerine henüz yeni ulaştığını, bu nedenle yeterli çalışmaları yapma fırsatı bulamadıklarını, kurul ismi bulunan çok sayıda kuruluşların kamudaki ticaret dengesini bozduğu, bunun yerine Doğal Gaz Piyasası Kurulunun görevlerinin Elektrik Piyasası Kurulu tarafından yerine getirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bazı Komisyon üyeleri ise yasanın önemli bir boşluğu dolduracağını, bu alanda mevzuat düzenlemesinde geç kalınmaması açısından yasanın bir an önce çıkarılmasının ülkemize büyük faydalar sağlayacağını beyan etmişlerdir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Sayın M. Cumhuriyet Ersoy yeniden söz alarak Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulunun görevlerinin Elektrik Piyasası Kurumu ve Kuruluna devredilebileceğini, Komisyon görüşünün bu yönde olması halinde Kanun Tasarısını buna göre yeniden düzenleyebileceklerini ifade etmiştir.

Kanun Tasarısının geneli üzerinde yapılan görüşmeler tamamlanmış ve maddelerine geçilmesi oy birliği ile kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 3 üncü maddesi 30 numaralı bendindeki “devir” ibaresi yanlış yorumlara sebebiyet vereceğinden bu ibare çıkarılarak kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 5 inci maddesi (a) fıkrasının 4 numaralı bendinin ikinci satırındaki “ve” yerine (,) aynı bendin ilk paragrafının sonundaki “sağlanması” ibaresinin çıkarılarak, yerine “sağlayabilmesi” ibaresinin yazılması, aynı maddenin (b) fıkrasının 1 inci paragrafından sonra gelmek üzere “üretim faaliyeti, piyasa faaliyetinden sayılmaz” ibaresinin eklenmesi gerekmektedir. Zira tasarının tanımlar başlıklı üçüncü maddesinin 36 ncı fıkrasında piyasa faaliyetleri arasında üretim faaliyeti sayılmadığı halde burada üretimin piyasa faaliyeti içindeki görüldüğünü ortadan kaldırmak amaçlanmıştır.

Aynı maddenin (c) fıkrasının 9 numaralı bendinin ikinci satırındaki “ve diğer” ibaresi çıkarılmış, 4 üncü satırındaki “kendisine” ibaresi “kendilerine” olarak düzeltilmiştir.

Aynı maddenin (e) fıkrasının 1 numaralı bendinin 3 üncü satırında “planlaması” ibaresi yerine “planlamasını yapmak” şeklinde düzeltilmiştir.

Aynı bendin ikinci paragrafındaki “yoğunluk” ibaresi yerine “yoğunluğunu” şeklinde yazılması, “dönemini” ve “miktarda” ibarelerinin kaldırılması, “dengelemeye” ibaresi yerine “dengeleme”, “yarayacak” ibaresi yerine “amaçlı” ibaresinin yazılması,

Aynı fıkranın 3 numaralı bendinde “balans kapasitesi” ibaresi yerine “sistemi dengeleyici kapasiteleri” ibaresinin yazılması,

Aynı fıkranın 8 numaralı bendinin tekrar olması nedeniyle madde metninden çıkarılması,

Aynı maddenin (g) fıkrasının 3 üncü paragrafının son cümlesinin ifade bütünlüğünü bozması nedeniyle madde metninden çıkarılması,

Dördüncü paragrafın 5 inci satırındaki “ikinci kez” ibaresi ile “ikinci lisans döneminde” ibaresinin madde metninden çıkarılması,

Aynı maddenin (g) fıkrasının 6 ncı paragrafı, belediye şirketlerinin denetime tâbi olmaması nedeniyle madde metninden çıkarılması ve İl Özel İdarelerinin de pay sahibi olabilmelerini sağlamak amacıyla aşağıdaki düzenleme yapılmıştır.

“Kurumda dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye tüzel kişisini sermaye koyma şartı aranmaksızın, yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır. Bu sermaye oranı bedelli veya bedelsiz olarak hiçbir surette aşılamaz. İl Özel İdaresi de bedeli karşılığını ödeyerek en fazla yüzde on hisse alabilir.”

Aynı maddenin (h) fıkrasının 9 uncu satırındaki “uluslar arası....” ibaresinin çıkarılarak bundan sonraki ibare aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir. “Türk Standartları veya Avrupa Birliğince kabul edilen standartlara uygun ve güvenli olacağını garanti etmesi şartı aranır.”

Tasarının 6 ncı maddesinin 3 üncü fıkrası bendler halinde daha anlaşılır şekilde düzenlenmiştir.

Tasarının 7 nci maddesinin (a) fıkrasının ikinci bendinin 3 üncü cümlesindeki “hesap ve kayıt” ibaresinin çıkarılarak yerine “muhasabe kayıtları” ibaresi şeklinde düzeltilmiştir.

Aynı fıkranın 3 üncü bendinin 2 nci ve 3 üncü satırlarındaki “ve sertifika” ve “sertifikaların” ibarelerinin madde metninden çıkarılması,

Aynı fıkranın 5 inci bendinin 2 nci satırındaki “yıllık lisans ve sertifika” ibaresi yerine “sertifika ve yıllık lisans” ibarelerinin yazılması,

Aynı fıkranın 7 nci bendi mükerrerliğin önlenmesi amacıyla madde metninden çıkarılmıştır.

Aynı maddenin (b) fıkrasının 4 numaralı bendinin 1 inci satırındaki “tüketicileri” ibaresi çıkarılarak yerine “abonelere” ibaresinin yazılması ve 2 nci satırdaki lisans yerine “dağıtım lisansı” ibaresinin yazılması uygun görülmüştür.

Aynı maddenin (d) fıkrasının üçüncü satırındaki sertifika sahibinden sonra gelmek üzere “gerçek veya” ibaresinin eklenmesi beşinci satırda da sertifika sahibinden sonra gelmek üzere “gerçek veya” ibaresinin eklenmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

Tasarının 8 inci maddesinin (a) fıkrasının 2 numaralı bendinin son cümlesindeki “diğer bir gerçek veya tüzel kişiye” ibaresi çıkarılmıştır.

Aynı maddenin (a) fıkrasının 4 numaralı bendinin üçüncü satırına “iştirak edebilir”den sonra gelmek üzere “ancak ayrı bir şirket kuramaz” ibaresinin eklenmesi,

Aynı bendin dördüncü satırındaki “iştirak edemez”den sonra gelmek üzere “ve şirket kuramaz” ibaresi eklenmiştir.

Tasarının 9 uncu maddesinin (a) fıkrasının 4 numaralı bendinin ikinci paragrafındaki serbest “tüketici statüsündedir” ifadesinden sonra “ayrıca, kurum, şehirlerde ikinci kez dağıtım lisansı alınma döneminde ilgili şehir için bütün tüketicilerin serbest tüketici statüsüne geçip geçmeyeceği konusunda karar verir ve yeni lisans dönemi için bu karara göre düzenlemelerde bulunur” ibaresi yerine “ancak Kurum, bütün tüketiciler serbest tüketici oluncaya kadar her yıl serbest tüketici olma sınırını yeniden belirleyecektir.” şeklinde düzenlenmiştir.

Aynı maddenin (b) fıkrasının birinci cümlesindeki “Kurum” ibaresinden sonra “sadece lisans verilme aşamasında olmak üzere”, ibaresinin eklenmesi, üçüncü satırdaki yıllık tüketim miktarından sonra gelmek üzere “sınıırını on beş milyon metreküpe kadar tespit etmeye yetkilidir” şeklinde düzenlenmiştir.

Elektrik Piyasası ile Doğal Gaz Piyasası Kanununun bir kurum kurulmasını öngörmesi nedeniyle doğal gazın ülkemizde esas tüketicilerinin elektrik üretim santrali olması ve doğal gaz piyasa faaliyetlerinin de söz konusu bu kurum tarafından düzenlenmesinin daha sağlıklı olarak yürütüleceği düşünülerek tasarının 10, 11, 12, 13, 14 ve 15 inci maddelerinin Plan ve Bütçe Komisyonunda yeniden değerlendirilmesinin uygun olacağını komisyon görüşü olarak belirtilmesi kararlaştırılmıştır. Yukarıda bahsedilen maddelerle ilgili redaksiyonlar yapılmıştır.

Tasarının 16 ncı maddesinin 1 inci fıkrasının (d) bendinin üçüncü paragrafının ilk cümlesindeki “gerçek ve” ibaresinin madde metninden çıkarılması ve % 05 (binde beş) oranının % 02 (binde iki) olarak değiştirilmesi uygun görülmüştür.

Tasarının 17 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinin 8 inci paragrafının aynı maddenin birinci fıkrasında “ihtar veya uyarı” ibareleri yer aldığından tekrarına gerek görülmediğinden, madde metninden çıkarılmıştır.

Aynı bendin son paragrafındaki “Kurum adına” ibaresi çıkarılmıştır.

Kanun Tasarısının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 19 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının 1 inci bendinin birinci satırındaki “bağlantı tarifeleri” ibaresinin “bağlantı tarife esasları” şeklinde düzeltilmesi,

Aynı maddenin 1 inci fıkrasının 2 nci bendinin birinci paragrafı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İletim ve Depolama Tarifesi; Kurum, iletim ve sevkiyat kontrolüne ait tarifeleri belirler. Tarifelerde iletim mesafesine iletilen gaz miktarını ve öngöreceği diğer faktörleri dikkate alır.”

2 nci bendin ikinci paragrafının birinci cümlesinde “iletim, sevkiyat kontrolü ve depolama” ibaresinin iletim ve sevkiyat kontrol hizmeti” diye düzeltilmesi,

Aynı paragrafın son satırındaki “tarife limitlerini belirler” ibaresinin “tarifeleri belirler” şeklinde değiştirilmesi,

2 nci bendin üçüncü paragrafının üçüncü ve dördüncü satırındaki “fiyat limitlerini, hüküm ve şartlarını içerir” ibaresinin “fiyatları, hükümleri ve tarife şartlarını içerir.” şeklinde değiştirilmesi,

Aynı bendin dördüncü paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki ibare eklenmiştir.

“Depolama tarifeleri depolamacı şirketler ile depolama hizmeti alan tüzel kişiler arasında serbestçe belirlenir.

İletim ve depolama şirketleri, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik ile hizmet verdiklerini Kuruma göstermek zorundadırlar.”

Aynı maddenin 4 üncü bendinin birinci paragrafı yeniden düzenlenmiştir.

Kanun Tasarısının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının Geçici 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2'nin dördüncü paragrafının “..... BOTAŞ adı ile anılır” ibaresinden sonra gelen “iletim ve depolama faaliyeti yapacak yeni şirketler başka isimler altında anılırlar” ibaresinin madde metninden çıkarılması uygun görülmüştür.

Geçici Madde 3'ün birinci fıkrasının (b), (c) ve (d) bendleri yeniden düzenlenmiştir.

Kanun Tasarısının 22 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kanun Tasarısının 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşbu raporumuz, havalesi gereği Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Hasan Kaya</i>	<i>Miraç Akdoğan</i>	<i>Ali Serdengeçti</i>
Konya	Malatya	Manisa
Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Bozkurt</i>	Saffet Kaya	Halit Dikmen
Adıyaman	Ardahan	Aydın
	(İmzada bulunamadı)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>İlhan AYTEKİN</i>	İlyas Yılmazyıldız	Suat Pamukçu
Balıkesir	Balıkesir	Bayburt
	(İmzada bulunamadı)	(İmzada bulunamadı)
Üye	Üye	Üye
<i>Kenan SÖNMEZ</i>	<i>Akif Serin</i>	<i>Ali Coşkun</i>
Bursa	İçel	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Haykır</i>	<i>Ahmet Arkan</i>	<i>Cumali Durmuş</i>
Kırşehir	Kocaeli	Kocaeli
Üye	Üye	Üye
Teoman Rıza Güneri	<i>Eyüp Doğanlar</i>	<i>Mükerrrem Levent</i>
Konya	Niğde	Niğde
(İmzada bulunamadı)	Üye	
	<i>Şükrü Ünal</i>	
	Osmaniye	

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

DOĞAL GAZ PİYASASI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Yetki

Amaç

Madde 1- Bu Kanunun amacı, doğal gazın kaliteli, sürekli, ucuz, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde ve çevreye zarar vermeyecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, doğal gaz piyasasının serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasıdır.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun doğal gazın ithali, iletimi, dağıtım, depolanması, pazarlanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlere ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini, Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulması ile çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Tanımlar

Madde 3- Bu Kanunun uygulanmasında;

- 1) **Bakanlık** :Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,
- 2) **Bakan** :Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanını,
- 3) **BOTAŞ** :Boru Hatları İle Petrol Taşıma Anonim Şirketini,
- 4) **Kurum** :Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunu,
- 5) **Kurul** :Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunu,

6) **Tüzel kişi (şirket):** Bu Kanun hükümleri uyarınca doğal gazın üretimi, iletimi, dağıtım, toptan satışı, ithali, ihracı, ticareti ve depolanması fonksiyonlarını yürütmek üzere kurulmuş özel veya kamu hukuku tüzel kişisini,

7) **Doğal gaz** :Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen gaz halindeki doğal hidrokarbonlar ile bu gazların piyasaya sunulmak üzere çeşitli yöntemlerle sıvılaştırılmış, basınçlandırılmış veya fiziksel işlemlere tabi tutulmuş (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı -LPG hariç) diğer hallerini,

8) **Üretim** :Doğal gazın 6326 sayılı Petrol Kanunu kapsamında Türkiye'de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına kadar taşınmasını,

9) **Üretim şirketi (işletmeci)** :Türkiye'de üretim faaliyetini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

10)İletim : Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesi veya sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,

11)İletim şirketi : İletim faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

12)Dağıtım : Doğal gazın müşterilere teslim edilmek üzere mahalli gaz boru hattı şebekesi ile naklini ve perakende satışını,

13)Şehir :Belediye veya büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan imarlı alanlar bütünü,

14)Dağıtım şirketi : Belirlenen bir şehirde doğal gazın dağıtımını ve mahalli gaz boru hattı şebekesi ile nakli faaliyetlerini yapmaya yetkili kılınan tüzel kişiyi,

15)Toptan satış : Doğal gazın dağıtım şirketlerine ve serbest tüketicilere yapılan satışını,

16)Toptan satış şirketi : Sistem içinde veya dışında, iletim veya dağıtım faaliyeti yapmaksızın, doğal gazın toptan satış faaliyeti ile iştiğal eden tüzel kişiyi,

17)Serbest tüketici: Yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişiyi,

18)Serbest olmayan tüketici(abone): Doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişiyi,

19)Depolama: Günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana gelen doğal gaz açığını gidermek amacıyla doğal gazın sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) veya gaz olarak depolanmasını,

20)Depolama şirketi: Doğal gazın depolama faaliyetini gerçekleştirmek üzere yetkilendirilen tüzel kişiyi,

21)Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesisi: Doğal gazın sıvı olarak taşınması ve depolanması amacıyla sıvılaştırılması, boşaltılması, depolanması ve tekrar gaz haline getirilmesi için kullanılan tesisleri,

22)Depolama tesisi: Üretimde yararlanılan tesisler hariç olmak üzere, bir tüzel kişinin mülkiyet veya işletmesinde bulunan ve doğal gazı LNG veya gaz olarak depolamaya mahsus tesisi,

23)Sistem: Doğal gazın üretimi, iletimi, depolanması ve dağıtımını işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve teçhizatı,

24)Sistem kullanıcısı: Sistemden gaz alan veya sisteme gaz temin eden veya sistem üzerinden transit gaz geçişi yapan gerçek veya tüzel kişiyi,

25)Bağlantılı sistem: Birbirleriyle karşılıklı bağlanmış ve bütün oluşturan sistemi,

26)Dolaysız hat: Bir serbest tüketiciyi bağlantılı sistem oluşturacak şekilde besleyen doğal gaz boru hattını, doğal gazın şehirlerarasında ve özel vasıtalarla taşınmasını iletim şebekelerinin ulaşmadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılmasını,

27)Mahalli gaz boru hattı : Şehir içi doğal gaz dağıtımını yapacak olan dağıtım şirketinin inşa edip işleteceği tüm dağıtım hatlarını,

28)Dağıtım şebekesi : Bir dağıtım şirketinin belirlenmiş bölgesinde, işlettiği doğal gaz dağıtım tesislerini ve boru hatlarını,

29)Dikey bütünleşmiş tüzel kişi: Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden iki veya daha fazlasını gerçekleştiren tüzel kişiyi,

30)Teslim sözleşmesi : Sistem kullanıcıları veya onların adına hareket edenlerle iletim şirketleri arasında veya depolama şirketi ve iletim şirketleri arasında veya iletim şirketlerinin kendi aralarında doğal gazın teslimi için yapılan sözleşmeyi,

31)Taşıma sözleşmesi : Sistem kullanıcıları ile iletim şirketleri arasında doğal gazın taşınması amacıyla yapılan sözleşmeyi,

32)İthalatçı şirket: Doğal gazın toptan satış şirketlerine, serbest tüketicilere veya ihracatçı şirketlere satışı veya yurt dışına doğrudan satışı amacıyla yurt dışından LNG veya gaz formunda doğal gaz temin edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

33)Ulusal iletim şebekesi: Ulusal iletim sisteminin bir parçası olan yüksek basınçlı boru hatlarını,

34)Ulusal iletim sistemi:Doğal gazın ülke çapında iletimini sağlayan ulusal iletim şebekesi ile dağıtım, depolama, sıvılaştırma, sıvılaştırılmış gazın gazlaştırılması ve benzeri diğer iletim tesislerinden oluşan sistemi,

35)İhracatçı şirket : Üretim şirketi ve toptan satış şirketlerinden veya ithalatçı şirketlerden satın aldığı gazı yurt dışına pazarlayan tüzel kişiyi,

36)Piyasa faaliyeti : Doğal gazın, iletim, dağıtım, toptan satış, ithalat, ihracat ve LNG tesislerinde sıvı olarak veya yer altı ve yer üstü tesislerinde gaz veya sıkıştırılmış gaz olarak depolanması dahil olmak üzere, alımı, satımı veya hizmet ve ticari faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin işlemlerden oluşan faaliyeti,

37)Tarife : Doğal gazın iletimini, dağıtımını, LNG veya gaz olarak depolanması ve satışı ile bunlara dair hizmetlere ilişkin fiyat, hüküm ve şartları içeren düzenlemeleri,

38)Lisans : Tüzel kişilere piyasa faaliyetinde bulunabilmeleri için bu Kanun uyarınca Kurum tarafından her bir piyasa faaliyeti için verilen izin belgesini,

39)Sertifika : Doğal gaz faaliyeti yapan tüzel kişilerin sistemde yer alacak tesislerinin tasarımı, yapımı, revizyonu, bakımı, onarımı, kontrolü, müşavirliği ve benzeri hizmetlerde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yeterliliğini gösteren ve Kurum tarafından verilen izni,

40)Kullanıcı birliği :Mülkiyetindeki dağıtım şebekesiyle tüketicilerinin doğal gaz ihtiyacını karşılayan organize sanayi bölgelerini ve kooperatiflerini,

41) Sıkıştırılmış doğal gaz : Doğal gazın basınçlandırılmış halini,

42) Yatay bütünleşmiş tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden en az birini gerçekleştiren ve aynı zamanda doğal gaz sektörüne dahil olmayan başka bir faaliyeti gerçekleştiren tüzel kişiyi,

ifade eder.

Yetki

Madde 4- Bu Kanunun yürütülmesinde gerçek ve tüzel kişilerin Kurumdan alacakları lisans veya sertifika kapsamında yapacağı faaliyetlerin denetimi, gözetimi, yönlendirilmesi, uyulacak usul ve esaslar ile bu lisans ve sertifikaların kapsamı, verilme kriterleri, süreleri, bedellerinin tespit şekli, çevre mevzuatı ile uyum sağlaması, sicil kayıtlarının tutulma usulü ile lisans ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülükleri ve piyasanın düzenlenmesi ile ilgili gerek görülen diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Ayrıca, Kurumun yetkilerini kullanışı, yönetim ve çalışma esasları, gelirlerinin tahsili, giderlerinin yapılması ve bu işlemlerin denetlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar, aylık ücretlerde yapılacak değişikliklerin esasları, yabancı uzman çalıştırılmasına ilişkin esaslar, Kurumun satın alacağı menkul ve gayrimenkullerin alımına ve ihale usulüne ilişkin hususlar ile Kurumun muhasebe sistemine ait usul ve esaslar Kurumca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmeliklerle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Piyasası Faaliyetleri, Yapım ve Hizmet Faaliyetleri , Lisans ve Sertifikaların Genel Esasları

Doğal gaz piyasa faaliyetleri

Madde 5- Bu Kanuna göre doğal gaz piyasa faaliyetlerinde bulunacak tüzel kişilerin gerekli lisansları almaları şarttır.

Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilerin lisans almak için Kuruma yapacakları başvuruya, başvuru yapıldığı tarihten itibaren, doksan gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir. Lisans başvuru talebi reddedildiği takdirde, Kurum reddetme kararını başvuru sahibine gerekçesi ile birlikte bildirir.

Piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk tüzel kişilerinin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket veya limitet şirket olarak kurulmaları halinde, hisselerin tamamının nama yazılı olması şarttır. Bu şirketlerin sermayeleri ile ana sözleşmelerinde bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Doğal gaz piyasa faaliyetleri şunlardır:

a) İthalat: Doğal gazın ithalat yoluyla temin edilmesi Kurum tarafından verilecek ithalat lisansına göre yapılır.

İthalat lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

1) İthalat yapacak teknik ve ekonomik güce sahip olunması,
2) İthal edilecek doğal gazın kaynağı, rezervleri, üretim tesisleri ve iletim sistemi hakkında kesin bilgi ve garantinin bulunması,

3) Her sene ithal edilecek doğal gazın yüzde onu kadar bir miktarı beş yıl içerisinde ulusal topraklarda depolama imkanına sahip olunması hususunda depolama faaliyeti yapacak tüzel kişilerden Kurumca belirlenen taahhüt ve garantilerin alınması,

4) Ulusal iletim sisteminin gelişmesine ve güvenliğine katkıda bulunabilme yeterliliğine sahip olması, bu amaçla sistemin gelişmesini gerçekleştirecek tüzel kişilerin yatırımlarına ekonomik destek sağlayabilmesi, şartları aranır.

İthalatçı şirketler, yapacakları her ithalat bağlantısı için ayrı ayrı lisans almak zorundadır. İthalatçı şirketler, ithalat sözleşmelerinde yer alan sözleşme sürelerini, süre uzatımlarını, öngörülen yıllık ve mevsimlik ithalat miktarlarını ve bu miktarlardaki değişiklikler ile sözleşmelerde veya temditlerinde yer alan ve sistemin güvenliğini ilgilendiren yükümlülükleri Kuruma bildirmek zorundadır.

İthalatçı şirketler, ithal yoluyla temin ettikleri doğal gazı yurt içinde toptan satış şirketlerine veya ihracatçı şirketlere, satış sözleşmesi ile devredebilecekleri gibi serbest tüketicilere ve ihracat lisansı almak kaydıyla yurt dışına da pazarlayabilir. Ancak, ihracatçı şirketlere yapılan devir, ithalatçı şirketin lisans kapsamındaki taahhütlerini ortadan kaldırmaz.

Herhangi bir ithalatçı şirketin, ithal yoluyla temin ettiği yıllık doğal gaz miktarı, Kurumca belirlenecek cari yıla ait ulusal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisini aşamaz.

İthalatçı şirket, yapmış olduğu bütün sözleşmelere ait Kurumun talep ettiği bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

b) Üretim: Doğal gaz arama ve üretim faaliyetleri 6326 sayılı Petrol Kanununa göre yapılır. Arama ve işletme ruhsatları Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilir. Üretim faaliyeti, piyasa faaliyetinden sayılmaz.

Üretim şirketleri, ürettikleri gazı toptan satış lisansı almak kaydıyla toptan satış şirketlerine, ithalatçı şirketlere, dağıtım şirketlerine veya serbest tüketicilere pazarlayabilir. Üretici şirketler bu satış miktarının Kurumca cari yıla ilişkin olarak belirlenecek ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçmemek kaydıyla doğrudan serbest tüketicilere, geri kalan doğal gazı ise, ithalatçı şirketler, dağıtım şirketleri veya toptan satış şirketleri vasıtasıyla piyasaya sunabilir. Üretim şirketleri, ihracatçı lisansı almak kaydıyla ürettiği gazı ihraç edebilir.

Üretim şirketlerinin satış ve ihracat lisansı almak için (e) ve (f) bentlerinde yer alan lisans koşullarını taşımaları zorunludur.

Üretilen doğal gaz, iletim şirketleri ile yapılacak taşıma ve teslim sözleşmelerine göre taşınır. Üretim merkezinin bağlantılı sisteme uzak olması halinde, üretilen gazın bağlantılı sistem oluşturma şartı aranmaksızın dolaysız hat ile iletilmesi ve serbest tüketicilere satışı üretim şirketlerince yapılabilir. Ancak, bu husus, Kurumun ekonomik ve teknik şartları gözönünde bulundurarak vereceği karara bağlıdır. Ayrıca, üretim şirketleri ürettiği doğal gazın üretim kapasitesinin 9 uncu maddenin (a) fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen miktardan az olması durumunda, üretilen doğal gazı, şehir içi dağıtım faaliyeti yapmaksızın diğer tüketicilere satabilir. Üretim şirketlerinin iletim ve depolama ile ilgili mevcut tesislerdeki hakları saklıdır. Bu hakkın kullanılması (c) ve (d) bentlerindeki hükümlere tabidir.

Üretim şirketleri, tarifeler, teslim kuralları, gaz kalitesi, gaz arzı mevsimsel değişiklikler gibi hususlarda Kurumun yapacağı düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

c) İletim: İletim faaliyetini gerçekleştirecek olan tüzel kişiler, aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1) İletim şirketleri sistemin uygun olması halinde, Kurum tarafından tespit edilen kriterler çerçevesinde, sisteme bağlanmak isteyen kullanıcıları on iki ay içerisinde en uygun şebekeye bağlamakla yükümlüdür.

2) Sisteme giriş talebini iletim şirketinin reddetmesi halinde kullanıcı, Kurumu bu durumdan haberdar edebilir. İletim şirketinin, şebeke işleyişi ile ilgili yönetmeliği ihlal ettiğinin Kurumca tespit edilmesi durumunda, iletim şirketi kullanıcının sisteme giriş bağlantısını Kurulun vereceği karara göre yapar.

3) Kurum, kullanıcıların sisteme girişi ile ilgili taleplerini inceleyerek, iletim faaliyetlerinin aksamamasına, bu Kanunda belirtilen hususları göz önüne alarak, sistemin işleyişine engel olunmamasına azami dikkati gösterir.

4) İletim şirketleri, iletim faaliyetleri yapan diğer iletim şirketleri ile güvenli ve verimli bir işletim amacıyla eşgüdümlü çalışma yapabilmeleri için birbirlerine Kurumca belirlenen tüm teknik bilgileri vermek zorundadır.

5) İletim şirketleri, doğal gazın akışı ve sistemin işlemesi için gerekli ayarlama ve diğer her türlü hizmetlerin yerine getirilmesi hususunda kendilerinin sahip olduğu kısımdan sorumludur. Ayrıca, iletim şirketleri kendi sorumlu olduğu hatlarda, gaz iletiminin güvenli bir biçimde, verimli ve en az maliyet ile gerçekleştirilmesine yönelik her türlü tedbiri almaya ve bu Kanunda öngörülen diğer hususları yerine getirmeye mecburdur.

6) İletim şirketlerinin faaliyete geçebilmesi için, Kurumdan lisans almaları zorunludur. Sistemin işleyişini ihlal eden iletim şirketlerine, bu Kanunda belirtilen cezalar tatbik edilir.

7) İletim şirketleri, ithalatçı şirket, toptan satış şirketi, üretim şirketi ve ihracatçı şirketler ile taşıma sözleşmesi yapar. İletim şirketleri ayrıca, üretim

şirketi, serbest tüketici, depolama şirketi ve diğer iletim şirketleri ile teslim sözleşmeleri yapar. Yapılan veya yapılacak sözleşmelerde Kurumca belirlenen usul ve esaslar gözönünde bulundurulur ve sistemin işleyişini engelleyen veya aksatan hükümlere yer verilmez.

8) Kurum, iletim şirketlerince transit doğal gaz iletimini de dikkate alarak hazırlanan ulusal iletim şebekesi yatırım programlarını inceler ve onaylar.

9) Mevcut, planlanan ve yapımı devam etmekte olan ulusal iletim şebekesi BOTAS'a ait olur. İletim şirketlerince mevcut hatlarla bağlantılı sistem oluşturacak şekilde inşa edilecek iletim amaçlı yeni boru hatları mülkiyeti kendilerine ait olmak üzere yatırım yapan diğer iletim şirketlerince işletilir. İletim şirketlerinin diğer hak ve yükümlülükleri Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

d) Doğal gazın depolanması :Depolama faaliyeti yapacak olan tüzel kişiler aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1)Tüzel kişiler, doğal gazın yer altı ve yer üstünde gaz veya LNG olarak depolanması faaliyetlerinde bulunabilmeleri için, Kurumdan lisans almak zorundadır. Söz konusu lisans olmaksızın depolama faaliyetinde bulunulamaz. Lisans talebinde bulunan tüzel kişiler, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte yer alacak koşullara uymak mecburiyetindedir.

Depolama lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

aa) Depolama yapacak teknik ve ekonomik yeterliliğe sahip olmak,

bb) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin tümtünü sistemin eşgüdümü ve güvenli bir tarzda işlemesine yardımcı olacak şekilde idare edeceklerini taahhüt etmek,

cc) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin sistem elverişli olduğu takdirde, tarafsız ve eşit bir şekilde hizmete sunulacağını taahhüt etmek,

Şartları aranır.

2) 6326 sayılı Kanuna göre, işletme ruhsatına sahip şirketlerin doğal gaz ürettiği yer altı doğal gaz yatağını, depolama amacı ile kullanmak üzere Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün onayının alınmasını müteakip Kuruma başvurusu halinde, Kurum tarafından uygun görüldüğü takdirde, işletme ruhsatının ilgili bölümü depolama lisansına çevrilir. Ancak, üretim şirketinin Kuruma yaptığı başvuruda, depolama lisansı için istenen yeterliliğe sahip olduğunu belgelemesi şarttır. Şirket, depolama faaliyetine başladığı takdirde, depolama faaliyetini, muhasebesini ayırtırmak suretiyle üretim faaliyetinden ayrı olarak yürütür.

Depolama şirketine yapılan taleplerin reddedilmesi ve sistem kullanıcısının bu durumdan Kurumu haberdar etmesi halinde, Kurum gerekli incelemeleri ve denetimleri yaparak depolama şirketinin Kurumca yayımlanan usul ve esaslar ile lisans şartlarını ihlal ettiğini tespit etmesi halinde, depolama şirketini talep edilen hizmeti vermeğe icbar edebilir. Yapılan bu ihlal nedeniyle, bu Kanunda gösterilen cezai müeyyideler uygulanır.

e) Toptan satış: Toptan satış şirketleri, serbest tüketicilere yapacakları toptan satış faaliyeti için, Kurumdan lisans almak zorundadır. İthalatçı lisansı almış olan tüzel kişilerin, toptan satış lisansı alma zorunlulukları yoktur. İthalat lisansı ile doğal gaz toptan satışı yapabilirler.

Toptan satış faaliyeti yapmak isteyen tüzel kişilerin, lisans almak için doğal gazı nereden temin edeceğini ve hangi taşıma koşulları ile satışı gerçekleştireceğini, yeterli teknik ve ekonomik gücünün bulunduğunu ve sistemin emniyetli bir şekilde işlemesine yardımcı olmak amacıyla, gerekli depolama kapasitelerine sahip olduğunu göstermesi ve ayrıca, yönetmeliklerde belirtilen diğer taahhüt ve garantileri de vermesi gerekir.

Doğal gazın toptan satış faaliyetlerinin düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

1) Dağıtım şirketlerine doğal gaz satışı yapan tüzel kişiler, Kurumca öngörülecek süre içerisinde, müşterilerin mevsimsel azami doğal gaz çekişlerini karşılamak amacıyla, gerekli arz planlamasını yapmak ve depolama tedbirlerini almak ve bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz etmek zorundadır. Gerekli depolama tedbirlerinin alınması için, lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre tanınır. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde Kurum tarafından iki yıla kadar uzatılabilir.

Ayrıca, Kurum her yıl iklim değerlerine göre, her şehir için müteakip yılın mevsimsel yoğunluğunu karşılayacak dengeleme amaçlı depolama miktarlarını tayin etmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

2) Serbest tüketicilere toptan gaz satışı yapan tüzel kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip müşterilerine mevsimlik, günlük ve saatlik esneklik limitleri dahilinde gaz girişini sağlamak mecburiyetindedir. Toptan satıcıların gerekli arz ve depolama kapasitelerine ulaşması zorunlu olup, ayrıca lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre içinde gerekli depolama tedbirlerini almak zorundadır. Bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz ederler. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde uzatılabilir.

3) Doğal gaz toptan satışı yapan tüzel kişiler, Kurum tarafından öngörülen süre içerisinde beklenen talebi karşılayabilecek iletim, depolama ve sistemi dengeleyici kapasiteleri sağlamak zorundadır.

4) Toptan satış şirketi, ithalatçı şirket veya ihracatçı şirket veya serbest tüketici veya dağıtım şirketi ile satış sözleşmeleri yapar ve fiyatları serbestçe belirler. Ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve suistimal edilemez.

5) Toptan satış şirketlerinin, doğal gaz ithalatı yapabilmesi için ithalatçı lisansı alması zorunludur.

6) Toptan satış şirketlerinin her birinin bir yıl içinde satışını gerçekleştirdikleri toplam gaz miktarı, Kurumca cari yıla ilişkin belirlediği ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçemez.

7) Toptan satış şirketleri, bölgesel sınırlama getirilmeksizin yurt genelinde satış yapabilir.

f) Doğal gazın ihracı: İthal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazı yurt dışına ihraç etmek isteyen tüzel kişiler, Kurumdan ihracatçı lisansı alır. Lisans almak isteyen şirketlerin Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen şartların yanında;

1) Teknik ve ekonomik yeterliğe sahip olduğunu göstermesi,

2) Doğal gazı, hangi ülkeye ve hangi taşıma vasıtaları ile ihraç edeceğini bildirmesi,

3) İhraç nedeniyle sistemin işleyişini ve ülke ihtiyacını aksatmayacağını ve ayrıca sistemin emniyetini ihlal ettiği durumlarda, meydana gelen zarar ve ziyana tazmin edeceğini garanti etmesi ve bu hususta meydana gelebilecek zarar ve ziyana karşılık üzere zorunlu sigorta yapması,

Şartları aranır.

Ancak, transit hatları işleten iletim şirketleri, bu bendin (3) numaralı alt bendinde belirtilen garanti şartından muaftır.

g) Doğal gazın şehir içi dağıtım: Şehir içi doğal gaz dağıtım hizmeti, Kurum tarafından açılacak ihaleyi kazanan şirkete mülkiyeti de dahil olmak üzere şehrin gelişmişlik düzeyi, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenecek lisans süresi için verilir.

Kurumun belirli bir şehir için açacağı ihale, Resmî Gazete'de ilan edilir. Şirketlerin ihaleye katılmak için vereceği teklifler, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen usul ve esaslara göre değerlendirilerek ihaleyi kazanan şirkete dağıtım lisansı verilir ve şirket o şehirde dağıtım faaliyetlerini gerçekleştirmeye yetkili dağıtım şirketi unvanını alır.

Dağıtım lisansı alan tüzel kişiler, bu Kanunda dağıtım lisansı ile ilgili hükümlere ve Kurumca belirlenecek usul ve esaslara uymakla yükümlüdür. Dağıtım lisansı alan tüzel kişi, mülkiyetinde olacak dağıtım şebekesini lisans süresi sona ermeden başka bir tüzel kişiye satabilir. Lisans süresi sona eren dağıtım şirketi, lisans süresinin tamamlanmasından bir yıl önce, söz konusu şehir içi dağıtım lisansının yenilenmesini Kurumdan talep etmesi halinde Kurum, şirketin ekonomik ve teknik gücünü, hizmet kalitesini, abonelerinin memnuniyetini dikkate alarak ikinci kez dağıtım lisansı verebilir. Lisans sahibinin lisans süresi uzatılmadığı takdirde, Kurum ilgili şehir için yeniden ihale açar ve mevcut şebekenin işletme ve mülkiyeti için en uygun teklifi veren tüzel kişiye dağıtım lisansını verir. Şebekenin bedeli Kurum tarafından tahsil edilerek önceki lisans sahibine ödenir. Kurumun ilgili şehir için bütün tüketicileri serbest tüketici statüsüne getirmesi halinde, perakende satış için birden fazla şirkete doğal gaz ticareti yapma hakkı verilir.

Kurum, mülkiyet sahibi dağıtım şirketinin dağıtım faaliyetlerini yönlendirir, denetler, izler ve gerektiğinde bu hizmetleri, masrafları dağıtım şirketine ait olmak üzere, bu Kanuna tabi sertifika sahibi gerçek ve tüzel

kişilerden satın alabilir. Doğal gazın şehir içi dağıtımına ait ihale usul ve esasları, değerlendirme kriterleri ve lisansta bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Kurumdan dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye tüzel kişisini sermaye koyma şartı aranmaksızın, en fazla yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır. Bu sermaye oranı bedelli veya bedelsiz olarak hiçbir surette aşılamaz. İl Özel İdaresi de bedel karşılığını ödeyerek en fazla % 10 hisse alabilir.

Kurum, belediye veya belediye şirketinin hisse almaması veya en az bir yönetim kurulu üyeliğine hak kazanılmayacak oranda hisse alması halinde, Türk Ticaret Kanununun 275 inci maddesine göre belediyeye şirket yönetim ve denetim kurullarında temsil hakkı verecek düzenlemelerin yapılmasını, şehir içi dağıtım şirketinden isteyebilir.

Dağıtım şirketlerinin yükümlülükleri;

1) Doğal gaz dağıtım şirketleri, dağıtım şebekeleri için sevkiyat kontrol merkezi kurarlar. Ancak, Kurum tarafından tüketim kapasitesinin yetersiz olduğu belirlenen şehirlerde bu şart aranmaz.

2) Dağıtım şirketleri sorumluluk alanlarında bulunan tüketicilerin talep etmesi halinde, bu tüketicileri sisteme bağlamakla yükümlüdür. Ancak bağlantı yapma yükümlülüğü, şirketin tasarrufu altındaki sistemin bağlantı yapmaya imkan veren kapasitede olmasına ve tüketicinin de kendi üzerine düşen ve Kurumca belirlenen dağıtım yönetmeliğinde öngörülen işlemleri yapmasına ve belirleyeceği usul ve esaslara göre, bağlantının teknik ve ekonomik olarak gerçekleşmesinin mümkün olmasına bağlıdır. Bu konuda ihtilaf olması halinde bağlantının teknik ve ekonomik olup olmadığına Kurum karar verir.

3) Bağlama talebi reddedilen kullanıcı durumu Kuruma bildirir. Kurum dağıtım şirketinin konu hakkındaki savunmasını aldıktan sonra, bu maddede belirtilen esasların ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde, şirket Kurumun konu hakkında vereceği karara uymak zorundadır.

4) Dağıtım şirketleri, konut, ticarethane ve sanayi dahil tüketicileri doğal gaz kullanmak için yaptırdıkları veya mevcut olan iç tesisatı kendi teknik personeline veya kendi adına çalışan denetim şirketlerine kontrol ettirebilir. İç tesisatın Kurum tarafından yayımlanacak iç tesisat yönetmeliğine uygun olmadığının tespiti halinde, şirket gaz vermeyi reddedebileceği gibi vermekte olduğu gazı da kesebilir. Tüketicinin tesisatı uygun hale getirip tekrar başvurması halinde, aynı işlemler tekrarlanır. İç tesisatta yapılacak izinsiz tadilat, uygunsuz ve kötü kullanım, yanlış ve bozuk ekipman kullanılması, proje dışı tesisat yapımı ile tesisatın bakımsızlığı nedeniyle doğabilecek zarar ve ziyanlardan dağıtım şirketleri sorumlu değildir.

5) Dağıtım şirketleri, yurt çapında sadece iki şehirde lisans sahibi olabilir. Ancak, bu sayı, şehirlerin gelişmişlik durumu, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurumca artırılabilir.

h) Sıkıştırılmış doğal gaz dağıtım ve iletimi: Doğal gazın kırübaşı, ulusal iletim şebekesi veya şehir içi dağıtım sisteminden satın alınıp sıkıştırılması ve basınçlı kaplara doldurulması, sıkıştırılmış haldeki doğal gazın şehirler arasındaki özel vasıtalarla taşınması ve iletim şebekelerinin ulaşamadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılması faaliyetlerini yapacak tüzel kişilerin, bu faaliyetler için Kurumdan lisans almaları zorunludur. Bu faaliyeti yapacak tüzel kişilerin, lisans almak için ilgili yönetmeliklerde yer alan şartlara uymaları yanında, yapacakları faaliyet kapsamında yer alacak tesis ve ekipmanların Türk Standartları ve/veya Avrupa Birliğince kabul edilen standartlara uygun ve güvenli olacağını garanti etmesi şartı aranır.

Yapım ve hizmet faaliyetleri

Madde 6- Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek ithalatçı şirket, ihracatçı şirket, iletim şirketi, depolama şirketi, dağıtım şirketi, toptan satış şirketi ve serbest tüketiciler, Kurumdan sertifika almış gerçek ve tüzel kişiler ile yapım ve hizmet sözleşmesi imzalayabilir. Doğal gazla ilgili herhangi bir yapım ve hizmet faaliyeti,* sertifika sahibi olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilemez.

İç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikalar Kurum adına ve Kurum tarafından yetkilendirilen resmi veya özel şirketler ile şehir içi dağıtım şirketlerince verilir. Gerçek ve tüzel kişilerin, sertifika almak için Kuruma yapacakları başvurulara doksan gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir.

Sistemle ilgili ;

- a) Fizibilite, etüt, proje müşavirlik, kontrol ve denetleme,
- b) Yapım,
- c) Servis, bakım ve onarım

Gibi hizmetleri yapacak olanlar da yapacakları faaliyetler için, Kurumdan sertifika almak zorundadır. Yapım ve hizmet faaliyeti yapmak isteyenler, Kurum tarafından hazırlanacak yönetmeliğe göre, Kuruma başvurur. Söz konusu yönetmeliğin öngördüğü yeterlik şartlarını taşıyanlara sertifika verilir.

Yapım ve hizmet faaliyetinde bulunacak gerçek veya tüzel kişiler, Kurumca hazırlanan yönetmelik ve yayımlanacak tebliğlere uygun faaliyet göstermek zorundadır.

Yapım ve hizmet alanında faaliyet göstermek üzere iç tesisat ve servis hatları alanında, dağıtım şirketlerinden sertifika almış olanlar, dağıtım şirketleri tarafından denetlenir. Ancak tüketicilerin başvurması halinde, Kurum tarafından da denetlenebilir. Tüketicilerin Kuruma başvurma usul ve esasları Kurumca yayımlanacak yönetmelik ile düzenlenir.

Lisans ve sertifikaların genel esasları

Madde 7- Bu Kanun kapsamında Kurum tarafından verilecek lisans ve sertifikaların tabi olacağı usul ve esaslar ile lisans ve sertifikalarda yer alacak asgari hükümler şunlardır:

a) Lisans ve sertifikaların tabi olacağı usul ve esaslar:

1) Piyasa faaliyetleri ile iştirak edecek tüzel kişiler, faaliyetlerine başlamadan önce, her bir faaliyet için ve söz konusu faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması halinde, her tesis için ayrı ayrı lisans almak zorundadır.

2) Birden fazla lisansa sahip olan aynı tüzel kişi veya aynı faaliyeti birden fazla tesiste yürüten tüzel kişiler, lisansa tabi her faaliyet veya tesis için ayrı ayrı muhasebe kayıtları tutmak zorundadır.

3) Lisans veya sertifika başvuru usul ve esasları, lisans ve sertifika sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, lisans sahibinin haklarının temliki, lisans tadili, süreleri, süre uzatımı ve sahibi tarafından lisans veya sertifikadan vazgeçilmesi halleri ile faaliyetin türü ve iletim, dağıtım ve depolaması yapılan doğal gaz miktarına göre belirlenecek lisans ve sertifika bedelleri yönetmelikle düzenlenir.

4) Lisanslar ve sertifikalar bir defada en az 10, en fazla 30 yıl süre ile verilir.

5) Tüzel kişiler, Kurul tarafından belirlenen lisans ve sertifika alma, yenileme, tadil, suret çıkartma sertifika ve yıllık lisans bedellerini Kuruma ödemek zorundadır.

6) Lisans sahibi tüzel kişiler; tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını, Kurul denetimine hazır bulundurmak, Kurul tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında Kurula vermek zorundadır.

b) Lisanslarda asgari olarak yer alacak hükümler:

1) Lisans kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler.

2) Bir dağıtım ya da iletim lisansı sahibinin, gerçek ve tüzel kişilere, aynı kapasiteye sahip sistem kullanıcıları arasında ayırım gözetmeksizin sisteme erişim ve sistemi kullanım imkanı sağlayacağına dair hükümler.

3) Bu Kanunda yer alan fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye, piyasa ihtiyaçlarını dikkate alarak serbest olmayan tüketicilere yapılan doğal gaz satışında uygulanacak fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye ve bu fiyatlarda enflasyon nedeniyle ihtiyaç duyulacak ayarlamalara ilişkin formülleri uygulamaya dair yöntemler ve bunların denetlenmesine dair hükümler.

4) Lisans sahibinin Kurula tam ve doğru bilgi vermesini ve abonelere yapılan satışlar açısından; dağıtım lisansı sahibinin doğal gaz alımlarını en

ekonomik kaynaktan yapmasını ve gerektiğinde yaptığı alımlarda en ekonomik alımı yaptığını kanıtlamasını sağlayacak hükümler.

5) Yönetmelik uyarınca, hizmet maliyetlerinin yansıtılmasına dair kurallar ile işletme kayıplarını asgariye indirecek önlemlerin uygulanmasına dair esasları içeren hükümler.

6) Lisansın iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler.

7) Lisansla değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler.

8) Lisans sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler.

9) Lisans sahibine ait veya kullanımındaki tesis ve/veya tesislerin gerektiğinde lisans amaçları doğrultusunda başkalarına kullandırılması koşullarına ilişkin hükümler.

10) Lisans sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler.

11) Lisans kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler.

12) Lisans kapsamındaki faaliyetler ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler.

13) Lisansla yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler.

14) Hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler.

c) Sertifikalarda asgari olarak :

1) Sertifika kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler,

2) Sertifika iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler,

3) Sertifikada değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler,

4) Sertifika sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler,

5) Sertifika sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara ve yönetmeliklere uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler,

6) Sertifika kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler,

7) Sertifika kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler,

8) Sertifikada yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler,

9) Faaliyetlerin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler, bütümler.

d) Lisans veya sertifikaların sona ermesi: Lisans ve sertifikalar Kurul tarafından lisans veya sertifikada belirtilen yöntem uyarınca süreleri uzatılmadığı takdirde, sürelerinin bitiminde veya lisans veya sertifika sahibi gerçek veya tüzel kişinin iflası halinde kendiliğinden , lisans veya sertifika sahibi gerçek veya tüzel kişinin lisans veya sertifikadan vazgeçmeyi istemesi halinde ise ancak Kurul onayı ile sona erer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rekabetin Korunması ve Geliştirilmesi, Bilgi Verme, Hesap Ayrışımı, Serbest Tüketicinin Belirlenmesi ve Sisteme Girişte İstisnai Haller

Rekabetin korunması ve geliştirilmesi, bilgi verme ve hesap ayrışımı

Madde 8- a) Rekabetin korunması ve geliştirilmesine ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir.

1) 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda öngörülen rekabet özgürlüğü, hakim durumun kötüye kullanılmaması, birleşme ve devir almaya ilişkin hususlar, doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilere de uygulanır.

2) Türkiye'deki üretim şirketleri hariç olmak kaydıyla hiçbir tüzel kişi Kurumun cari yıla ait olarak belirlediği ulusal doğal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisinden fazlasını satamaz.

3) Bu oran, kayıplar düşüldükten sonra, kalan net ulusal tüketim miktarından şirketin doğrudan doğruya veya sermayesinin yarısından fazlası kendisine ait şirketler vasıtasıyla tükettiği gaz miktarı tenzil edilerek bulunur. Bu oranın aşılması halinde Kurum tarafından gerekli önlemler alınır.

4) Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan herhangi bir tüzel kişi, kendi faaliyet alanı dışında faaliyet gösteren tüzel kişilerden sadece bir tanesine iştirak edebilir ancak ayrı bir şirket kuramaz . Kendi faaliyet alanında, faaliyet gösteren hiç bir tüzel kişiye iştirak edemez ve şirket kuramaz. Ancak iştirak ettiği tüzel kişi üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak o tüzel kişinin sermayesinin veya ticari mal varlığının yarısından fazlasını veya oy haklarının yarısından fazlasını kullanma hakkına ya da denetim kurulu, yönetim kurulu veya tüzel kişiyi temsile yetkili organların üyelerinin yarısından fazlasını atama hakkına ya da işlerini idare etme hakkına sahip olamaz.

b) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler yaptıkları faaliyetle ilgili konularda, bilgi vermekle yükümlüdürler. Verilecek bilgilerin kapsamı ve bilgi verilecek merciler aşağıda belirtilmiştir;

1) Doğal gaz iletim ve sevkiyat kontrolü yapan iletim şirketleri, LNG tesisi ve yeraltı depolama tesisi işleten depolama şirketleri, şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyeti yapan dağıtım şirketleri, doğal gaz temin eden üretim ve ithalat şirketleri, kendileriyle aynı alanda faaliyet gösteren diğer şirketlere, yaptıkları faaliyetlerin doğal gaz sisteminin emniyetli ve verimli işlenmesini teminen yeterli bilgi vermekle yükümlüdürler.

2) Bu maddede belirtilen bilgilerin kapsamı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Kurumun öncelikle çıkaracağı yönetmeliklerde belirlenecektir.

3) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür. Ancak, Rekabet Kurumu ve Kurumun, yapacağı soruşturmalar nedeniyle, ilgililere vereceği bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz.

4) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler, doğal gaz alım-satımı sırasında bizzat veya denetleyen, denetlenen veya bağlı tüzel kişiler vasıtasıyla edindikleri gizli bilgileri, kendi menfaatleri veya kendilerine bağlı firmalar yararına kullanamaz.

c) Doğal gaz piyasasında birden fazla konuda faaliyet gösteren tüzel kişilerin muhasebe ayrışımını yapmaları zorunludur.

d) Dağıtım şirketlerinin bir yıl içerisinde dağıtacakları gazın en fazla yüzde ellisini bir tüzel kişiden satın almaları esas olup, Kurum rekabet ortamı oluşmasını dikkate alarak bu miktarı artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

Serbest tüketicinin belirlenmesi ve sisteme girişte istisnai haller

Madde 9 - a) Serbest Tüketiciler aşağıdaki sınıflamaya göre belirlenir.

1) Satın aldığı yıllık doğal gaz miktarı bir milyon metreküpten daha fazla olan tüketiciler ve kullanıcı birlikleri,

2) Elektrik enerjisi üretimi için gaz satın alan şirketler,

3) Elektrik ve ısı enerjisi üreten kojenerasyon tesisleri,

4) Üretim faaliyetinde kullanılmak üzere, Türkiye'de doğal gaz üreten üretim şirketleri,

Serbest tüketici statüsündedir. Ancak, Kurum, bütün tüketiciler serbest tüketici oluncaya kadar her yıl serbest tüketici olma sınırını yeniden belirleyecektir. Kurum, bu maddede belirtilen sınıflamaların uygulanmasını yakından takip eder. Dağıtım şirketlerinin, sorumluluk alanları haricinde bulunan serbest olmayan tüketicilere, doğal gaz temin etme zorunlulukları yoktur. Toptan satış şirketleri bu tüketicilere doğal gaz satıp satmamakta serbesttir.

b) Kurum, sadece lisans verilme aşamasında olmak üzere, şehirlerin gelişmişlik durumu, gaz tüketimi ve şehirlerde alt yapı yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla, serbest tüketici olmak için aranan yıllık tüketim miktarı sınırını onbeş milyon metreküpe kadar tesbit etmeye yetkilidir. Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler bu Kanunda belirtilen sisteme giriş koşullarına göre sisteme bağlantı yapmak isteyenlerin sisteme girişine müsaade etmekle yükümlüdür.

Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler, sisteme giriş için talepte bulunan diğer tüzel kişiler ve serbest tüketicilerin sisteme giriş taleplerini, yeterli kapasiteye sahip olamama veya sisteme girişleri halinde yükümlülükleri

yerine getiremeyecekleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle ciddi mali ve ekonomik tazminatlara mahkum olabilecekleri durumlarda kabul etmeyebilir.

Kapasitesizlik veya hizmet yükümlülükleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle, meydana gelen ciddi ekonomik güçlükler yüzünden sisteme giriş talebinin reddedilmesi halinde, durum gerekçeleriyle birlikte derhal Kuruma bildirilir.

Kurum, kapasite veya bağlantı yokluğu veya başka bir engel olup olmadığını, bu Kanun ve çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen kriterlere göre araştırarak üç ay içerisinde kararını taraflara bildirir.

Kullanıcının kapasite veya bağlantı yokluğu durumunu bertaraf etmek amacıyla gerekli masrafları yüklenmesi halinde sisteme giriş reddedilemez.

Mevcut sözleşmelerde yer alan hükümlerin ciddi ekonomik ve mali güçlükler nedeniyle sisteme girişin reddedilmesi halinde, iletim şirketi imzaladığı sözleşme nedeniyle, zor durumda kalan diğer tüzel kişinin Kuruma başvurması üzerine, Kurumdan sisteme giriş mecburiyetini geçici olarak kaldırmasını talep edebilir. Bu durumda gerekli bilgilerle birlikte sorunun çözümü için planladığı önlemleri Kuruma sunar. Kurum, üç ay içinde, talep konusundaki yapılacak işlem hakkında karar verir.

Ancak, Kurum tarafından sisteme giriş mecburiyetinin geçici olarak kaldırılması talebinin reddedilmesi halinde, iletim şirketi talepte bulunan gerçek ve tüzel kişiyi sisteme bağlamaya mecburdur.

İKİNCİ KISIM

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu, Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu ve Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu ile Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunun Görevleri ve Yetkileri

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu

Madde 10- Kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu kurulmuştur.

Kurum, gerçek veya tüzel kişilerin yetkili oldukları doğal gaz faaliyetleri ve bu faaliyetlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini tanımlayan lisans ve sertifikaların verilmesinden, piyasa ve sistem performansının izlenmesinden, performans standartlarının, dağıtım ve müşteri hizmetleri yönetmeliklerinin oluşturulmasından, tadilinden ve uygulattırılmasından, denetlenmesinden, maliyeti yansıtan iletim ve dağıtım fiyatlarının incelenmesinden ve piyasada bu Kanuna uygun şekilde davranılmasını sağlamaktan sorumludur.

Kurum, bu Kanundan kaynaklanan görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken hiçbir kişi, kurum, kuruluş veya organdan emir ya da talimat almaz.

Kurum, Kurul kararıyla bu Kanun hükümleri uyarınca çıkaracağı yönetmelikleri ve uzun vadeli programları piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin ve ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini alarak hazırlar.

Kurumun merkezi Ankaradadır. Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Kurum, 1 en fazla beş yerde irtibat bürosu kurabilir.

Kurumun teşkilatı; Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu, başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşur.

Kurum, bu Kanundan kaynaklanan görevlerini ve yetkilerini Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu vasıtasıyla kullanır. Kurumun temsil ve karar organı Kuruldur.

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu ve Kurul Başkanlığı

Madde 11 - Kurul, biri Başkan, biri İkinci Başkan olmak üzere beş üyeden oluşur.

Bakanlar Kurulu, birisi Başkan diğer ikisi üye olmak üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının göstereceği altı aday arasından, bir üyeyi Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığının, bir üyeyi ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığının göstereceği ikişer aday arasından seçer ve atar. İkinci Başkanı Kurul üyeleri kendi aralarından seçer.

Kurul Başkanı ve üyeleri hukuk, iktisat, mühendislik, işletme ya da maliye dallarında yurt içinde ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuş, kamu/kurum ve kuruluşlarında ya da özel sektörde en az on yıl deneyim sahibi ve mesleğinde yeterli bilgi ve deneyime sahip kişiler arasından atanır. Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar seçilebilir, ancak aynı üye üçüncü kez seçilemez.

Kurul Başkan ve üyeleri görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken tarafsız davranmak zorundadır.

Kurul üyeleri; önce bir üye, müteakiben ikişer üye olmak üzere her iki yılda bir kıdem esasına göre yenilenir. Başkanlık veya üyelikler, görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde, boşalan üyeliklere bir ay içinde seçim ve atama yapılır. Yenilenme hariç, bu şekilde atanan üyeler yerine atandıkları üyelerin kalan süresini tamamlar. Hangi nedenle olursa olsun yapılacak yeni seçim ve atamalarda yeni üye/üyeler, bu madde hükmü uyarınca yerine seçileceği üyeyi aday göstermiş olan kurum/kuruluşun adayları arasından seçilir ve atanır. Bu Kanunun diğer maddeleri ile belirlenen görevlerinin yanı sıra, Kurul aşağıdaki görevleri de yerine getirir:

a) Kurumun her türlü planlarını, bütçe ve diğer mali tablolarının da yer aldığı yıllık iş programlarını ve bunlarda yapılabilecek revizyonları onaylamak,

b) Kurum faaliyetlerini yönetmek ve bunlarla ilgili düzenlemeleri onaylamak ve uygulanmalarını sağlamak,

c) Kurumu temsil edecek kişileri belirlemek, personelin atanması için yetki devri yapmadığı durumlarda tüm personelin atama, terfi ve azil kararlarını almak,

d) Kurumun varlık ve kaynaklarına ilişkin kararları almak,

e) Doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin plan, politika ve uygulamalarla ilgili Kurum görüş ve önerilerini belirlemek, bunlarla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,

f) Bu Kanunla Kuruma yetki verilen konularda, doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin her türlü düzenlemeleri onaylamak ve bunların yürütümünü sağlamak,

g) Lisans ve sertifika verilmesine ve bunların yürütümüne ve iptaline ilişkin her türlü kararları almak ve uygulamak,

h) Kanunda yer alan hükümler dahilinde özel hallerde uygulamaya konulabilecek sınırlama ve yükümlülüklerin tespitine yönelik kararlar almak,

ı) Piyasa içerisinde rekabetin hiç veya yeterince oluşmadığı alanlarda, tarife teşekkülüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek,

j) Kanunla belirlenen faaliyetlere ilişkin tarifeleri onaylamak veya tarife revizyonları hakkında karar almak,

k) Faaliyetlerle ilgili denetleme, ön araştırma ve soruşturma işlemlerini yürütmek, yetkisi dahilinde ceza ve yaptırımları uygulamak ve dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adli ve idari makama başvuru kararlarını almak,

l) Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak tüzel kişiler veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında çıkacak ihtilafları çözmek.

m) Kanunda gösterilen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmaktır.

Başkanlık; Başkan, iki Başkan Yardımcısı, Genel Sekreter ve Özel Büro Müdürlüğü ile yeterli sayıda kurulan hizmet birimlerinden teşekkül eder.

Başkanın görevde olmadığı sürelerde İkinci Başkan yürütme görevini üstlenir.

Başkan, Kurulun olduğu gibi, Kurumun da amiri olup, mevzuatla ve Kurulca kendisine verilen görevlerin ifası ile yetkili ve sorumludur. Kurumun temsili Başkanın yetki ve sorumluluğundadır. Başkanın yönetim yetki ve sorumluluğu, Başkanlık çalışmalarının planlanması, düzenlenmesi, yürütülmesi denetlenmesi faaliyetleri ve kamuya bilgi verilmesi görevini de kapsar. Başkan ve aslarının temsil ve yönetime ilişkin görev, yetki ve sorumluluğunun çerçevesi Kurulca onaylanacak yönetmelikle düzenlenir. Yetki devri amirin

sorumluluğunu kaldırmaz. Başkan Yardımcıları, Danışma Birimi, Genel Sekreter ve Özel Büro Müdürlüğü Başkana bağlı olarak çalışır.

Başkanlığın görev ve yetkileri şunlardır:

a) Kurum tüzel kişiliğini temsil etmek,

b) Kurul kararlarına istinaden gerekli gördüğü hizmet birimlerini kurmak,

c) Kurumun işlevlerinin yerine getirebilmesi için Kurul kararı doğrultusunda yeterli sayıda personeli istibdam etmek,

d) Hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli biçimde çalışmasını temin etmek, hizmet birimleri ile Kurul arasında organizasyonu ve koordinasyonu sağlamak ve hizmet birimleri arasında çıkabilecek görev ve yetki ihtilaflarını çözmek,

e) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları idare etmek,

f) Kurul kararlarının gereğinin yerine getirilmesini sağlamak ve bu kararların uygulanmasını izlemek,

g) Kurumun yıllık bütçesi ile gelir gider kesin hesabını ve Kurumun yıllık raporunu hazırlamak ve Kurula sunmak ve Kurum bütçesinin uygulanmasını, gelirlerin toplanmasını, harcamaların yapılmasını sağlamak.

Yasaklar ve görevden alma

Madde 12 - Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli Kurumdaki görevleri esnasında özel bir kanuna dayanmadıkça resmi ya da özel hiç bir görev alamazlar. Söz konusu personel Kurumdaki görevlerinin sona ermesinden itibaren üç yıl süre ile piyasada faaliyet gösteren özel hukuk tüzel kişiliklerinde ya da bunların iştiraklerinde görev alamaz ya da bu tür işlere ortak olamazlar ve bu tüzel kişilerden ya da iştiraklerden gelir sağlayacak ya da sağlayabilecek doğrudan ya da dolaylı ilişkiye giremez ve doğal gaz ticareti ile uğraşamazlar. Bu yasağa uymayanlar hakkında 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Kurul Başkan ve üyeleri, göreve başlamadan önce maliki oldukları Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere veya bunların iştiraklerine ait her türlü hisselerini ya da menkul kıymetlerini üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar sıhri hisimleri dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır.

Kurul Başkan ve üyelerinin eşleri ve birinci dereceye kadar kan hısımları, piyasada faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları dışındaki tüzel kişiliklerde ya da bunların iştiraklerinde Kurul Başkan ve üyelerinin atanmasından sonra ve

üyelik süresi boyunca görev alamaz ya da bu tür işlere ortak olamazlar ve bu tüzel kişilerden ya da iştiraklerden gelir sağlayacak ya da sağlayabilecek doğrudan ya da dolaylı ilişkiye giremez ve doğal gaz ticareti ile uğraşamaz.

Kurul Başkan ve üyeleri ve Kurum personeli, Kurum ile ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve doğal gaz sektöründe yer alan gerçek ve tüzel kişilere ait her türlü surları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamaz.

Kurul Başkan ve üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak, bu maddedeki yasakları ihlal eden veya bu Kanun ile kendilerine verilen görevler ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı haklarında mahkumiyet kararı kesinleşen Kurul Başkan ve üyeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memuru olmak için aranan şartları kaybettikleri tespit edilen veya üç aydan fazla bir süre ile hastalık, kaza veya başka bir nedenle görevlerini yapamaz durumda olan veya görev süresinin kalan kısmında görevine devam edemeyeceği, üç aylık süre beklenmeksizin tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporu ile tevsik edilen Kurul Başkan ve üyeleri, süreleri dolmadan Bakanlar Kurulu tarafından görevden alınır.

Yemin ve mal beyanı

Madde 13 - Kurul üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Divanı huzurunda görevlerinin devamı süresince Kurulun işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile yürüteceklerine, bu Kanunun hükümlerine ve ilgili mevzuata aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin eder.

Yemin için yapılan başvuru Yargıtayca acele işlerden sayılır. Kurul üyeleri yemin etmedikçe göreve başlayamaz.

Kurul üyeleri göreve başlama ve görevden ayrılma tarihlerinden itibaren bir ay içinde ve görevleri devam ettiği sürece her iki yılda bir mal beyanında bulunmak zorundadır.

Kurul çalışmaları ve toplantıları, kurul onayları, yıllık rapor ve denetim

Madde 14 - Kurulun çalışma usul ve esasları ile başvurularda takip edeceği usuller yönetmeliklerle düzenlenir.

a) Kurul en az haftada bir defa olmak üzere, gerekli gördüğü sıklıkta toplanır. Toplantıyı Kurul Başkanı veya yokluğunda İkinci Başkan yönetir. Her bir toplantının gündemi toplantıdan önce Başkan ya da yokluğunda İkinci Başkan tarafından hazırlanarak Kurul üyelerine bildirilir.

Kurul salt çoğunlukla toplanır ve kararlar toplantıya katılanların çoğunluğunun oyu ile alınır. İlk toplantıda karar için gerekli nisabın sağlanamadığı durumlarda Başkan ikinci toplantıya tüm üyelerin iştirakini sağlar. Ancak, bunun mümkün olmaması halinde karar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Bu durumda da toplantı nisabı bu maddede belirtilen

sayıdan az olamaz. Başkan, oyunu, toplantıya katılan üyelerin oylarını kullanmalarından sonra kullanır. İkinci toplantıda oylarda eşitlik olması halinde, Başkanın ya da yokluğunda ikinci Başkanın bulunduğu tarafın oyu üstün sayılır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz. Karara muhafet eden, muhafet gerekçesini yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Kurul üyeleri, kendileri ve üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarıyla ilgili olaylarda müzakere ve oylamaya katılamaz.

b) Tüzel kişiler her türlü onay ve lisanslarla ilgili işlemlerde yönetmeliklerde belirlendiği şekilde başvuruda bulunur.

Piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin ortaklık yapılarında herhangi bir nedenle yüzde on veya daha fazla, halka açık şirketlerde ise yüzde beş veya daha fazla bir sermaye payı değişimi veya bu tüzel kişilerin birleşmeleri veya herhangi bir tüzel kişinin konsolidasyon, kontrolün değişmesi, satış, devir veya diğer düzenlemeler ile tüzel kişilik yapısının değişikliğe uğraması ya da bir tüzel kişinin sahibi olduğu iletim, depolama veya dağıtım tesislerinin önemli bir kısmında herhangi bir satış, devir veya diğer bir düzenleme sonucu değişiklik olması durumunda, Kurul onayı alınması gereklidir. Kurul onayı alınmasına dair usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

c) Kurul, bir önceki mali yıl için, en geç bir sonraki yılın Nisan ayının sonuna kadar yazılı yıllık raporu bilgi için Bakanlığa gönderir. Raporla, konsolide edilmiş gelir tabloları, bilançolar ve yıllık faaliyetleri esas alan kapsamlı mali tablolar yer alır.

d) Kurumun hesapları Sayıştayın denetimine tabidir.

Kurum personelinin statüsü, atanma usulü ve özlük haldarı

Madde 15. - Kurumun hizmet birimleri; daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet birimleri, danışma birimleri ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşur. Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve sorumlulukları, kadro unvanları ve sayıları Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, idari hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum personeli ücret sosyal ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. Kurul, ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir. Kadroların ihdası ve iptali Kurulca yapılır.

Kurul tarafından geçici bir süre için ihtisas gerektiren nitelikteki hizmetlere ihtiyaç duyulduğu durumlarda, Kurum geçici personel istihdam edebilir. Bu durumdaki personel için, vekalet veya istisna akdi uygulanır.

Kurumda çalıştıkları süre zarfında, sözkonusu personelin, Kurumdaki görevlerine başlamadan önceki sosyal güvenlik kurumları tarafından sağlanan her türlü hakları saklı kalır.

Yerli ve yabancı uzmanlar, Başkanlığın hazırlayıp Kurulun onayı ile yürürlüğe konacak yönetmelik esaslarına göre istihdam edilebilir.

Uzmanlık gerektiren görevler için Bakanlık, bağlı ve ilgili kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarda görev yapan personel arasından, çalıştığı kuruluş veya kurumun izni ile ihtiyaç duyulan personel Kurul tarafından atanır.

Kamu kurum ve kuruluşları dışından yapılacak atamalar ile uygun görülen uzmanlık unvanlarına ilişkin esas ve usuller çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

Kurul Başkanı ve Kurul üyeleri ile diğer Kurum personeli, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabidir. Kurul Başkan ve üyeliklerine atananların Kurulda görev yaptıkları sürece eski görevleri ile olan ilişkileri kesilir. Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya özel mevzuatla düzenlenmiş personel rejimine tabi olanlar Kuruldaki görevleri sona erdikten sonra, başvuruları halinde bu Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla ilgili Bakan tarafından mükteseplerine uygun bir kadroya atanırlar.

Emeklilik açısından Kurum personelinin durumu, Başkanlık tarafından hazırlanacak ve Kurul onayı ile yürürlüğe konulacak yönetmelik ile düzenlenir., Emeklilik konusunda, Kurul Başkanının Bakanlık Müsteşarına, Kurul üyelerinin ise Bakanlık Müsteşar Yardımcısına denk statüde olduğu kabul edilir.

Kurul Başkanı ve Kurul üyelerinin aylık net ücretleri en yüksek devlet memurunun her türlü ödemeler dahil aylık net ücretinin iki katını geçmemek üzere, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir.

En yüksek Devlet memuruna ödenen ücretin gelir vergisine tabi olmayan kısmı, bu Kanuna göre de gelir vergisine tabi tutulmaz.

Kurum personelinin ücret ve diğer mali ve sosyal hakları, Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Başkanlığın teklifi üzerine Kurulca tespit edilir.

Kurul Başkanı, Kurul üyeleri ve Kurum personeli ile vekalet ve istisna akdi ile hizmet verenlerin görevlerinin ifası sırasında yaptıkları masraflardan hangilerinin Kurum bütçesinden karşılanabileceğine dair usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Kuramun gelirleri, malvarlıkları

Madde 16 - Kurumun gelirleri Kurumun bütçesini oluşturur ve aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur:

- a)Katılma payı,
- b)Lisans, sertifika, onay ve vize işlemleri üzerinden alınacak bedeller,
- c)Yayın ve sair gelirler,

d)Ayrıntıları kamuoyuna duyurulmak kaydıyla ve piyasanın gelişimine dair etüt ve proje çalışmalarının finansmanında kullanılacak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından verilecek hibeler.

Kurumun gelirlerinin, giderlerini karşılaması esastır. Kurumun gelir fazlası ertesi yılın mart ayı sonuna kadar genel bütçeye aktarılır. Kurumun gelirleri, Kurulun uygun gördüğü ulusal bankalarda açılacak hesaplarda tutulur. Kurumun gelirleri bu Kanunda belirtilen görevlerini tam olarak yerine getirebilmesi için yeterli düzeye gelinceye kadar, gerekli mali kaynak genel bütçeden karşılanır.

Katılma payının mükellefi, lisans ve sertifika sahibi olan tüzel kişilerdir. Katılma payı, anılan mükelleflerin yıllık faaliyet dönemine ilişkin olarak düzenleyecekleri gelir tablolarında yer alan safi satış hasılatı tutarının, Kurulca % 0,2 (binde iki) oranını aşmayacak şekilde belirlenecek katılma payı oranı ile çarpımı sonucu bulunur. Yıl içerisinde uygulanacak katılma payı oranı, bir önceki yılın Aralık ayı içerisinde ilan edilir.

Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez, rehnedilemez.

İKİNCİ BÖLÜM

Yaptırımlar, Yaptırımların Uygulanmasındaki Usul, Ön Araştırma, Soruşturma ve Dava Hakkı

Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasındaki usul

Madde 17 - Kurul piyasada faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilere yapacağı yazılı ihtar veya uyarıya rağmen mevzuata aykırı durumlarını devam ettirenlere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular:

a) Kurum tarafından bilgi isteme yerinde inceleme hallerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkanının verilmemesi hallerinde, ikiyüz milyar lira para cezası verilir ve yedi gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkanının sağlanması ihtar edilir. Ancak, kolay giderilebilecek kusurlu haller için ilgili gerçek ve tüzel kişilerden belgelerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkanının sağlanması istenir.

b) Bu Kanun hükümlerine ve çıkarılan yönetmelik, talimat ve tebliğlere aykırı hareket edildiğinin saptanması halinde, ikiyüzelli milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde gönderilmesi ihtar edilir.

c) Lisans veya sertifika genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birisinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, üçyüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

d) Lisans veya sertifika müracaatında ve bunların verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans veya sertifikada öngörülen hususları etkileyecek şartlardaki değişikliklerin

Kurula bildirilmemesi halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

e) Lisans müracaatı sırasında iştirak ilişkisi konusunda yanlış bilgi verilmesi veya faaliyet süresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içerisinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir.

f) Piyasada, lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması halinde, beş yüz milyar lira para cezası verilir ve on beş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhe faaliyetin durdurulması ihtar edilir.

g) Lisans veya sertifikanın verilmesine esas olan şartların, faaliyetlerin yürütümü sırasında ortadan kalktığına saptanması halinde lisans veya sertifika iptal edilir. Ancak, bu şartların baştan mevcut olmadığına saptanması halinde ise; lisans veya sertifikanın iptali yanında ayrıca beş yüz milyar lira para cezası verilir.

Yukarıdaki para cezalarını gerektiren fiillerin ihtara rağmen düzeltilmemesi veya tekrarlanması hallerinde para cezaları her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiil iki yıl içinde işlendiği takdirde, artırılarak uygulanacak para cezasının tutarı cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılına ilişkin bilançosundaki safi satış hasılatının yüzde yirmisini aşamaz. Cezaların, bu düzeye ulaşması halinde, Kurul lisans veya sertifikayı iptal edebilir.

Bir lisans veya sertifikanın iptali halinde, yeni bir lisans veya sertifika verilene kadar, verilen hizmetin aksamaması için Kurul gereken önlemleri alır.

Doğal gaz şehir içi dağıtım lisansının iptal edilmesinin zorunlu hale gelmesi durumunda Kurul hizmetin aksamaması için gerekli tedbirleri önceden almak suretiyle, lisansı iptal eder. Dağıtım şebekesinin mülkiyetini elinde bulunduran lisans sahibinin nam ve hesabına yüz yirmi gün içerisinde ilgili şebekenin satışı ve yeni lisans sahibinin belirlenmesi için ihaleye çıkarılır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar yönetmeliklerde belirlenir.

Bu maddede düzenlenen tüm idari para cezaları hiçbir şekilde ilgili cezayı ödeyen tüzel kişi tarafından hazırlanacak tarifelerde maliyet unsuru olarak yer almaz.

Para cezası, bu Kanuna aykırı hareket eden tarafların her birine ayrı ayrı uygulanır. Bu Kanun gereğince para cezasını gerektiren fiillerin Türk Ceza Kanunu veya ceza hükümlerini içeren diğer kanunlarda suç sayılması, söz konusu para cezalarının verilmesine engel olmayacağı gibi, lisans veya sertifikanın iptaline de mani değildir.

Bu Kanundaki cezaları gerektiren fiillerin birden fazla olması halinde ve aralarında irtibat olması durumunda en yüksek cezayı gerektirecek fiilin cezası; irtibat bulunmaması halinde ise, her birinin cezası ayrı ayrı uygulanır.

Para cezası uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulunduğu Kurumca öğrenildiği tarihi izleyen yılın başından itibaren beş yıllık zaman aşımına tabidir. Sürekli veya tekrarlanan bir aykırılık söz konusu ise zaman aşım süresi, aykırılığın sona erdiği ya da en son tekrarlandığı günden itibaren başlar.

Kurulun inceleme ve araştırma amacıyla yapacağı herhangi bir işlem, bu işlemin ilgili tarafa tebliği, karar aleyhine yargı yoluna başvurulmuş olması, zaman aşımını keser.

Verilen para cezası 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca, tahsil olunur. Bu maddedeki para cezası miktarları her yıl 765 sayılı Türk Ceza Kanununun ek 2 nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

Ön araştırma, soruşturma ve dava hakkı

Madde 18- Kurul, resen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verir.

Ön araştırma ve soruşturmada takip edilecek usul ve esaslar Kurum tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Kurul kararına karşı açılacak davalar ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür. Danıştay, Kurul kararlarına karşı yapılan başvuruları acele işlerden sayar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tarifeler ve Diğer Hükümler

Tarifeler

Madde 19- Bu Kanun kapsamında düzenlenen tarifeler, tarifelerin belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

1) **Bağlantı Tarifeleri:** Kurumca belirlenecek bağlantı tarife esasları, ilgili bağlantı anlaşmalarına dahil edilecek olan ve iletim sistemi ya da bir dağıtım sistemine bağlantı için eşit durumda olan serbest tüketiciler arasında ayırım yapılmaması esasına dayalı hükümleri ve şartları içerir. Fiyatlar, bu esaslar dahilinde taraflarca serbestçe belirlenir. Serbest olmayan tüketicilere Kurum ve dağıtım şirketi arasında belirlenen sabit bağlantı tarifeleri uygulanır.

2) **İletim ve Depolama Tarifesi:** Kurum, iletim ve sevkiyat kontrolüne ait tarifeleri belirler. Tarifelerde iletim mesafesine iletilen gaz miktarını ve öngöreceği diğer faktörleri dikkate alır.

İletim ve sevkiyat kontrol hizmeti yapan tüzel kişiler tarifelerini Kurum tarafından belirlenecek süre içerisinde Kuruma bildirirler. Kurum, bildirilen tarifelerden ve bu maddede yer alan esaslardan hareketle yeni tarifeleri belirler.

Kurum tarafından hazırlanacak olan iletim tarifesi, üretilen, ithal veya ihraç edilen doğal gazın nakli için iletim şebekesinden yararlanan eşit durumda

olan tüm kullanıcılar arasında fark gözetmeksizin uygulanacak fiyatları , hükümleri ve tarife şartlarını içerir.

Kurum , transit doğal gaz iletiminin teşvik edilmesi amacıyla transit iletim tarifelerini yurt içi iletim tarifelerinden farklı usul ve esaslara göre tespit etme yetkisine sahiptir.

Depolama tarifeleri depolamacı şirketler ile depolama hizmeti alan tüzel kişiler arasında serbestçe belirlenir.

İletim ve depolama şirketleri, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik ile hizmet verdiklerini Kuruma göstermek zorundadırlar.

3)Toptan Satış Tarifesi: Kurum doğal gaz satış tarifelerinde esas alınacak unsurlar ve şartları belirler. Satış fiyatları ise, bu esaslar dahilinde doğal gaz alım satımı yapan taraflarca serbestçe belirlenir.

4) Perakende Satış Tarifesi: Dağıtım şirketleri en ucuz kaynaktan gaz temin ettiklerini, verimli ve güvenli işletmecilik yaptıklarını ispat etmek zorunda olup, lisans süresi içerisinde de bu yükümlülüğe uymak zorundadır. Dağıtım şirketinin birim gaz alım fiyatı , birim hizmet bedeli, amortisman bedelleri ve diğer faktörlerden meydana gelecek olan perakende satış fiyatları ve tarife esasları Kurumca belirlenir. Belirlenen perakende satış fiyatının dışında tüketicilerden herhangi bir ad altında ücret talep edilemez. Perakende satış tarifeleri enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak, dağıtım şirketlerinin Kuruma başvurması halinde yeniden tespit edilebilir. Kurum bu fiyatların tespitinde hizmet maliyeti, yatırıma imkan sağlayacak makul ölçüde karlılık ve piyasada cari olan doğal gaz alış fiyatlarını ve benzeri durumları dikkate alır. Kurumun onayladığı tarifelerin hüküm ve şartları, bu tarifelere tabi olan tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bir gerçek veya tüzel kişinin bu Kanunda öngörülen ödemelerden herhangi birisini yapmaması halinde, söz konusu hizmetin durdurulmasını da içeren usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddede belirtilen esaslar doğrultusunda Kurum bütün tarife türleri için tarifeler yönetmeliği hazırlar. Hazırlanan yönetmelik esasları doğrultusunda ilgili tüzel kişilerce hazırlanacak fiyat tarifeleri, her yıl Ekim ayının sonuna kadar hazırlanır ve Kurulun görüşüne sunulur. Kurul bu başvuruları aynı yılın 31 Aralık tarihini geçmeyecek şekilde inceler ve uygun bulması halinde onaylar. Tarife esasları ve limitleri Kurumca enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak yeniden ayarlanabilir.

İthal ve yerli doğal gazın ithal ve satışında Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Diğer hükümler

Madde 20 - a) Kamulaştırma;

Bu Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılır. Bu

konuda Kurulca verilecek lüzum kararı, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Kamulaştırılan taşınmazın mülkiyeti Hazineye; kullanma hakkı kamulaştırma bedelini ödeyen tüzel kişiye ait olur. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir cüzü olup geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

Lisans veya sertifikanın sona ermesi veya iptali halinde, tüzel kişilerce ödenmiş bulunan kamulaştırma bedelleri iade edilmez.

b) Mülkiyetin gayri aynı haklar ve kiralama;

Tüzel kişiler, faaliyetleri ile ilgili olarak kamuya ait araziler üzerinde, bedeli ilgili tüzel kişi tarafından ödenmesi suretiyle mülkiyetin gayri aynı hak tesisini ve bu arazilerin kiralanmasını talep edebilir.

Bu istek Kurulca uygun görüldüğünde, Kurum ilgili kanunlar uyarınca ihtiyaca göre intifa, irtifak, üst hakkı veya uzun süreli kiralama yoluna gider.

Bu şekilde elde edilen hakkın bedelini ödeme yükümlülüğü devralan tüzel kişiye aittir. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir cüzü olup, geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

c) Tebligat;

Kurum tarafından bu Kanuna göre yapılacak tebligatlar, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

d) Kurumun para, evrak ve malları üzerinde işlenen suçlar;

Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Görevleri ile ilgili olarak suç işleyen Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personeli Devlet memurları gibi cezalandırılır. Kurul üyeleri ve personeline karşı işlenen suçlar Devlet memuruna karşı işlenmiş sayılır. Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

e) BOTAŞ veya doğal gaz piyasa faaliyeti yapmak üzere lisans-sahibi olan tüzel kişilerin başvurusu üzerine ilgili idare 3194 sayılı İmar Kanununa göre doğal gazın depolanması, iletimi ve dağıtım hatlarının imar planında önceden tahsis edilmiş olması şartını aramaz ve doğal gaz iletim, dağıtım hatları ile depolama tesislerinin projesi uyarınca imar planına işleyerek gerekli ruhsatları verir.

f) Doğal gazın ithali, satışı, satış fiyatının tespiti ve dağıtım konusu ile ilgili olarak 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelerin bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

g) BOTAŞ'ın doğal gazla ilgili alacakları hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Değiştirilen, kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler

Madde 21 - a) 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “turistik tesislerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin” ibaresi eklenmiştir.

b) 6326 sayılı Petrol Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

c) 2/1/1990 tarihli ve 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, bu Kanun Hükmünde Kararname ile BOTAŞ’a tanınan hak, görev ve yetkiler hazırlık dönemi süresince devam eder.

d) Kurum; 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa tabi değildir. Kurumun gelirleri, kurumlar vergisinden, yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden muaftır. Kurumun gelirleri ve bu gelirlerle ilgili olarak yapılan bütün işlemler, taşınmaz mal alım ve satımları her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır. Kurum tarafından açılacak davalar her türlü teminat ve harçtan muaftır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1- A) Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunun ilk üyeleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde atanır.

Kurula atanan ilk beş üye, ilk iki yılın sonunda bir üye ve dördüncü yılın sonunda iki üye olmak üzere kura ile yenilenir. Kalan iki üye altıncı yılın sonunda yenilenir. Kurulun ilk Başkanı, ikinci ve dördüncü yıl sonundaki kuraya iştirak etmeden altı yıllık görev süresini tamamlar.

Kurul oluşmadan Kurum personelinin ataması yapılamaz. Ancak, Kurumun teşkilatı oluşuncaya kadar, Kurumun işlerinin yürütülmesi için Bakanlık veya bağlı ve ilgili kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki personel geçici olarak görevlendirilebilir.

B) Hazırlık dönemi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren on iki aylık süreyi ifade eder. Bakanlar Kurulu bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere altı aya kadar uzatabilir.

Hazırlık dönemi kapsamında:

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış kanuni bir hak, belge, izin veya yetkilendirmeye müsteniden yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyeti, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en fazla 24 ay daha devam edebilir. Anılan faaliyetlerin bu süreden sonra devamı, bu Kanuna göre alınacak izne bağlıdır.

Yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyetlerinin bu Kanunun hükümleri dairesinde devamına izin verilebilmesi için:

a) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 24 ay içinde Kuruma müracaat edilmesi,

b) Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan şahsın bu faaliyeti yapmaktan men edilmemiş olması,

Şarttır.

Hazırlık dönemi içerisinde şehirlerde doğal gaz dağıtım yetkisi alacak şirketin ihale suretiyle seçimi, seçilen şirketin izin alınmak üzere Bakanlar Kuruluna sunulması, izin verme sözleşmesinin Bakanlık ile imzalanma prosedürü ve benzer işlemler Bakanlık tarafından hazırlanacak tebliğe göre yapılır. Bakanlık bu konuda BOTAŞ Genel Müdürlüğünü söz konusu işlerin yürütümü için görevlendirir. Bakanlık ile izin verilen şirket arasında imzalanacak izin verme sözleşmesi Bakanlar Kurulu onayı ile yürürlüğe girer ve hazırlık döneminin sonunda, Kurum tarafından hazırlanacak mevzuat hükümlerine uymadığı takdirde, Kurum sözleşmeyi mevzuata uygun hale getirebilmek için gerekli değişikliği yaparak dağıtım lisansına dönüştürür. İzin verme sözleşmesi imzalayan dağıtım şirketi bu değişikliğe itiraz edemez.

Hazırlık dönemi sonuna kadar doğal gaz piyasa faaliyetleri yapmak isteyen hiç bir şirkete bu Kanuna göre lisans veya sertifika verilmez.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, hazırlık dönemi içerisinde Kanunun uygulanmasına yönelik uyuşmazlıkların halinde veya tereddütlerin giderilmesinde Bakanlık yetkili ve görevlidir.

397 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 2 inci maddesinin (a) ve (b) bendindeki hükümler saklıdır.

Geçici Madde 2- BOTAŞ, bu Kanunun yayımlandığı tarihten sonra ithalatını ulusal tüketime %20 si oranına düşünceye kadar yeni doğal gaz alım sözleşmesi yapamaz. Kurumun hazırlık döneminden sonra başlamak üzere her yıl en geç 2009 yılına kadar toplam yıllık ithalat miktarını yıllık ulusal tüketime % 20 sine düşürünceye kadar, mevcut doğal gaz alım veya satış sözleşmelerinin kısmi veya bütün olarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte devredilmesi için istekli olan diğer ithalat lisans sahibi şirketlerin katılacağı devir için BOTAŞ tarafından ihale yapılır. İhaleyi kazanan tüzel kişiye,

söz konusu devir için BOTAS'ca muvafakat verilir. İlgili tüzel kişi sözleşmenin satıcı tarafı ile devredilecek miktar için, yeni sözleşme yapmasından sonra devir yürürlüğe girer. Ancak ihaleyi kazanan tüzel kişinin satıcı taraf ile sözleşme yapamaması halinde, ithalatçı şirketin BOTAS'ın tüm yurt dışı mükellefiyetini yerine getirmeyi kabul etmesi ve ikili anlaşmalarla belirlenen doğal gaz alım fiyatının altında olmamak şartıyla, satış yoluyla devir gerçekleştirilebilir. BOTAS, satılan miktarların devredilmesini müteakip, kendi mükellefiyetlerini devralan ithalatçı şirketin bu mükellefiyetlerini yerine getirmemesi halinde, bundan doğan zarar ve ziyam anılan şirkete rücu etme hakkına sahiptir.

BOTAS tarafından her takvim yılında devredilen miktarlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte alım taahhüdünde bulunulan toplam doğal gaz miktarının % 10'undan daha az olamaz.

Ayrıca, BOTAS'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler dışındaki ülkelerden yapılacak ithalat için yapılacak müracaatlarda Kurum, piyasada rekabet ortamının oluşturulması, mevcut sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ve ihracat bağlantılarını dikkate alarak belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde müracaatları değerlendirerek ithalata müsaade edebilir. Ancak, BOTAS'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler ile bu sözleşme süreleri sona erinceye kadar bu ülkeler ile hiç bir ithalatçı şirket tarafından yeni gaz alım sözleşmeleri yapılamaz. Söz konusu mevcut sözleşmelerin sona erdiği tarihten itibaren aynı miktarlar için yeni ithalat sözleşmeleri yapılabilir. Ancak, ihraç amaçlı veya Kurumca tespit edilecek yurt içi doğal gaz arz açığının olması durumunda söz konusu ülkelerle yeni gaz alım bağlantıları yapılabilir.

Bu Kanun hükümlerine göre, dağıtım faaliyeti hariç, BOTAS'ın dikey bütünleşmiş tüzel kişiliği 2009 yılına kadar devam eder. Bu tarihten sonra BOTAS yatay bütünleşmiş tüzel kişiliğe uygun olarak yeniden yapılandırılır. Yeniden yapılandırılma sonucu meydana gelecek yeni tüzel kişilerden, sadece gaz alım ve satım sözleşmelerine sahip olan ve ithalat faaliyeti yapacak olan şirket, BOTAS'ı temsil eder ve BOTAS adı ile anılır. Yeniden yapılandırılma sonucu ortaya çıkan bu şirketlerden iletim faaliyeti yapan şirket hariç, diğerleri iki yıl içinde özelleştirilir.

BOTAS'ın, iletim, depolama, satış, ithalat faaliyetlerine ilişkin muhasebe ayırışımı, Kurumun hazırlık dönemi sonundan itibaren 12 ay içerisinde gerçekleştirilir.

BOTAS'ın Hazine garantili yükümlülükleri saklıdır.

Geçici Madde 3- Şehiriçi dağıtım faaliyetlerinde geçiş süreci aşağıdaki gibi yapılır;

a) Bakanlık, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakiben iki ay içerisinde BOTAS'ın mülkiyetinde ve işletiminde bulunan Eskişehir ve Bursa şehir içi dağıtım işletmeleri ve varlıklarının özelleştirilmesi önerisini Özelleştirme İdaresi Başkanlığına bildirir. Özelleştirme işlemleri, hazırlık döneminden sonra en geç altı aylık bir süre içerisinde, Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar

dikkate alınarak ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri dairesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilir. İlgili şehirlerdeki işletmelerin Özelleştirme İdaresince tüzel kişilere devredilmesi ve dağıtım faaliyetine başlayabilmesi için, Kurumdan şehir içi dağıtım lisansı alması zorunludur.

b) Mülkiyeti, işletmesi ve doğal gaz ticaret hakkı belediye veya belediye şirketine ait olan mevcut şehir içi doğal gaz dağıtım tüzel kişileri, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, hazine garantili dış kredi borçlarının ödeme sürelerinin bitimini takip eden en geç 3 yıl içerisinde kamu hisselerini % 10 veya altına düşürecek şekilde yeniden yapılanacaklardır.

c) Belediye veya belediyeye ait şirketler tarafından halihazırda yapılmakta olan dağıtım faaliyeti Kurumla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 24 ay içerisinde yapılacak dağıtım lisansı hükümlerine göre yürütülecektir. Kurumun hazırlayacağı lisans, diğer şehirlerde uygulanan tip lisanslara uygun olacaktır. Ancak, ilgili belediye veya belediye şirketinin şehrin özelliklerine göre lisansla yer almasında fayda veya zorunluluk görülen hususlar, Kurumca değerlendirilerek gerektiğinde lisansla yer verilir.

d) Şehir içi doğal gaz dağıtım şirketleri, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren dağıtım ve satış faaliyetleri için şirket içinde muhasebe ayrışımını yapmak zorundadır.

Yürürlük

Madde 22 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 23 - Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

13.4.2001

Esas no. : 1/836

Karar no. : 37

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 4.4.2001 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça tali komisyon olarak, Adalet Komisyonu ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna, esas komisyon olarakta Komisyonumuza sevk olunun "Doğal Gaz Piyasası Kanunu Tasarısı", Komisyonumuzun 10.4.2001 tarihinde yaptığı 36 ncı birleşiminde Hükümeti temsilen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhur Erstümer ile Maliye Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve BOTAŞ Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi; ülkelerin gelişmesindeki en önemli unsurlardan birisi de, her geçen gün önemi daha da artan enerji ve bu enerjinin verimli bir şekilde kullanılması teşkil etmektedir. Günümüzde, dünyada enerji kaynakları büyük ölçüde petrol ve doğal gaz kaynaklarına dayanmaktadır. Petrol ve doğal gaz kaynaklarına bağlılık bu kaynakların stratejik önemini artırmaktadır. Sözkonusu kaynaklar bakımından oldukça zengin bölgede yer alan Ülkemiz, maden kaynakları açısından zengin olmasına rağmen sözkonusu stratejik kaynaklar bakımından önemli bir potansiyele sahip değildir. Bu nedenle, sınırlı yerli üretim imkanları Türkiye'yi önemli bir petrol ve doğal gaz ithalatçısı konumuna getirmiştir.

Ülkenin artan enerji ihtiyacını karşılamak amacıyla başta doğal gaz olmak üzere daha güvenilir ve ekonomik bir yol olan enerji taşımacılığına büyük önem verilmiştir. Doğal gazın dağıtımı ile ilgili olarak bazı boru hattı projeleri tamamlanmış, bazılarının da hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Bu gelişmelerin yanında, Türkiye doğal gazın dağıtımı ile ilgili yeterli alt yapıya sahip değildir. Bu alt yapının kurulması için büyük miktarda iç ve dış kaynağa ihtiyaç duyulmaktadır. Kamunun sınırlı kaynak yapısı dikkate alındığında, bu tür büyük yatırımların kısa vadede gerçekleştirilmesi de mümkün görülememektedir.

Ülkemizde, doğal gazın ithalatı ve dağıtımı hususlarını düzenlemek amacıyla 2.1.1990 tarih ve 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname çıkarılmıştır. Bu Kanun Hükmünde Kararname ile doğal gazın ithali, satışı ve ülke içinde dağıtımı yetkisi bir devlet kuruluşu olan BOTAŞ Genel Müdürlüğüne verilmiştir. Sözkonusu Kanun Hükmünde Kararnamenin doğal gazın ithali ve dağıtımında kamu tekelini benimseyen anlayışı, 1980'den sonra oluşturulmaya çalışılan serbest piyasa ekonomisinin prensipleri ile bağdaşmamaktadır. Diğer yandan, uzun vadeli strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı doğrultusunda elektrik enerjisinin üretimi, iletimi ve dağıtımı hususlarını devlet tekelinden çıkaran 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu nedenle gerek 4628 sayılı Kanunun tamamlayıcı bir unsuru olarak, gerekse, ülkenin güvenilir ve ekonomik yeni enerji kaynaklarına olan ihtiyacı dikkate alındığında doğal gazın kullanımını hususunda yeni düzenlemeler yapılması ihtiyacı hâsıl olmuştur.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; doğal gazın ithalatından dağıtım ve kullanımına kadar, hizmet veren kişi ve kuruluşların belirlenmesi uyaçakları hükümlerin tespiti ve yetkilendirilmesi ile denetlenmeleri konularının düzenlenmesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır. Bu hedefler doğrultusunda hazırlanan Tasarı ile;

– Doğal gazın günün koşullarına uygun olarak, sektörün büyük bir hızla değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayacak, uluslararası entegrasyonunun gereklerini yerine getirecek verimlilik, rekabet ve şeffaflığı sağlayacak şekilde yapılandırılmasına,

- Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunun teşekkülüne,
- Doğal gaz piyasasında temin, iletim ve dağıtım faaliyetlerinin düzenlenmesine,
- Doğal gazla ilgili mevzuatın ve uygulamaların Avrupa Birliği düzenlemeleriyle uyumlu hale getirilmesine,

İlişkin hususlar düzenlenmiştir.

Alt Komisyonun, 11.4.2001 tarihinde ilgili bakanlık ve kuruluş temsilcilerinin katılımlarıyla yapmış olduğu toplantıda, Tasarının maddeleri üzerinde kurum ve kuruluş temsilcilerinden gerekli bilgiler alınmış, görüş ve düşünceler en geniş şekilde dile getirilmiş ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunun kabul ettiği metni de dikkate almak suretiyle hazırlanan metin, Alt Komisyon raporuyla birlikte Komisyonumuza sunulmuştur.

Alt Komisyonunda; Komisyonumuzun, Devlet teşkilatının yeniden yapılandırılması sürecinde; kamu kaynaklarının israf edilmemesi, yeni oluşturulacak Kurul ve Kurumlar ile yeni yapılanmalara gidilmemesi, yeni personel rejimleri yaratılmaması doğrultusunda enerji piyasasının bir bütün olarak değerlendirilmesi, bu piyasanın düzenlenmesi ve yönlendirilmesi amacıyla belirlenecek politikalar ile projelerin bir bütün olarak oluşturulması gerektiği şeklindeki görüşler çerçevesinde, Tasarı metninde yer alan Doğal Gaz Düzenleme Kurulu ve Kurumuyla ilgili maddeler ile bu Kurumun yerine getireceği görev ve sorumluluklara ilişkin hususlar metinden çıkarılmış ve bu doğrultuda 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda gerekli değişiklikler öngören düzenlemeleri de kapsayacak şekilde yeni bir metin oluşturulmuştur.

Bu defa, Komisyonumuz, 12.4.2001 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Cumhuriyet ER-SÜMER ile Maliye Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve BOTAŞ Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımlarıyla yapmış olduğu 38 inci birleşimde, Alt Komisyonun hazırladığı metni esas almak suretiyle geneli üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Yapılan müzakerelerde;

- Öngörülen düzenlemelerin ülkenin geleceği ile ilgili önemli hususları içerdiği, bu nedenle kamuoyunda daha geniş bir şekilde tartışılmasının yararlı olacağı,

- Tasarının kısa sürede titiz bir şekilde hazırlandığının görüldüğü, ancak uygulamada tereddütlere yol açabilecek bazı eksikliklerin bulunduğu, bu eksikliklerin Alt Komisyonun hazırladığı metinde giderilmiş olmasının olumlu karşılandığı,

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının enerji talebi konusundaki projeksiyonlarının gerçekçi olarak belirlenmediği, bu nedenle önümüzdeki yıllarda enerji darboğazı ile karşı karşıya kalınabileceği,

- Enerji Piyasası Kurulunun faaliyete geçmesinin en az iki yıl sürebileceği, Bakanlığın bu süreçte ihtiyaç duyulan teknik personelin eğitilmesi için çalışmalar yapmasının yararlı olacağı,

- Doğal gazın elektrik üretiminde kullanımının önemli ölçüde arttığı, bu nedenle enerji politikalarının bir bütün olarak belirlenmesi gereği de dikkate alındığında, sözkonusu Tasarı ile öngörülen hususların Elektrik Piyasası Kanunu ile birlikte değerlendirilmesinin olumlu bir yaklaşım olduğu,

- Kamu yönetiminde son yıllarda gerek finanse gerekse diğer ekonomik faaliyetleri düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurullar oluşturulduğu, bu kurulların mevzuat ve denetim hususlarında Devletin genel uygulamaları dışına çıkıldığı, Alt Komisyonun sözkonusu hususlara has-

sasiyetle yaklaştığı, bu nedenlerle hazırlanan alt komisyon metniyle getirilen düzenlemelerin memnuniyetle karşılandığı,

– Belediyelerin etkin olmadığı doğal gaz şirketlerinin verimli hizmet sunamayacağı, bu nedenle belediyelerin doğalgaz şirketlerinde etkin olmasının sağlanması gerektiği,

Şeklinde görüş ve eleştirileri müteakip Hükümet adına yapılan tamamlayıcı açıklamalarda ise;

– Avrupa Birliğine entegrasyon sürecinde, mevzuat uyumuna ilişkin çalışmaların önemli bir aşamasını teşkil eden Tasarımın doğal gaz piyasasında tekelin kaldırılması amacıyla hazırlandığı,

– Serbest piyasa ekonomisinin sunduğu imkanlardan yararlanarak doğal gazın ülke genelinde kullanımının yaygınlaştırılmasının hedeflendiği,

– Doğal gazın ucuz bir yakıt olduğu, sanayide kullanımının artması halinde, üretimin maliyetlerinin azalması dolayısıyla, sanayimizin rekabet gücünün artmasına neden olacağı,

– Elektrik piyasasını düzenleyecek Kurul'un doğal gaz piyasalarını da düzenleyecek olmasının isabetli bir yaklaşım olduğu, böylece enerji piyasasının daha etkin bir şekilde yönlendirilmesinin sağlanacağı,

İfade edilmiştir.

Tasarımın tümü üzerinde yapılan müzakereleri müteakip, Alt Komisyon tarafından hazırlanan metnin maddeleri üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Alt Komisyon metninin;

– "Rekabetin korunması ve geliştirilmesi, bilgi verme ve hesap ayırışımı" başlıklı 7 nci maddesi, (a) fıkrasının (3) numaralı bendine, kamu zararının önlenmesi amacıyla BOTAŞ'ın mevcut işletmelerindeki haklarının korunmasına yönelik bir hükmün ilave edilmesi suretiyle,

– Çerçeve 17 nci maddesi ile; 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa eklenen, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun, doğal gaz piyasasına yönelik görevlerini düzenleyen ek 3 üncü maddesinin, sözkonusu hususların 4628 sayılı Kanunun, Kurulun görevleriyle ilgili hususları düzenleyen 5 inci maddesinden sonra gelmesinin daha uygun olacağı görüşüyle metnin, 14 üncü maddesinden sonra gelmek üzere, 15 inci madde olarak eklenmesi suretiyle,

– 4628 sayılı Kanunun "Yasaklar ve görevden alma" başlıklı 6 ncı maddesinin kapsamına, doğal gaz piyasası ile ilgili hususlarında dahil edilmesi doğrultusunda yeniden düzenlenmesini öngören bir metnin, yeni çerçeve 16 ncı madde olarak metne eklenmesi ve müteakip maddelerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

– 4628 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin (d) bendinin, Kurumun, Sayıştay yerine Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenmesi doğrultusunda değiştirilmesini öngören bir metnin çerçeve 15 inci maddeye eklenmesi, bu doğrultuda madde çerçevesinin yeniden düzenlenmesi ve madde numarası 17 olarak değiştirilmesi suretiyle,

– 17 nci maddesinden sonra gelmek üzere, 4628 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin, dokuzuncu fıkrasının, birinci cümlesini; Kurum personelinin emeklilik açısından durumunu düzenlemek amacıyla hazırlanacak yönetmeliğin, Bakanlar Kurulu onayı ile çıkarılması doğrultusunda yeniden düzenlenmesini öngören bir metnin, yeni çerçeve 18 inci madde olarak metne eklenmesi ve müteakip maddelerin teselsül ettirilmesi suretiyle,

– 17 nci madde ile 4628 sayılı Kanuna eklenen Ek 2 nci maddesinin, Elektrik Piyasası Kanunu ile aynı hususlarda düzenlemeler içeren son fıkrasının metinden çıkarılması ve bu fıkra yerine, 4628 sayılı Kanun ile Kurum ve Kurula verilen görev ve yetkilerin, Doğal Gaz Piyasası ile uyumlaştırılmasına yönelik hükmün eklenmesi ve madde numarası 20 olarak değiştirilmesi suretiyle,

— Geçici 2 nci maddesinin, birinci fıkrasının, son cümlesi, uygulamada tereddütlere yol açmaması amacıyla metinden çıkarılması ve bu hüküm yerine, Yap-İşlet ve Yap-İşlet-Devret santrallerinin, BOTAŞ'tan gaz alım sözleşmesinden vazgeçerek, başka tedarikçilerden gaz almayı tercih etmeleri durumunda, mevcut Hazine garantileri nedeniyle doğacak yükümlülüklerin ortadan kaldırılmasını öngören bir hükmün eklenmesi suretiyle,

— Geçici 3 üncü maddesi, birinci fıkrasının (b) bendi; doğal gazın şehir içi dağıtımında, belediye şirketlerinin tekelci yapısının ortadan kaldırılarak, doğal gaz piyasalarında rekabetin sağlanması ve belediye şirketlerindeki kamu payının %10 oranına kadar indirilmesi öngörüldüğünden, bu kuruluşların Hazineye olan yükümlülüklerinin yerine getirilmesini sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmesi suretiyle,

— Geçici 3 üncü maddeden sonra gelmek üzere; Tasarının kanunlaşmasından önce BOTAŞ tarafından parafe edilen, doğal gaz alımlarına yönelik anlaşmalarla ilgili bir düzenlemenin yeni Geçici 4 üncü madde olarak metne eklenmesi suretiyle,

1 inci, 2 nci, 3 üncü, 4 üncü, 5 inci, 6 ncı, 8 inci, 9 uncu, 10 uncu, 11 inci, 12 nci, 13 üncü ve 14 üncü maddeleri ile geçici 1 inci maddesi aynen, ayrıca 16 ncı maddesi 19 uncu madde olarak, yürürlük ve yürütmeye ilişkin 18 inci ve 19 uncu maddeleri ise 21 inci ve 22 nci maddeler olarak aynen,

Kabul edilmiştir.

Ayrıca, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde metnin başlığı yeniden düzenlenmiş ve yapılan değişiklikler doğrultusunda metnin tamamı redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Metin Şahin</i>	<i>Hayrettin Özdemir</i>	<i>Nihat Gökbulut</i>
Antalya	Ankara	Kırıkkale
Kâtip	Üye	Üye
<i>Cafer Tufan Yazıcıoğlu</i>	Dengir Mir Mehmet Fırat	<i>Gaffar Yakın</i>
Bartın	Adıyaman	Afyon
	(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye	Üye
<i>Sait Açıba</i>	<i>M. Zeki Sezer</i>	<i>Cengiz Aydoğan</i>
Afyon	Ankara	Antalya
(Muhalefet şerhimiz eklidir)		
Üye	Üye	Üye
<i>M. Güven Karahan</i>	<i>Hüseyin Arabacı</i>	<i>Necati Yönder</i>
Balıkesir	Bilecik	Bingöl
Üye	Üye	Üye
<i>Zeki Ergezen</i>	<i>Hayati Korkmaz</i>	<i>Oğuz Tezmen</i>
Bitlis	Bursa	Bursa
(İmzada bulunamadı)		

Üye Hakkı Duran Çankırı (İmzada bulunamadı)	Üye Hüseyin Karagöz Çankırı (Muhalefet şerhimiz eklidir)	Üye Aslan Polat Erzurum (Muhalefet şerhim ektedir)
Üye Mehmet Sadri Yıldırım Eskişehir	Üye S. Metin Kalkan Hatay (İmzada bulunamadı)	Üye Mehmet Dönen Hatay
Üye Ali Er İçel	Üye Masum Türker İstanbul	Üye Nesrin Nas İstanbul
Üye Celal Adan İstanbul	Üye Hasan Çalış Karaman	Üye Arslan Aydar Kars
Üye Mehmet Serdaroğlu Kastamonu	Üye Necdet Tekin Kırklareli	Üye Kemal Köse Kocaeli
Üye Süleyman Çelebi Mardin	Üye Metin Ergun Muğla	Üye Ahmet Kabil Rize
Üye Ş. Ramis Savaş Sakarya	Üye Cevat Ayhan Sakarya (Muhalefet şerhi eklidir)	Üye Mehmet Çakar Samsun
Üye Kemal Kabataş Samsun	Üye Lütfi Ceylan Tokat	Üye Bekir Gündoğan Tunceli

13.4.2001

MUHALEFET ŞERHİ

1/836 sayılı "Doğal Gaz Piyasası Kanunu Tasarısı" na ait muhalefet şerhimiz;

Tasarı ile doğal gaz piyasası kurulmakta, üretim, depolama, ithalat, ihracat, nakil, dağıtım hizmetleri özel sektöre açılmaktadır. Sektörde kalite, rekabet ve tedarik ve ikmal devamlılığı sağlanması bakımından yeni bir düzenleme gerekmektedir.

Doğal gaz sınav imalatında hammadde, enerji üretiminde, sanayide fırınlarda ve ısı santrallerinde ve ev ve işyerlerinde yakıt olarak kullanılmaktadır. Kullanış sahası çok süratle yaygınlaşmakta ve halen talep karşılanamamaktadır. Bazı sektörlerde doğal gazlı üretimin ağırlıklı maliyet unsuru olarak ihracatta rekabete kabiliyetine tesir etmektedir.

Doğal gazın, çevre kirliliği bakımından, az kirlüten yakıt olması sebebi ile hava kirliliğine maruz kalan şehirlerimize acilen ulaştırılması gerekmektedir.

Sanayi sahalarına ve yerleşim yerlerine doğal gazın ulaştırılması binlerce kilometre boru şebekesi düşünmesine bağlıdır. İlgili kurumun beyanına bunun takribi maliyeti 30 milyar dolar mertebindedir. Bugünkü şartlarda bütçe imkânları ile kısa sürede bu yatırımların yapılması mümkün görülmemektedir.

1. Tasarı enerji piyasası ile çok mühim değişiklikler getirilmektedir. Bir tarafta Enerji Piyasası Kurulu, diğer tarafta piyasada faaliyet gösterecek kuruluşlar, doğal gaz kullanan işyerleri ve tüketici halkı ve şehir ve kasabaları yöneten belediyeler bulunmaktadır. Tasarının taraflarca değerlendirilip olgunlaştırılması gerekirdi. Ancak tasarının ilgili komisyonlara sevkî ve müzakere tarihlerine bakıldığında buna imkân verilmediği görülmektedir. Başbakanlıktan 4 Nisan 2001 tarihinde TBMM'ne sevk edilmiş, 10 Nisan 2001 tarihinde Sanayi Komisyonunda 12 Nisan 2001 tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmüştür. Bu kadar kısa sürede ilgili tarafların tasarımı ve değerlendirmede bulunmaları ve teklif ve taleplerini komisyonlara ulaştırmaları mümkün olmamıştır. Aynı hızla tasarı genel kuruldan da geçirilirse bir takım eksikliklerle geçmiş olacak ve tatbikatta sıkıntılar olacaktır.

2. Tasarıda doğal gaz yatırımlarında imar planlarına işlenmesinde belediyelerle işbirliği yerine emredici hükümler getirilmiş 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3030 sayılı Büyükşehir Kanunu ve diğer kanunların ve Kanun Hükmünde Kararnemelerin bu kanuna aykırı hükümlerinin uygulanmayacağı hükmü getirilmiştir. Bu tutum milyonların oyuyla seçilen belediyelerin hukukunu çiğnemektir. Bunun yerine müracaatların tetkik ve neticelendirilmesini düzenleyen, süre ve itiraz mercilerini belirleyen bir düzenleme getirilmelidir.

3. Doğal gaz ile ilgili bu düzenlemeye kullanılış yeri, nakli ve depolanması bakımından benzerlik arzeden petrol gazlarının da dahil edilmesi gerekir.

4. Hükümet tasarısındaki Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu kaldırılarak Elektrik Piyasası Düzenleme Kuruluna bu görev verilmiş ve isim "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu" olarak değiştirilmiştir. Önümüzdeki günlerde TBMM'ne sevk edilecek petrol ile ilgili kanunda dikkate alınarak, kömür, hidroelektrik, rüzgâr ve diğer enerji kaynaklarında dikkate alan, bunların üretimini, kullanılmasını, millî enerji kaynaklarının geliştirilmesini, enerji tasarrufunu ve enerji teknolojilerinin geliştirilmesi ve teçhizatın yerli imalatını hedef alan esas alan bir genel düzenlemenin getirilmesi gerekirdi. Her fırsatta ifade edilmesine rağmen maalesef bu yapılmamıştır. Bu şekilde bölük pörçük gelen tasarılarla enerji piyasasının düzenlenmesinde millî menfaatlerin ne ölçüde korunabileceği ve ihtiyaçların ne ölçüde karşılanabileceği şüphelidir. Acele ile yapılan bu düzenlemelerin sonunda hüsrana uğraması mümkündür.

5. Tasarıda şehir dağıtım şebekelerini işletecek kuruluşlarda belediyelere bedelsiz olarak yüzde on hisse verilmektedir. Belediyeler bedelini ödeyerek ilave hisse almak istemektedirler. Belediyelerin düzenli gelire kavuşması ve doğal gaz dağıtım kuruluşu ile yakın işbirliğini teşvik etmesi bakımından bu talep karşılanmalıdır.

6. Halen doğal gaz dağıtım şebekelerine sahip olan belediyelerin bu işletmelerini özelleştirip hisselerini yüzde ona düşürmeye zorlanmaları bir haksızlıktır. Özelleştirmede hisse miktarı tercinin belediyelere bırakılması gerekir.

7. Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, enerji arz talebi, ithalatı, ihracatı, nakli, depolanması ve dağıtım ile ilgili piyasaların düzenlenmesinde bütün sorumluluğu taşıyacaktır. Bu kurul ve benzeri diğer özerk kurulların görevi anlayış ve sorumluluk sahasındaki yönetim kabiliyeti uygulama ve gelişmeler bakımından denetlenmesinin Türkiye Büyük Millet Meclisi ilgili komisyonları tarafından yapılabilmesini mümkün kılacak bir düzenleme getirilmelidir. Aksi halde, bu kurumların başarısızlığın faturasını ödeyecek olan siyaset kurumu ve onun kalbi olan TBMM gelişmeler karşısında aciz bırakılmış olur.

Hüseyin Karagöz
Çankırı

Sait Açıba
Afyon

Cevat Ayhan
Sakarya

Aslan Polat
Erzurum

ALT KOMİSYON RAPORU

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca 5.4.2001 tarihinde Komisyonumuza havale edilen "Doğalgaz Piyasası Kanunu Tasarısı" Komisyonumuzun 10.4.2001 tarihinde, Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Edip Sadıker Gaydalı ile ilgili Bakanlık ve Kuruluş temsilcilerinin de katılımlarıyla yapmış olduğu 36 ncı birleşimde konunun daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmasını ve gerekli düzenlemenin yapılabilmesini teminen bir alt komisyon kurulmasına karar verilmiştir.

Alt Komisyon; 11.4.2001 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı ve BOTAŞ Genel Müdürlüğü temsilcilerinin de katılımlarıyla yapmış olduğu toplantıda, Tasarının maddeleri üzerinde Kurum ve Kuruluş temsilcilerinden gerekli bilgiler alınmış, görüş ve düşünceler en geniş biçimde dile getirilmiş ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu metnini de dikkate almak suretiyle Elektrik Piyasası Kanununda yer alan "Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu" ve "Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu" nun, "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu" ve "Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu" olarak yeniden yapılandırılması doğrultusunda hazırlanan metnin;

– 8 inci maddesinin (a) fıkrasının 2 numaralı alt bendine, BOTAŞ'ın anlaşmalar gereği gaz temin etmek yükümlülüğü hariç, elektrik enerjisi üretimi için gaz satın alan şirketlerin serbest tüketici statüsüne dahil edilmesine,

– Geçici 1 inci maddesinde, Bakanlık tarafından BOTAŞ Genel Müdürlüğüne hazırlık dönemi içerisinde şehirlerde doğalgaz dağıtım yetkisi alacak şirketlerle ilgili işlemleri yürütmek yetkisi verilmesine,

– Geçici 2 nci maddesinin birinci cümlesinde BOTAŞ Genel Müdürlüğünün Tasarının Kanunlaşmasından sonra doğal gaz ithalatının ulusal tüketimin % 20'sine düşüncüye kadar yeni doğal gaz sözleşmesi yapamamasına,

– Geçici 3 üncü maddesinin (b) bendindeki mülkiyeti, işletmesi ve doğal gaz ticaret hakkı belediye ve belediye şirketlerine ait kuruluşların 3 yıl içinde kamu hisselerinin % 10'a düşürülmesi doğrultusunda yeniden yapılandırılmasına,

İlişkin düzenlemelerin yanında, Tasarının kanunlaşmasından önce parafe edilen doğal gaz alımlarına yönelik anlaşmalarla doğal gaz hizmetlerinin özel sektör kuruluşlarına yerine getirilecek olmasından dolayı, belediyelerin gelir kaybına uğrayacağı, bu nedenle Avrupa ülkelerinde olduğu gibi belediyelerin doğal gazdan gelir elde edebilmesine ilişkin bir düzenlemenin 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununda yapılmasına ilişkin hususların,

Komisyonumuzun takdir ve değerlendirmelerine bırakılmasının daha uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Alt Komisyon bu görüş ve değerlendirmeler altında yaptığı çalışmalarını bir rapor ve metin halinde Komisyonumuza sunmaya karar vermiştir.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına saygı ile arz olunur.

Nihat Gökbuluğ
Kırıkkale

Hüseyin Arabacı
Bilecik

Hayati Korkmaz
Bursa

Mehmet Döner
Hatay

Cevat Ayhan
Sakarya

(Belediyelerden gelen talepler dikkate alınarak Belediye ve şirketlerinin iştirak yüzdesinin Esas Komisyonunda tekrar değerlendirilmesi uygun olur.)

ALT KOMİSYON METNİ

DOĞAL GAZ PİYASASI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Yetki

Amaç

MADDE 1.— Bu Kanunun amacı, doğal gazın kaliteli, sürekli, ucuz, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde çevreye zarar vermeyecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, doğal gaz piyasasının serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasıdır.

Kapsam

MADDE 2.— Bu Kanun doğal gazın ithali, iletimi, dağıtım, depolanması, pazarlanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlere ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3.— Bu Kanunun uygulanmasında;

- 1) Bakanlık : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,
- 2) Bakan : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanını,
- 3) BOTAŞ : Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketini,
- 4) Kurum : Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu
- 5) Kurul : Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu

6) Tüzel kişi (şirket): Bu Kanun hükümleri uyarınca doğal gazın üretimi, iletimi, dağıtım, toptan satışı, ithali, ihracı, ticareti ve depolanması fonksiyonlarını yürütmek üzere kurulmuş özel veya kamu hukuku tüzel kişisini,

7) Doğal gaz : Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen gaz halindeki doğal hidrokarbonlar ile bu gazların piyasaya sunulmak üzere çeşitli yöntemlerle sıvılaştırılmış, basınçlandırılmış veya fiziksel işlemlere tâbi tutulmuş (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı -LPG hariç) diğer hallerini,

8) Üretim : Doğal gazın 7/3/1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanunu kapsamında Türkiye'de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına kadar taşınmasını,

9) Üretim şirketi (işletmeci) : Türkiye'de üretim faaliyetini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

10) İletim : Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesi veya sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,

11) İletim şirketi: İletim faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

12) Dağıtım : Doğal gazın müşterilere teslim edilmek üzere mahalli gaz boru hattı şebekesi ile naklini ve perakende satışını,

13) Şehir : Belediye veya büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan imarlı alanlar bütünü,

14) Dağıtım şirketi: Belirlenen bir şehirde doğal gazın dağıtımını ve mahalli gaz boru hattı şebekesi ile nakli faaliyetlerini yapmaya yetkili kılınan tüzel kişiyi,

15) Toptan satış: Doğal gazın dağıtım şirketlerine ve serbest tüketicilere yapılan satışını,

16) Toptan satış şirketi : Sistem içinde veya dışında, iletim veya dağıtım faaliyeti yapmaksızın, doğal gazın toptan satış faaliyeti ile iştigal eden tüzel kişiyi,

17) Serbest tüketici: Yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişiyi,

18) Serbest olmayan tüketici (abone): Doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişiyi,

19) Depolama : Günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana gelen doğal gaz açığını gidermek amacıyla doğal gazın, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) veya gaz olarak depolanmasını,

20) Depolama şirketi : Doğal gazın depolama faaliyetini gerçekleştirmek üzere yetkilendirilen tüzel kişiyi,

21) Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesisi : Doğal gazın sıvı olarak taşınması ve depolanması amacıyla sıvılaştırılması, boşaltılması, depolanması ve tekrar gaz haline getirilmesi için kullanılan tesisleri,

22) Depolama tesisi : Üretimde yararlanılan tesisler hariç olmak üzere, bir tüzel kişinin mülkiyet veya işletmesinde bulunan ve doğal gazı, LNG veya gaz olarak depolamaya mahsus tesisi,

23) Sistem: Doğal gazın üretimi, iletimi, depolanması ve dağıtımını işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve teçhizatı,

24) Sistem kullanıcı : Sistemden gaz alan veya sisteme gaz temin eden veya sistem üzerinden transit gaz geçişi yapan gerçek veya tüzel kişiyi,

25) Bağlantılı sistem : Birbirleriyle karşılıklı bağlanmış ve bütün oluşturan sistemi,

26) Dolaysız hat : Bir serbest tüketiciyi bağlantılı sistem oluşturacak şekilde besleyen doğal gaz boru hattını, doğal gazın şehirler arasında ve özel vasıtalarla taşınmasını iletim şebekelerinin ulaşamadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılmasını,

27) Mahalli gaz boru hattı : Şehir içi doğal gaz dağıtımını yapacak olan dağıtım şirketinin inşaatı ve işletileceği tüm dağıtım hatlarını,

28) Dağıtım şebekesi : Bir dağıtım şirketinin belirlenmiş bölgesinde, işlettiği doğal gaz dağıtım tesislerini ve boru hatlarını,

29) Dikey bütünleşmiş tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden iki veya daha fazlasını gerçekleştiren tüzel kişiyi,

30) Teslim sözleşmesi : Sistem kullanıcıları veya onların adına hareket edenlerle iletim şirketleri arasında veya depolama şirketi ve iletim şirketleri arasında veya iletim şirketlerinin kendi aralarında doğal gazın devir teslimi için yapılan sözleşmeyi,

31) Taşıma sözleşmesi : Sistem kullanıcıları ile iletim şirketleri arasında doğal gazın taşınması amacıyla yapılan sözleşmeyi,

32) İthalatçı şirket : Doğal gazın toptan satış şirketlerine, serbest tüketicilere veya ihracatçı şirketlere satışı veya yurt dışına doğrudan satışı amacıyla yurt dışından LNG veya gaz formunda doğal gaz temin edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

33) Ulusal iletim şebekesi : Ulusal iletim sisteminin bir parçası olan yüksek basınçlı boru hatlarını,

34) Ulusal iletim sistemi : Doğal gazın ülke çapında iletimini sağlayan ulusal iletim şebekesi ile dağıtım, depolama, sıvılaştırma, sıvılaştırılmış gazın gazlaştırılması ve benzeri diğer iletim tesislerinden oluşan sistemi,

35) İhracatçı şirket : Üretim şirketi ve toptan satış şirketlerinden veya ithalatçı şirketlerden satın aldığı gazı yurt dışına pazarlayan tüzel kişiyi,

36) Piyasa faaliyeti: Doğal gazın, iletim, dağıtım, toptan satış, ithalat, ihracat ve LNG tesislerinde sıvı olarak veya yer altı ve yer üstü tesislerinde gaz veya sıkıştırılmış gaz olarak depolanması dahil olmak üzere, alımı, satımı veya hizmet ve ticari faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin işlemlerden oluşan faaliyeti,

37) Tarife: Doğal gazın iletimi, dağıtımı, LNG veya gaz olarak depolanması ve satışı ile bunlara dair hizmetlere ilişkin fiyat, hüküm ve şartları içeren düzenlemeleri,

38) Lisans : Tüzel kişilere piyasa faaliyetinde bulunabilmeleri için bu Kanun uyarınca Kurum tarafından her bir piyasa faaliyeti için verilen izin belgesini,

39) Sertifika : Doğal gaz faaliyeti yapan tüzel kişilerin sistemde yer alacak tesislerinin tasarımı, yapımı, revizyonu, bakımı, onarımı, kontrolü, müşavirliği ve benzeri hizmetlerde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yeterliliğini gösteren ve Kurum tarafından verilen izni,

40) Kullanıcı birliği : Mülkiyetindeki dağıtım şebekesiyle üyelerinin doğal gaz ihtiyacını karşılayan organize sanayi bölgelerini ve kooperatiflerini,

41) Sıkıştırılmış doğal gaz : Doğal gazın basınçlandırılmış halini,

42) Yatay bütünlüşmüş tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden en az birini gerçekleştiren ve aynı zamanda doğal gaz sektörüne dahil olmayan başka bir faaliyeti gerçekleştiren tüzel kişiyi,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Piyasası Faaliyetleri, Yapım ve Hizmet Faaliyetleri , Lisans ve Sertifikaların Genel Esasları

Doğal gaz piyasa faaliyetleri

MADDE 4.- 1) Bu Kanuna göre doğal gaz piyasa faaliyetlerinde bulunacak tüzel kişilerin gerekli lisansları almaları şarttır.

2) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilerin lisans almak için Kuruma yapacakları başvuruya, başvuru yapıldığı tarihten itibaren, en fazla 60 gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir. Lisans başvuru talebi reddedildiği takdirde, Kurumu reddetme kararını başvuru sahibine gerekçesi ile birlikte bildirir.

3) Piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk tüzel kişilerinin 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket veya limited şirket olarak kurulmaları halinde, hisselerin tamamının nama yazılı olması şarttır. Bu şirketlerin sermayeleri ile ana sözleşmelerinde bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

4) Doğal gaz piyasa faaliyetleri şunlardır:

a) İthalat: Doğal gazın ithalat yoluyla temin edilmesi Kurum tarafından verilecek ithalat lisansına göre yapılır.

İthalat lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

1) İthalat yapacak teknik ve ekonomik güce sahip olunması,

2) İthal edilecek doğal gazın kaynağı, rezervleri, üretim tesisleri ve iletim sistemi hakkında kesin bilgi ve garantinin bulunması,

3) Her sene ithal edilecek doğal gazın yüzde onu kadar bir miktarı beş yıl içerisinde ulusal topraklarda depolama imkanına sahip olunması hususunda depolama faaliyeti yapacak tüzel kişilerden Kurumca belirlenen taahhüt ve garantilerin alınması,

4) Ulusal iletim sisteminin gelişmesine ve güvenliğine katkıda bulunabilme yeterliliğine sahip olması, bu amaçla sistemin gelişmesini gerçekleştirecek tüzel kişilerin yatırımlarına ekonomik destek sağlayabilme,

şartları aranır.

İthalatçı şirketler, yapacakları her ithalat bağlantısı için ayrı ayrı lisans almak zorundadır. İthalatçı şirketler, ithalat sözleşmelerinde yer alan sözleşme sürelerini, süre uzatmalarını, öngörülen yıllık ve mevsimlik ithalat miktarlarını ve bu miktarlardaki değişiklikler ile sözleşmelerde veya temditlerinde yer alan ve sistemin güvenliğini ilgilendiren yükümlülükleri Kuruma bildirmek zorundadır.

İthalatçı şirketler, ithal yoluyla temin ettikleri doğal gazı yurt içinde toptan satış şirketlerine veya ihracatçı şirketlere, satış sözleşmesi ile devredebilecekleri gibi serbest tüketicilere ve ihracat lisansı almak kaydıyla yurt dışına da pazarlayabilir. Ancak, ihracatçı şirketlere yapılan devir, ithalatçı şirketin lisans kapsamındaki taahhütlerini ortadan kaldırmaz.

Herhangi bir ithalatçı şirketin, ithal yoluyla temin ettiği yıllık doğal gaz miktarı, Kurumca belirlenecek cari yıla ait ulusal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisini aşamaz.

İthalatçı şirket, yapmış olduğu bütün sözleşmelere ait Kurumun talep ettiği bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

b) Üretim: Doğal gaz arama ve üretim faaliyetleri 6326 sayılı Petrol Kanununa göre yapılır. Arama ve işletme ruhsatları Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilir. Üretim faaliyeti, piyasa faaliyetinden sayılmaz.

Üretim şirketleri, ürettikleri gazı toptan satış lisansı almak kaydıyla toptan satış şirketlerine, ithalatçı şirketlere, dağıtım şirketlerine veya serbest tüketicilere pazarlayabilir. Üretici şirketler bu

satış miktarının Kurumca cari yıla ilişkin olarak belirlenecek ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçmemek kaydıyla doğrudan serbest tüketicilere, geri kalan doğal gazı ise, ithalatçı şirketler, dağıtım şirketleri veya toptan satış şirketleri vasıtasıyla piyasaya sunabilir. Üretim şirketleri, ihracatçı lisansı almak kaydıyla ürettiği gazı ihraç edebilir.

Üretim şirketlerinin satış ve ihracat lisansı almak için (e) ve (f) bentlerinde yer alan lisans koşullarını taşımaları zorunludur.

Üretilen doğal gaz, iletim şirketleri ile yapılacak taşıma ve teslim sözleşmelerine göre taşınır. Üretim merkezinin bağlantılı sisteme uzak olması halinde, üretilen gazın bağlantılı sistem oluşturma şartı aranmaksızın dolaysız hat ile iletilmesi ve serbest tüketicilere satışı üretim şirketlerince yapılabilir. Ancak, bu husus, Kurumun ekonomik ve teknik şartları gözönünde bulundurarak vereceği karara bağlıdır. Ayrıca, üretim şirketleri ürettiği doğal gazın üretim kapasitesinin 8 inci Maddenin (a) fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen miktardan az olması durumunda, üretilen doğal gazı, şehir içi dağıtım faaliyeti yapmaksızın diğer tüketicilere satabilir. Üretim şirketlerinin iletim ve depolama ile ilgili mevcut tesislerdeki hakları saklıdır. Bu hakkın kullanılması (c) ve (d) bentlerindeki hükümlere tâbidir.

Üretim şirketleri, tarifeler, teslim kuralları, gaz kalitesi, gaz arzı mevsimsel değişiklikler gibi hususlarda Kurumun yapacağı düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

c) İletim: İletim faaliyetini gerçekleştirecek olan tüzel kişiler, aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1) İletim şirketleri sistemin uygun olması halinde, Kurum tarafından tespit edilen kriterler çerçevesinde, sisteme bağlanmak isteyen kullanıcıları on iki ay içerisinde en uygun şebekeye bağlamakla yükümlüdür.

2) Sisteme giriş talebini iletim şirketinin reddetmesi halinde kullanıcı, Kurumu bu durumdan haberdar edebilir. İletim şirketinin, şebeke işleyişi ile ilgili yönetmeliği ihlal ettiği Kurumca tespit edilmesi durumunda, iletim şirketi kullanıcının sisteme giriş bağlantısını Kurulun vereceği karara göre yapar.

3) Kurum, kullanıcıların sisteme girişi ile ilgili taleplerini inceleyerek, iletim faaliyetlerinin aksamamasına, bu Kanunda belirtilen hususları göz önüne alarak, sistemin işleyişine engel olunmamasına azami dikkati gösterir.

4) İletim şirketleri, iletim faaliyetleri yapan diğer iletim şirketleri ile güvenli ve verimli bir işletim amacıyla eşgüdümlü çalışma yapabilmeleri için birbirlerine Kurumca belirlenen tüm teknik bilgileri vermek zorundadır.

5) İletim şirketleri, doğal gazın akışı ve sistemin işlemesi için gerekli ayarlama ve diğer her türlü hizmetlerin yerine getirilmesi hususunda kendilerinin sahip olduğu kısımdan sorumludur. Ayrıca, iletim şirketleri kendi sorumlu olduğu hatlarda, gaz iletiminin güvenli bir biçimde, verimli ve en az maliyet ile gerçekleştirilmesine yönelik her türlü tedbiri almaya ve bu Kanunda öngörülen diğer hususları yerine getirmeye mecburdur.

6) İletim şirketlerinin faaliyete geçebilmesi için, Kurumdan lisans almaları zorunludur. Sistemin işleyişini ihlal eden iletim şirketlerine, bu Kanunda belirtilen cezalar tatbik edilir.

7) İletim şirketleri, ithalatçı şirket, toptan satış şirketi, üretim şirketi ve ihracatçı şirketler ile taşıma sözleşmesi yapar. İletim şirketleri ayrıca, üretim şirketi, serbest tüketici, depolama şirketi ve

diğer iletim şirketleri ile teslim sözleşmeleri yapar. Yapılan veya yapılacak sözleşmelerde Kurumca belirlenen usul ve esaslar gözönünde bulundurulur ve sistemin işleyişini engelleyen veya aksatan hükümlere yer verilmez.

8) Kurum, iletim şirketlerince transit doğal gaz iletimini de dikkate alarak hazırlanan ulusal iletim şebekesi yatırım programlarını inceler ve onaylar.

9) Mevcut, planlanan ve yapımı devam etmekte olan ulusal iletim şebekesi BOTAŞ'a ait olur. İletim şirketlerince mevcut hatlarla bağlantılı sistem oluşturacak şekilde inşa edilecek iletim amaçlı yeni boru hatları mülkiyeti kendilerine ait olmak üzere yatırım yapan diğer iletim şirketlerince işletilir. İletim şirketlerinin diğer hak ve yükümlülükleri Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

d) Doğal gazın depolanması : Depolama faaliyeti yapacak olan tüzel kişiler aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1) Tüzel kişiler, doğal gazın yer altı ve yer üstünde gaz veya LNG olarak depolanması faaliyetlerinde bulunabilmeleri için, Kurumdan lisans almak zorundadır. Söz konusu lisans olmaksızın depolama faaliyetinde bulunulamaz. Lisans talebinde bulunan tüzel kişiler, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte yer alacak koşullara uymak mecburiyetindedir.

Depolama lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

aa) Depolama yapacak teknik ve ekonomik yeterliliğe sahip olmak,

bb) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin tümünü sistemin eşgüdümü ve güvenli bir tarzda işlemesine yardımcı olacak şekilde idare edeceklerini taahhüt etmek,

cc) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin sistem elverişli olduğu takdirde, tarafsız ve eşit bir şekilde hizmete sunulacağını taahhüt etmek,

Şartları aranır.

2) 6326 sayılı Kanuna göre, işletme ruhsatına sahip şirketlerin doğal gaz ürettiği yer altı doğal gaz yatağını, depolama amacı ile kullanmak üzere Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün onayının alınmasını müteakip Kuruma başvurması halinde, Kurum tarafından uygun görüldüğü takdirde, işletme ruhsatının ilgili bölümü depolama lisansına çevrilir. Ancak, üretim şirketinin Kuruma yaptığı başvuruda, depolama lisansı için istenen yeterliliğe sahip olduğunu belgelemesi şarttır. Şirket, depolama faaliyetine başladığı takdirde, depolama faaliyetini, muhasebesini ayırtırmak suretiyle üretim faaliyetinden ayrı olarak yürütür.

Depolama şirketine yapılan taleplerin reddedilmesi ve sistem kullanıcısının bu durumdan Kurumu haberdar etmesi halinde, Kurum gerekli incelemeleri ve denetimleri yaparak depolama şirketinin Kurumca yayımlanan usul ve esaslar ile lisans şartlarını ihlal ettiğini tespit etmesi halinde, depolama şirketini talep edilen hizmeti vermeye icbar edebilir. Yapılan bu ihlal nedeniyle, bu Kanunda gösterilen cezai müeyyideler uygulanır.

e) Toptan satış: Toptan satış şirketleri, serbest tüketicilere yapacakları toptan satış faaliyeti için, Kurumdan lisans almak zorundadır. İthalatçı lisansı almış olan tüzel kişilerin, toptan satış lisansı alma zorunlulukları yoktur. İthalat lisansı ile doğal gaz toptan satışı yapabilirler.

Toptan satış faaliyeti yapmak isteyen tüzel kişilerin, lisans almak için doğal gazı nereden temin edeceğini ve hangi taşıma koşulları ile satışı gerçekleştireceğini, yeterli teknik ve ekonomik

gücünün bulunduğunu ve sistemin emniyetli bir şekilde işlemesine yardımcı olmak amacıyla, gerekli depolama kapasitelerine sahip olduğunu göstermesi ve ayrıca, yönetmeliklerde belirtilen diğer taahhüt ve garantileri de vermesi gerekir.

Doğal gazın toptan satış faaliyetlerinin düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

1) Dağıtım şirketlerine doğal gaz satışı yapan tüzel kişiler, Kurumca öngörülecek süre içerisinde, müşterilerin mevsimsel azami doğal gaz çekişlerini karşılamak amacıyla, gerekli arz planlamasını yapmak ve depolama tedbirlerini almak ve bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz etmek zorundadır. Gerekli depolama tedbirlerinin alınması için, lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre tanınır. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde Kurum tarafından iki yıla kadar uzatılabilir.

Ayrıca, Kurum her yıl iklim değerlerine göre, her şehir için müteakip yılın mevsimsel yoğunluğunu karşılayacak dengeleme amaçlı depolama miktarlarını tayin etmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

2) Serbest tüketicilere toptan gaz satışı yapan tüzel kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip müşterilerine mevsimlik, günlük ve saatlik esneklik limitleri dahilinde gaz girişini sağlamak mecburiyetindedir. Toptan satıcıların gerekli arz ve depolama kapasitelerine ulaşması zorunlu olup, ayrıca lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre içinde gerekli depolama tedbirlerini almak zorundadır. Bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz ederler. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde uzatılabilir.

3) Doğal gaz toptan satışı yapan tüzel kişiler, Kurum tarafından öngörülen süre içerisinde beklenen talebi karşılayabilecek iletim, depolama ve sistemi dengeleyici kapasiteleri sağlamak zorundadır.

4) Toptan satış şirketi, ithalatçı şirket veya ihracatçı şirket veya serbest tüketici veya dağıtım şirketi ile satış sözleşmeleri yapar ve fiyatları serbestçe belirler. Ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve suistimal edilemez.

5) Toptan satış şirketlerinin, doğal gaz ithalatı yapabilmesi için ithalatçı lisansı alması zorunludur.

6) Toptan satış şirketlerinin her birinin bir yıl içinde satışını gerçekleştirdikleri toplam gaz miktarı, Kurumca cari yıla ilişkin belirlediği ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçemez.

7) Toptan satış şirketleri, bölgesel sınırlama getirilmeksizin yurt genelinde satış yapabilir.

f) Doğal gazın ihracı : İthal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazı yurt dışına ihraç etmek isteyen tüzel kişiler, Kurumdan ihracatçı lisansı alır. Lisans almak isteyen şirketlerin Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen şartların yanında;

1) Teknik ve ekonomik yeterliğe sahip olduğunu göstermesi,

2) Doğal gazı, hangi ülkeye ve hangi taşıma vasıtaları ile ihraç edeceğini bildirmesi,

3) İhraç nedeniyle sistemin işleyişini ve ülke ihtiyacını aksatmayacağını ve ayrıca sistemin emniyetini ihlal ettiği durumlarda, meydana gelen zarar ve ziyarı tazmin edeceğini garanti etmesi ve bu hususta meydana gelebilecek zarar ve ziyarı karşılamak üzere zorunlu sigorta yapması,

Şartları aranır.

Ancak, transit hatları işleten iletim şirketleri, bu bendin (3) numaralı alt bendinde belirtilen garanti şartından muafır.

g) Doğal gazın şehir içi dağıtımı: Şehir içi doğal gaz dağıtım hizmeti, Kurum tarafından açılacak ihaleyi kazanan şirkete mahalli doğalgaz dağıtım şebekesinin mülkiyeti de dahil olmak üzere şehrin gelişmişlik düzeyi, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenecek lisans süresi için verilir.

Kurumun belirli bir şehir için açacağı ihale, Resmi Gazete'de ilan edilir. Şirketlerin ihaleye katılmak için vereceği teklifler, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen usul ve esaslara göre değerlendirilerek ihaleyi kazanan şirkete dağıtım lisansı verilir ve şirket o şehirde dağıtım faaliyetlerini gerçekleştirmeye yetkili dağıtım şirketi unvanını alır.

Dağıtım lisansı alan tüzel kişiler, bu Kanunda dağıtım lisansı ile ilgili hükümlere ve Kurumca belirlenecek usul ve esaslara uymakla yükümlüdür. Dağıtım lisansı alan tüzel kişi, mülkiyetinde olacak dağıtım şebekesini lisans süresi sona ermeden başka bir tüzel kişiye satabilir.

Lisans süresi sona eren dağıtım şirketi, lisans süresinin tamamlanmasından bir yıl önce, söz konusu şehir içi dağıtım lisansının yenilenmesini Kurumdan talep etmesi halinde Kurum, şirketin ekonomik ve teknik gücünü, hizmet kalitesini, abonelerinin memnuniyetini, Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilecek diğer hususları dikkate alarak ikinci kez dağıtım lisansı verebilir. Lisans sahibinin lisans süresi yukarıda belirtilen nedenlerle uzatılmadığı takdirde, Kurum ilgili şehir için yeniden ihale açar ve mevcut şebekenin işletme ve mülkiyeti için en uygun teklifi veren tüzel kişiye dağıtım lisansını verir. Şebekenin bedeli Kurum tarafından tahsil edilerek önceki lisans sahibine ödenir.

Kurum, mülkiyet sahibi dağıtım şirketinin dağıtım faaliyetlerini yönlendirir, denetler, izler ve gerektiğinde bu hizmetleri, masrafları dağıtım şirketine ait olmak üzere, bu Kanuna tâbi sertifika sahibi gerçek ve tüzel kişilerden satın alabilir. Doğal gazın şehir içi dağıtımına ait ihale usul ve esasları, değerlendirme kriterleri ve lisansta bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Kurumdan dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye veya belediye şirketini sermaye koyma şartı aramaksızın, yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır. Bu sermaye oranı bedelli veya bedelsiz olarak hiçbir surette aşılamaz.

Kurum, belediye veya belediye şirketinin hisse almaması veya en az bir yönetim kurulu üyeliğine hak kazanılmayacak oranda hisse alması halinde, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 275 inci Maddesine göre belediyeye şirket yönetim ve denetim kurullarında temsil hakkı verecek düzenlemelerin yapılmasını, şehir içi dağıtım şirketinden isteyebilir.

Dağıtım şirketlerinin yükümlülükleri;

1) Doğal gaz dağıtım şirketleri, dağıtım şebekeleri için sevkiyat kontrol merkezi kurarlar. Ancak, Kurum tarafından tüketim kapasitesinin yetersiz olduğu belirlenen şehirlerde bu şart aranmaz.

2) Dağıtım şirketleri sorumluluk alanlarında bulunan tüketicilerin talep etmesi halinde, bu tüketicileri sisteme bağlamakla yükümlüdür. Ancak bağlantı yapma yükümlülüğü, şirketin tasarrufu altındaki sistemin bağlantı yapmaya imkan veren kapasitede olmasına ve tüketicinin de kendi üzerine düşen ve Kurumca belirlenen dağıtım yönetmeliğinde öngörülen işlemleri yapmasına ve belirleyeceği usul ve esaslara göre, bağlantının teknik ve ekonomik olarak gerçekleşmesinin mümkün

olmasına bağlıdır. Bu konuda ihtilaf olması halinde bağlantının teknik ve ekonomik olup olmadığına Kurum karar verir.

3) Bağlama talebi reddedilen kullanıcı durumu Kuruma bildirir. Kurum dağıtım şirketinin konu hakkındaki savunmasını aldıktan sonra, bu maddede belirtilen esasların ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde, şirket Kurumun konu hakkında vereceği karara uymak zorundadır.

4) Dağıtım şirketleri, konut, ticarethane ve sanayi dahil tüketicileri doğal gaz kullanmak için yaptırdıkları veya mevcut olan iç tesisatı kendi teknik personeline veya kendi adına çalışan denetim şirketlerine kontrol ettirebilir. İç tesisatın Kurum tarafından yayımlanacak iç tesisat yönetmeliğine uygun olmadığına tespiti halinde, şirket gaz vermeyi reddedebileceği gibi vermekte olduğu gazı da kesebilir. Tüketicinin tesisatı uygun hale getirip tekrar başvurması halinde, aynı işlemler tekrarlanır. İç tesisatta yapılacak izinsiz tadilat, uygunsuz ve kötü kullanım, yanlış ve bozuk ekipman kullanılması, proje dışı tesisat yapımı ile tesisatın bakımsızlığı nedeniyle doğabilecek zarar ve ziyanlardan dağıtım şirketleri sorumlu değildir.

5) Dağıtım şirketleri, yurt çapında sadece iki şehirde lisans sahibi olabilir. Ancak, bu sayı, şehirlerin gelişmişlik durumu, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurumca artırılabilir. Kurum, nüfus yoğunluğuna göre bir şehri, sınırları belirlenmiş birden fazla dağıtım bölgesine ayırabilir ve her bölgeyi ayrı ayrı ihale edebilir.

h) Sıkıştırılmış doğal gaz dağıtımı ve iletimi: Doğal gazın kuyubaşı, ulusal iletim şebekesi veya şehiriçi dağıtım sisteminden satın alınıp sıkıştırılması ve basınçlı kaplara doldurulması, sıkıştırılmış haldeki doğal gazın şehirler arasındaki özel vasıtalarla taşınması ve iletim şebekelerinin ulaşmadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılması faaliyetlerini yapacak tüzel kişilerin, bu faaliyetler için Kurumdan lisans almaları zorunludur. Bu faaliyeti yapacak tüzel kişilerin, lisans almak için ilgili yönetmeliklerde yer alan şartlara uymaları yanında, yapacakları faaliyet kapsamında yer alacak tesis ve ekipmanların Türk standartlarına ve/veya Avrupa Birliğince kabul edilen standartlara uygun ve güvenli olacağını garanti etmesi şartı aranır.

Yapım ve hizmet faaliyetleri

MADDE 5.— Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek ithalatçı şirket, ihracatçı şirket, iletim şirketi, depolama şirketi, dağıtım şirketi, toptan satış şirketi ve serbest tüketiciler, Kurumdan sertifika almış gerçek ve tüzel kişiler ile yapım ve hizmet sözleşmesi imzalayabilir. Doğal gazla ilgili herhangi bir yapım ve hizmet faaliyeti, sertifika sahibi olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilemez.

İç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikalar Kurum adına ve Kurum tarafından yetkilendirilen resmi veya özel şirketler ile şehir içi dağıtım şirketlerince verilir. Gerçek ve tüzel kişilerin, sertifika almak için Kuruma yapacakları başvurulara altmış gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir.

Sistemle ilgili ;

a) Fizibilite, etüt, proje, müşavirlik, kontrol ve denetleme,

b) Yapım,

c) Servis, bakım, ve onarım gibi hizmetleri yapacak olanlar da yapacakları faaliyetler için, Kurumdan sertifika almak zorundadır. Yapım ve hizmet faaliyeti yapmak isteyenler, Kurum tarafından hazırlanacak yönetmeliğe göre, Kuruma başvurur. Söz konusu yönetmeliğin öngördüğü yeterlik şartlarını taşıyanlara sertifika verilir.

Yapım ve hizmet faaliyetinde bulunacak gerçek veya tüzel kişiler, Kurumca hazırlanan yönetmelik ve yayımlanacak tebliğlere uygun faaliyet göstermek zorundadır.

Yapım ve hizmet alanında faaliyet göstermek üzere iç tesisat ve servis hatları alanında, dağıtım şirketlerinden sertifika almış olanlar, dağıtım şirketleri tarafından denetlenir. Ancak tüketicilerin başvurusu halinde, Kurum tarafından da denetlenebilir. Tüketicilerin Kuruma başvurma usul ve esasları Kurumca yayımlanacak yönetmelik ile düzenlenir.

Lisans ve sertifikaların genel esasları

MADDE 6.— Bu Kanun kapsamında Kurum tarafından verilecek lisans ve sertifikaların tâbi olacağı usul ve esaslar ile lisans ve sertifikalarda yer alacak asgari hükümler şunlardır:

a) Lisans ve sertifikaların tâbi olacağı usul ve esaslar:

1) Piyasa faaliyetleri ile iştigal edecek tüzel kişiler, faaliyetlerine başlamadan önce, her bir faaliyet için ve söz konusu faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması halinde, her tesis için ayrı ayrı lisans almak zorundadır.

2) Birden fazla lisansa sahip olan aynı tüzel kişi veya aynı faaliyeti birden fazla tesiste yürüten tüzel kişiler, lisansa tâbi her faaliyet veya tesis için ayrı ayrı muhasebe kayıtları tutmak zorundadır.

3) Lisans veya sertifika başvuru usul ve esasları, lisans ve sertifika sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, lisans sahibinin haklarının temliki, lisans tadili, süreleri, süre uzatımı ve sahibi tarafından lisans veya sertifikadan vazgeçilmesi halleri ile faaliyetin türü ve iletim, dağıtım ve depolama yapılan doğal gaz miktarına göre belirlenecek lisans ve sertifika bedelleri yönetmelikle düzenlenir.

4) Lisanslar ve sertifikalar bir defada en az 10, en fazla 30 yıl süre ile verilir.

5) Tüzel kişiler, Kurul tarafından belirlenen lisans ve sertifika alma, yenileme, tadil, suret çıkartma sertifika ve yıllık lisans bedellerini Kuruma ödemek zorundadır.

6) Lisans sahibi tüzel kişiler; tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını, Kurul denetimine hazır bulundurmamak, Kurul tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında Kurula vermek zorundadır.

b) Lisanslarda asgari olarak yer alacak hükümler:

1) Lisans kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler.

2) Bir dağıtım ya da iletim lisansı sahibinin, gerçek ve tüzel kişilere, aynı kapasiteye sahip sistem kullanıcıları arasında ayırım gözetmeksizin sisteme erişim ve sistemi kullanım imkanı sağlayacağına dair hükümler.

3) Bu Kanunda yer alan fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye, piyasa ihtiyaçlarını dikkate alarak serbest olmayan tüketicilere yapılan doğal gaz satışında uygulanacak fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye ve bu fiyatlarda enflasyon nedeniyle ihtiyaç duyulacak ayarlamalara ilişkin formülleri uygulamaya dair yöntemler ve bunların denetlenmesine dair hükümler.

4) Lisans sahibinin Kurula tam ve doğru bilgi vermesini ve abonelere yapılan satışlar açısından; dağıtım lisansı sahibinin doğal gaz alımlarını en ekonomik kaynaktan yapmasını ve gerektiğinde yaptığı alımlarda en ekonomik alımı yaptığını kanıtlamasını sağlayacak hükümler.

5) Yönetmelik uyarınca, hizmet maliyetlerinin yansıtılmasına dair kuralar ile işletme kayıplarını asgariye indirecek önlemlerin uygulanmasına dair esasları içeren hükümler.

6) Lisansın iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler.

7) Lisansda değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler.

8) Lisans sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler.

9) Lisans sahibine ait veya kullanımındaki tesis ve/veya tesislerin gerektiğinde lisans amaçları doğrultusunda başkalarına kullanılması koşullarına ilişkin hükümler.

10) Lisans sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler.

11) Lisans kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler.

12) Lisans kapsamındaki faaliyetler ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler.

13) Lisansda yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler.

14) Hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler.

c) Sertifikalarda asgari olarak :

1) Sertifika kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler,

2) Sertifika iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler,

3) Sertifikada değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler,

4) Sertifika sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler,

5) Sertifika sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara ve yönetmeliklere uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler,

6) Sertifika kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler,

7) Sertifika kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler,

8) Sertifikada yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler,

9) Faaliyetlerin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler,

Bulunur.

d) Lisans veya sertifikaların sona ermesi: Lisans ve sertifikalar Kurul tarafından lisans veya sertifikada belirtilen yöntem uyarınca süreleri uzatılmadığı takdirde, sürelerinin bitiminde veya lisans veya sertifika sahibi gerçek veya tüzel kişinin iflası halinde kendiliğinden , lisans veya sertifika sahibi gerçek veya tüzel kişinin lisans veya sertifikadan vazgeçmeyi istemesi halinde ise ancak Kurul onayı ile sona erer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rekabetin Korunması ve Geliştirilmesi, Bilgi Verme, Hesap Ayırımı, Serbest Tüketicinin Belirlenmesi ve Sisteme Girişte İstisnai Haller

Rekabetin korunması ve geliştirilmesi, bilgi verme ve hesap ayrışımı

MADDE 7.— a) Rekabetin korunması ve geliştirilmesine ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir.

1) 7/12/1994 tarih ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda öngörülen rekabet özgürlüğü, hakim durumun köttüye kullanılmaması, birleşme ve devir almaya ilişkin hususlar, doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilere de uygulanır.

2) Türkiyedeki üretim şirketleri hariç olmak kaydıyla hiçbir tüzel kişi Kurumun cari yıla ait olarak belirlediği ulusal doğal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisinden fazlasını satamaz. Bu oran, kayıplar düşüldükten sonra, kalan net ulusal tüketim miktarından şirketin doğrudan doğruya veya sermayesinin yarısından fazlası kendisine ait şirketler vasıtasıyla tükettiği gaz miktarı tenzil edilerek bulunur. Bu oranın aşılması halinde Kurum tarafından gerekli önlemler alınır.

3) Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan herhangi bir tüzel kişi, kendi faaliyet alanı dışında faaliyet gösteren tüzel kişilerden sadece bir tanesine iştirak edebilir ancak ayrı bir şirket kuramaz. Kendi faaliyet alanında, faaliyet gösteren hiç bir tüzel kişiye iştirak edemez ve şirket kuramaz. Ancak iştirak ettiği tüzel kişi üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak o tüzel kişinin sermayesinin veya ticari mal varlığının yarısından fazlasını veya oy haklarının yarısından fazlasını kullanma hakkına ya da denetim kurulu, yönetim kurulu veya tüzel kişiyi temsile yetkili organların üyelerinin yarısından fazlasını atama hakkına ya da işlerini idare etme hakkına sahip olamaz.

b) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler yaptıkları faaliyetle ilgili konularda, bilgi vermekle yükümlüdürler. Verilecek bilgilerin kapsamı ve bilgi verilecek merciler aşağıda belirtilmiştir;

1) Doğal gaz iletim ve sevkiyat kontrolü yapan iletim şirketleri, LNG tesisi ve yeraltı depolama tesisi işleten depolama şirketleri, şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyeti yapan dağıtım şirketleri, doğal gaz temin eden üretim ve ithalat şirketleri, kendileriyle aynı alanda faaliyet gösteren diğer şirketlere, yaptıkları faaliyetlerin doğal gaz sisteminin emniyetli ve verimli işlenmesini teminen yeterli bilgi vermekle yükümlüdürler.

2) Bu maddede belirtilen bilgilerin kapsamı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Kurumun öncelikle çıkaracağı yönetmeliklerde belirlenecektir.

3) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür. Ancak, Rekabet Kurumu ve Kurumun, yapacağı soruşturmalar nedeniyle, ilgililere vereceği bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz.

4) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler, doğal gaz alım-satımı sırasında bizzat veya denetleyen, denetlenen veya bağlı tüzel kişiler vasıtasıyla edindikleri gizli bilgileri, kendi menfaatleri veya kendilerine bağlı firmalar yararına kullanamaz.

c) Doğal gaz piyasasında birden fazla konuda faaliyet gösteren tüzel kişilerin muhasebe ayırışmalarını yapmaları zorunludur.

d) Dağıtım şirketlerinin bir yıl içerisinde dağıtacakları gazın en fazla yüzde ellisini bir tüzel kişiden satın almaları esas olup, Kurum rekabet ortamı oluşmasını dikkate alarak bu miktarı artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

Serbest tüketicinin belirlenmesi ve sisteme girişte istisnai haller

MADDE 8.- a) Serbest Tüketiciler aşağıdaki sınıflamaya göre belirlenir.

1) Satın aldığı yıllık doğal gaz miktarı bir milyon metreküpten daha fazla olan tüketiciler ve kullanıcı birlikleri,

2) Elektrik enerjisi üretimi için gaz satın alan şirketler,

3) Elektrik ve ısı enerjisi üreten kojenerasyon tesisleri,

4) Üretim faaliyetinde kullanılmak üzere, Türkiye’de doğal gaz üreten üretim şirketleri,

serbest tüketici statüsündedir. Ancak, Kurum , bütün tüketiciler serbest tüketici oluncaya kadar her yıl serbest tüketici olma sınırını yeniden belirleyecektir.

Kurum, bu Maddede belirtilen sınıflamaların uygulanmasını yakından takip eder. Dağıtım şirketlerinin, sorumluluk alanları haricinde bulunan serbest olmayan tüketicilere, doğal gaz temin etme zorunlulukları yoktur. Toptan satış şirketleri bu tüketicilere doğal gaz satıp satmamakta serbesttir.

b) Kurum, sadece lisans verilme aşamasında olmak üzere, şehirlerin gelişmişlik durumu, gaz tüketimi ve şehirlerde alt yapı yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla, serbest tüketici olmak için aranan yıllık tüketim miktarının sınırını tesbit etmeye yetkilidir. Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler bu Kanunda belirtilen sisteme giriş koşullarına göre sisteme bağlantı yapmak isteyenlerin sisteme girişine müsaade etmekle yükümlüdür.

Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler, sisteme giriş için talepte bulunan diğer tüzel kişiler ve serbest tüketicilerin sisteme giriş taleplerini, yeterli kapasiteye sahip olamama veya sisteme girişleri halinde yükümlülükleri yerine getiremeyecekleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle ciddi mali ve ekonomik tazminatlarla mahkum olabilecekleri durumlarda kabul etmeyebilir.

Kapasitesizlik veya hizmet yükümlülükleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle, meydana gelen ciddi ekonomik güçlükler yüzünden sisteme giriş talebinin reddedilmesi halinde, durum gerekçeleriyle birlikte derhal Kuruma bildirilir.

Kurum, kapasite veya bağlantı yokluğu veya başka bir engel olup olmadığını, bu Kanun ve çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen kriterlere göre araştırarak üç ay içerisinde kararını taraflara bildirir.

Kullanıcının kapasite veya bağlantı yokluğu durumunu bertaraf etmek amacıyla gerekli masrafları yüklenmesi halinde sisteme giriş reddedilemez.

Mevcut sözleşmelerde yer alan hükümlerin ciddi ekonomik ve mali güçlükler nedeniyle sisteme girişin reddedilmesi halinde, iletim şirketi imzaladığı sözleşme nedeniyle, zor durumda kalan diğer tüzel kişinin Kuruma başvurması üzerine, Kurumdan sisteme giriş mecburiyetini geçici olarak kaldırmasını talep edebilir. Bu durumda gerekli bilgilerle birlikte sorunun çözümü için planladığı önlemleri Kuruma sunar. Kurum, 2 ay içinde, talep konusundaki yapılacak işlem hakkında karar verir.

Ancak, Kurum tarafından sisteme giriş mecburiyetinin geçici olarak kaldırılması talebinin reddedilmesi halinde, iletim şirketi talepte bulunan gerçek ve tüzel kişiyi sisteme bağlamaya mecburdur.

İKİNCİ KISIM
Çeşitli Hükümler
BİRİNCİ BÖLÜM

Yaptırımlar, Yaptırımların Uygulanmasındaki Usul, Ön Araştırma ve Soruşturma, Tarifeler
Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasındaki usul

MADDE 9. — Kurul, doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilere yapacağı yazılı ihtarla rağmen mevzuata aykırı durumlarını devam ettirenlere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular:

a) Kurum tarafından bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkanının verilmemesi hallerinde, ikiyüz milyar lira para cezası verilir ve yedi gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkanının sağlanması ihtar edilir. Ancak, kolay giderilebilecek kusurlu haller için ilgili gerçek ve tüzel kişilerden belgelerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkanının sağlanması istenir.

b) Bu Kanun hükümlerine ve çıkarılan yönetmelik, talimat ve tebliğlere aykırı hareket edildiğinin saptanması halinde, ikiyüzelli milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde gönderilmesi ihtar edilir.

c) Lisans veya sertifika genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birisinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, üçyüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

d) Lisans veya sertifika müracaatında ve bunların verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans veya sertifikada öngörülen hususları etkileyecek şartlardaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

e) Lisans müracaatı sırasında iştirak ilişkisi konusunda yanıltıcı bilgi verilmesi veya faaliyet stresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içerisinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir.

f) Piyasada, lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması halinde, beş yüz milyar lira para cezası verilir ve on beş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhe faaliyetin durdurulması ihtar edilir.

g) Lisans veya sertifikanın verilmesine esas olan şartların, faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ortadan kalktığı saptanması halinde lisans veya sertifika iptal edilir. Ancak, bu şartların baştan mevcut olmadığının saptanması halinde ise; lisans veya sertifikanın iptali yanında ayrıca beş yüz milyar lira para cezası verilir.

Yukarıdaki para cezalarını gerektiren fiillerin ihtarla rağmen düzeltilmemesi veya tekrarlanması hallerinde para cezaları her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiil iki yıl içinde işlendiği takdirde, artırılarak uygulanacak para cezasının tutarı cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılı-

na ilişkin bilançosundaki safi satış hasılatının yüzde yirmisini aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması halinde, Kurul lisans veya sertifikayı iptal edebilir.

Bir lisans veya sertifikanın iptali halinde, yeni bir lisans veya sertifika verilene kadar, verilen hizmetin aksamaması için Kurul gereken önlemleri alır.

Doğal gaz şehir içi dağıtım lisansının iptal edilmesinin zorunlu hale gelmesi durumunda Kurul hizmetin aksamaması için gerekli tedbirleri önceden almak suretiyle, lisansı iptal eder. Dağıtım şebekesinin mülkiyetini elinde bulunduran lisans sahibinin nam ve hesabına yüz yirmi gün içerisinde ilgili şebekenin satışı ve yeni lisans sahibinin belirlenmesi için ihaleye çıkarılır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar yönetmeliklerde belirlenir.

Bu maddede düzenlenen tüm idari para cezaları hiçbir şekilde ilgili cezayı ödeyen tüzel kişi tarafından hazırlanacak tarifelerde maliyet unsuru olarak yer almaz.

Para cezası, bu Kanuna aykırı hareket eden tarafların her birine ayrı ayrı uygulanır. Bu Kanun gereğince para cezasını gerektiren fiillerin 1/3/1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu veya ceza hükümlünü içeren diğer kanunlarda suç sayılması, söz konusu para cezalarının verilmesine engel olmayacağı gibi, lisans veya sertifikanın iptaline de mani değildir.

Bu Kanundaki cezaları gerektiren fiillerin birden fazla olması halinde ve aralarında irtibat olması durumunda en yüksek cezayı gerektirecek fiilin cezası; irtibat bulunmaması halinde ise, her birinin cezası ayrı ayrı uygulanır.

Para cezası uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulunduğu Kurumca öğrenildiği tarihi izleyen yılın başından itibaren beş yıllık zaman aşımına tabidir. Sürekli veya tekrarlanan bir aykırılık söz konusu ise zaman aşım süresi, aykırılığın sona erdiği ya da en son tekrarlandığı günden itibaren başlar.

Kurulun inceleme ve araştırma amacıyla yapacağı herhangi bir işlem, bu işlemin ilgili tarafa tebliği, karar aleyhine yargı yoluna başvurulmuş olması, zaman aşımını keser.

Verilen para cezası 21/7/1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca, tahsil olunur. Bu maddedeki para cezası miktarları her yıl 765 sayılı Türk Ceza Kanununun ek 2 nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

Ön araştırma, soruşturma ve dava hakkı

MADDE 10.— Kurul, resen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verir.

Ön araştırma ve soruşturmada takip edilecek usul ve esaslar Kurum tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Kurul kararına karşı açılacak davalar ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür. Danıştay, Kurul kararlarına karşı yapılan başvuruları acele işlerden sayar.

Tarifeler

MADDE 11.— Bu Kanun kapsamında düzenlenen tarifeler, tarifelerin belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

1) Bağlantı Tarifeleri: Kurumca belirlenecek bağlantı tarife esasları, ilgili bağlantı anlaşmalarına dahil edilecek olan ve iletim sistemi ya da bir dağıtım sistemine bağlantı için eşit durum-

da olan serbest tüketiciler arasında ayırım yapılmaması esasına dayalı hükümleri ve şartları içerir. Fiyatlar, bu esaslar dahilinde taraflarca serbestçe belirlenir. Serbest olmayan tüketicilere Kurum ve dağıtım şirketi arasında belirlenen sabit bağlantı tarifeleri uygulanır.

2) İletim ve Depolama Tarifesi: Kurum, iletim ve sevkiyat kontrolüne ait tarifeleri belirler. Tarifelerde iletim mesafesi, iletilen gaz miktarı ve öngöreceği diğer faktörleri dikkate alır.

İletim, ve sevkiyat kontrol hizmeti yapan tüzel kişiler tarifelerini Kurum tarafından belirlenecek süre içerisinde Kuruma bildirirler. Kurum, bildirilen tarifelerden ve bu maddede yer alan esaslardan hareketle yeni tarifeleri belirler.

Kurum tarafından hazırlanacak olan iletim tarifesi, üretilen, ithal veya ihraç edilen doğal gazın nakli için iletim şebekesinden yararlanan eşit durumda olan tüm kullanıcılar arasında fark gözetmeksizin uygulanacak fiyatları, hükümleri ve tarife şartlarını içerir.

Kurum, transit doğal gaz iletiminin teşvik edilmesi amacıyla transit iletim tarifelerini yurt içi iletim tarifelerinden farklı usul ve esaslara göre tespit etme yetkisine sahiptir.

Depolama tarifeleri depolamacı şirketler ile depolama hizmeti alan tüzel kişiler arasında serbestçe belirlenir.

İletim ve depolama şirketleri, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik hizmeti verdiklerini Kuruma göstermek zorundadırlar.

3) Toptan Satış Tarifesi: Kurum doğal gaz satış tarifelerinde esas alınacak unsurlar ve şartları belirler. Satış fiyatları ise, bu esaslar dahilinde doğal gaz alım satımı yapan taraflarca serbestçe belirlenir.

4) Perakende Satış Tarifesi: Dağıtım şirketleri en ucuz kaynaktan gaz temin ettiklerini, verimli ve güvenli işletmecilik yaptıklarını ispat etmek zorunda olup, lisans süresi içerisinde de bu yükümlülüğe uymak zorundadır. Dağıtım şirketinin birim gaz alım fiyatı, birim hizmet bedeli, amortisman bedelleri ve diğer faktörlerden meydana gelecek olan perakende satış fiyatları ve tarife esasları Kurumca belirlenir. Belirlenen perakende satış fiyatının dışında tüketicilerden herhangi bir ad altında ücret talep edilemez. Perakende satış tarifeleri enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak, dağıtım şirketlerinin Kuruma başvurması halinde yeniden tespit edilebilir. Kurum bu fiyatların tespitinde hizmet maliyeti, yatırıma imkan sağlayacak makul ölçüde karlılık ve piyasada cari olan doğal gaz alış fiyatlarını ve benzeri durumları dikkate alır. Kurumun onayladığı tarifelerin hüküm ve şartları, bu tarifelere tabi olan tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bir gerçek veya tüzel kişinin bu Kanunda öngörülen ödemelerden herhangi birini yapmaması halinde, söz konusu hizmetin durdurulmasını da içeren usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddede belirtilen esaslar doğrultusunda Kurum bütün tarife türleri için tarifeler yönetmeliği hazırlar. Hazırlanan yönetmelik esasları doğrultusunda ilgili tüzel kişilerce hazırlanacak fiyat tarifeleri, her yıl Ekim ayının sonuna kadar hazırlanır ve Kurulun görüşüne sunulur. Kurul bu başvuruları aynı yılın 31 Aralık tarihini geçmeyecek şekilde inceler ve uygun bulması halinde onaylar. Tarife esasları ve limitleri Kurumca enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak yeniden ayarlanabilir.

İthal ve yerli doğal gazın ithal ve satışında Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatına ilişkin hükümler uygulanmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler, Değiştirilen, Kaldırılan ve Uygulanmayacak Hükümler

Diğer hükümler

MADDE 12.- a) Kamulaştırma; Bu Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, 4/11/1983 tarih ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılır. Bu konuda Kurulca verilecek lüzum kararı, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Kamulaştırılan taşınmazın mülkiyeti Hazineye; kullanma hakkı kamulaştırma bedelini ödeyen tüzel kişiye ait olur. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir cüzü olup geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

Lisans veya sertifikanın sona ermesi veya iptali halinde, tüzel kişilerce ödenmiş bulunan kamulaştırma bedelleri iade edilmez.

b) Mülkiyetin gayri ayni haklar ve kiralama; Tüzel kişiler, faaliyetleri ile ilgili olarak kamuya ait araziler üzerinde, bedeli ilgili tüzel kişi tarafından ödenmesi suretiyle mülkiyetin gayri ayni hak tesisini ve bu arazilerin kiralınmasını talep edebilir.

Bu istek Kurulca uygun görüldüğünde, Kurum ilgili kanunlar uyarınca ihtiyaca göre intifa, irtifak, üst hakkı veya uzun süreli kiralama yoluna gider.

Bu şekilde elde edilen hakkın bedelini ödeme yükümlülüğü devralan tüzel kişiye aittir. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir cüzü olup, geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

c) Tebligat; Kurum tarafından bu Kanuna göre yapılacak tebligatlar, 11/2/1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

d) Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Görevleri ile ilgili olarak suç işleyen Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personeli Devlet memurları gibi cezalandırılır. Kurul üyeleri ve personeline karşı işlenen suçlar Devlet memuruna karşı işlenmiş sayılır. Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

e) BOTAŞ veya doğal gaz piyasa faaliyeti yapmak üzere lisans sahibi olan tüzel kişilerin başvurusu üzerine ilgili idare 3/5/1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanununa göre doğal gazın depolanması, iletimi ve dağıtım hatlarının imar planında önceden tahsis edilmiş olması şartını aramaz ve doğal gaz iletim, dağıtım hatları ile depolama tesislerinin projesi uyarınca imar planına işleyerek gerekli ruhsatları verir.

f) Doğal gazın ithali, satışı, satış fiyatının tespiti ve dağıtımını konusu ile ilgili olarak 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 27/6/1984 tarih ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile diğer kanun ve kanun hükmünde kararnamelelerin bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

g) BOTAŞ'ın doğal gazla ilgili alacakları hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

h) Doğal gaz dağıtımını faaliyeti yapan mevcut kuruluşlarda istihdam edilen T.C. Emekli Sandığına tabi personelinden, isteyenlerin T.C. Emekli Sandığı ile ilişkileri devam ettirilir.

Değiştirilen, kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler

MADDE 13.— a) 1/9/1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "turistik tesislerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin" ibaresi eklenmiştir.

b) 6326 sayılı Petrol Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

c) 2/1/1990 tarihli ve 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Elektrik Piyasası Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 14.— 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu 1 inci maddesinin 6 numaralı bendi ile İkinci Kısım, Birinci Bölüm ve 4 üncü madde başlığı ile madde metninde geçen "Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu" ibareleri "Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu", 1 inci maddesinin 7 numaralı bendi ile İkinci Kısım, Birinci Bölüm ve 5 inci maddenin başlığı ve metninde geçen "Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu" ibareleri "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 15.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu 8 inci maddesinin (b) bendinin ikinci alt bendine aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

"Elektrik Piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişilerin ortaklık payları ile ilgili hususlar doğal gaz piyasasına yönelik üretim yapan tesislere uygulanmaz. Ancak, doğal gaz depolama tesisleri bu kapsam dahilindedir."

MADDE 16.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere "A) Kurumun elektrik piyasası ile ilgili gelirleri aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur;" şeklinde bir bend eklenmiş ve (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki düzenleme yeni (B) bendi olarak eklenmiştir.

"B) Kurumun doğal gaz piyasası ile ilgili gelirleri aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur:

a) Katılma payı,

b) Lisans, sertifika, onay ve vize işlemleri üzerinden alınacak bedeller,

c) Yayın ve sair gelirler,

d) Ayrıntıları kamuoyuna duyurulmak kaydıyla ve piyasanın gelişimine dair etüt ve proje çalışmalarının finansmanında kullanılmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından verilecek hibeler,

Katılma payının mükellefi, lisans ve sertifika sahibi olan tüzel kişilerdir. Katılma payı, anılan mükelleflerin yıllık faaliyet dönemine ilişkin olarak düzenleyecekleri gelir tablolarında yer alan safi satış hasılatı tutarının, Kurulca % 0,2 (binde iki) oranını aşmayacak şekilde belirlenecek katılma payı oranı ile çarpımı sonucu bulunur. Yıl içerisinde uygulanacak katılma payı oranı, bir önceki yılın Aralık ayı içerisinde ilan edilir."

MADDE 17.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

Ek Madde 1.— Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 4628 sayılı Kanunun uygulanması ile birlikte, Doğal Gaz Piyasası Kanununu da uygulamakla yetkili ve sorumludur. Doğal gaz sektörü

ile Elektrik sektörünün birbirinden farklı piyasalar olması nedeniyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu piyasalarla ilgili görev, yetki ve düzenlemeleri ayrı ayrı ve kendi kanunlarına göre yürütür.

Ek Madde 2.— Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, doğal gazın ithali, iletimi, dağıtımı, depolanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlerine ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini tanımlayan lisans ve sertifikaların verilmesinden, piyasa ve sistem işleyişinin incelenmesinden, dağıtım ve müşteri hizmetleri yönetmeliklerinin oluşturulmasından, tadilinden ve uygulattırılmasından, denetlenmesinden maliyeti yansıtan fiyatların incelenmesinden ve piyasada Doğal Gaz Piyasası Kanununa uygun şekilde davranılmasını sağlamaktan yetkili ve sorumludur.

Bu Kanunun yürütülmesinde gerçek ve tüzel kişilerin Kurumdan alacakları lisans veya sertifika kapsamında yapacağı faaliyetlerin denetimi, gözetimi, yönlendirilmesi, uyulacak usul ve esaslar ile bu lisans ve sertifikaların kapsamı, verilme kriterleri, süreleri, bedellerinin tespit şekli, çevre mevzuatı ile uyum sağlaması, sicil kayıtlarının tutulma usulü ile lisans ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülükleri ve piyasanın düzenlenmesi ile ilgili gerek görülen diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Ayrıca, Kurumun yetkilerini kullanışı, yönetim ve çalışma esasları, gelirlerinin tahsili, giderlerinin yapılması ve bu işlemlerin denetlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar, aylık ve ücretlerde yapılacak değişikliklerin esasları, yabancı uzman çalıştırılmasına ilişkin esaslar, Kurumun satın alacağı menkul ve gayrimenkullerin alımına ve ihale usulüne ilişkin hususlar ile Kurumun muhasebe sistemine ait usul ve esaslar Kurumca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Ek Madde 3.— Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, doğal gaz piyasası ile ilgili olarak aşağıda belirtilen hususlardaki görevleri de yerine getirir:

a) Doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin plan, politika ve uygulamalarla ilgili Kurum görüş ve önerilerini belirlemek,

b) Doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin doğrudan taraf olunan Uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerin ifası için, Kuruma düşen görevlerin yapılmasını sağlamak,

c) Doğal gaz piyasası Kanunu ile Kuruma yetki verilen konularda, doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin her türlü düzenlemeleri onaylamak ve bunların yürütülmesini sağlamak,

d) Doğal gaz piyasası Kanununda yer alan Lisans ve sertifikaların verilmesine ve bunların yürütülmesi ve iptaline ilişkin her türlü kararları almak ve uygulamak,

e) Doğal gaz piyasası Kanununda yer alan hükümler dahilinde özel hallerde uygulamaya konulabilecek sınırlama ve yükümlülüklerin tespiti ile fiyat belirlenmesine yönelik kararları almak,

f) Doğal gaz Piyasası içerisinde rekabetin hiç veya yeterince oluşmadığı alanlarda, fiyat ve tarife teşekkülüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek,

g) Doğal gaz piyasası Kanununda belirlenen faaliyetlere ilişkin tarifeleri onaylamak veya tarife revizyonları hakkında karar almak,

h) Doğal gaz piyasası faaliyetleri ile ilgili denetleme, ön araştırma ve soruşturma işlemlerini yürütmek, yetkisi dahilinde ceza ve yaptırımları uygulamak ve dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adli ve idari makama başvuru kararlarını almak,

o) Doğal gaz piyasası Kanununun uygulanması ile ilgili olarak tüzel kişiler veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında çıkacak ihtilafları çözmek,

ö) Doğal gaz piyasası Kanununda gösterilen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1- Hazırlık dönemi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren on iki aylık süreyi ifade eder. Bakanlar Kurulu bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere altı aya kadar uzatabilir.

Hazırlık dönemi kapsamında:

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış kanuni bir hak, belge, izin veya yetkilendirmeye müsteniden yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyeti, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en fazla 24 ay daha devam edebilir. Anılan faaliyetlerin bu süreden sonra devamı, bu Kanuna göre alınacak izne bağlıdır.

Yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyetlerinin bu Kanunun hükümleri dairesinde devamına izin verilebilmesi için:

a) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 20 ay içinde Kuruma müracaat edilmesi,

b) Doğal gaz piyasa faaliyetinde bulunan tüzel kişinin, söz konusu faaliyeti yapmaktan men edilmemiş olması,

şarttır.

Hazırlık dönemi içerisinde şehirlerde doğal gaz dağıtım yetkisi alacak şirketin ihale suretiyle seçimi, seçilen şirketin izin alınmak üzere Bakanlar Kuruluna sunulması, izin verme sözleşmesinin Bakanlık ile imzalanma prosedürü ve benzer işlemler Bakanlık tarafından hazırlanacak tebliğe göre yapılır. Bakanlık bu konuda BOTAŞ Genel Müdürlüğünü söz konusu işlerin yürütülmesi için görevlendirir. Bakanlık ile izin verilen şirket arasında imzalanacak izin verme sözleşmesi Bakanlar Kurulu onayı ile yürürlüğe girer ve hazırlık döneminin sonunda, Kurum tarafından hazırlanacak mevzuat hükümlerine uymadığı takdirde, Kurum sözleşmeyi mevzuata uygun hale getirebilmek için gerekli değişikliği yaparak dağıtım lisansına dönüştürür. İzin verme sözleşmesi imzalayan dağıtım şirketi bu değişikliğe itiraz edemez.

Hazırlık dönemi sonuna kadar doğal gaz piyasa faaliyetleri yapmak isteyen hiç bir şirkete bu Kanuna göre lisans veya sertifika verilmez.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, hazırlık dönemi içerisinde Kanunun uygulanmasına yönelik uyumsuzlukların halinde veya tereddütlerin giderilmesinde Bakanlık yetkili ve görevlidir.

GEÇİCİ MADDE 2.- BOTAŞ, bu Kanunun yayımlandığı tarihten sonra ithalatını ulusal tüketicimin %20 si oranına düşüncüye kadar yeni doğal gaz alım sözleşmesi yapamaz. Hazırlık döneminden sonra başlamak üzere her yıl en geç 2009 yılına kadar toplam yıllık ithalat miktarını yıllık ulusal tüketiminin % 20 sine düşüncüye kadar, mevcut doğal gaz alım veya satış sözleşmelerinin kısmi veya bütün olarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte devredilmesi için istekli olan diğer ithalat lisans sahibi şirketlerin katılacağı devir için BOTAŞ tarafından ihale yapılır. İhaleyi kazanan tüzel

kişiyse, söz konusu devir için BOTAS'ca muvafakat verilir. İlgili tüzel kişi sözleşmenin satıcı tarafı ile devredilecek miktar için, yeni sözleşme yapmasından sonra devir yürürlüğe girer. Ancak ihaleyi kazanan tüzel kişinin satıcı taraf ile sözleşme yapamaması halinde, ithalatçı şirketin BOTAS'ın tüm yurt dışı mükellefiyetini yerine getirmeyi kabul etmesi ve ikili anlaşmalarla belirlenen doğal gaz alım fiyatının altında olmamak şartıyla, satış yoluyla devir gerçekleştirilir. BOTAS, satılan miktarların devredilmesini müteakip, kendi mükellefiyetlerini devralan ithalatçı şirketin bu mükellefiyetlerini yerine getirmemesi halinde, bundan doğan zarar ve ziyanı anılan şirkete rücu etme hakkına sahiptir.

BOTAS tarafından her takvim yılında devredilen miktarlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte alım taahhüdünde bulunulan toplam doğal gaz miktarının % 10'undan daha az olamaz.

Ayrıca, BOTAS'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler dışındaki ülkelerden yapılacak ithalat için yapılacak müzacaatlarda Kurum, piyasada rekabet ortamının oluşturulması, mevcut sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ve ihracat bağlantılarını dikkate alarak belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde müzacaatları değerlendirerek ithalata müsaade edebilir. Ancak, BOTAS'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler ile bu sözleşme süreleri sona erinceye kadar bu ülkeler ile hiç bir ithalatçı şirket tarafından yeni gaz alım sözleşmeleri yapılamaz. Söz konusu mevcut sözleşmelerin sona erdiği tarihten itibaren aynı miktarlar için yeni ithalat sözleşmeleri yapılabilir. Ancak, ihraç amaçlı veya Kurumca tespit edilecek yurt içi doğal gaz arz açığının olması durumunda söz konusu ülkelerle yeni gaz alım bağlantıları yapılabilir.

Bu Kanun hükümlerine göre, dağıtım faaliyeti hariç, BOTAS'ın dikey bütünleşmiş tüzel kişiliği 2009 yılına kadar devam eder. Bu tarihten sonra BOTAS yatay bütünleşmiş tüzel kişiliğe uygun olarak yeniden yapılandırılır. Yeniden yapılandırılma sonucu meydana gelecek yeni tüzel kişilerden, sadece gaz alım ve satım sözleşmelerine sahip olan ve ithalat faaliyeti yapacak olan şirket, BOTAS'ı temsil eder ve BOTAS adı ile anılır. Yeniden yapılandırılma sonucu ortaya çıkan bu şirketlerden iletim faaliyeti yapan şirket hariç, diğerleri iki yıl içinde özelleştirilir.

BOTAS'ın, iletim, depolama, satış, ithalat faaliyetlerine ilişkin muhasebe ayırışımı, Kurumun hazırlık dönemi sonundan itibaren 12 ay içerisinde gerçekleştirilir.

BOTAS'ın Hazine garantili yükümlülükleri saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 3.- Şehirci dağıtım faaliyetlerinde geçiş süreci aşağıdaki gibi yapılır;

a) Bakanlık, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakiben iki ay içerisinde BOTAS'ın mülkiyetinde ve işletiminde bulunan Eskişehir ve Bursa şehir içi dağıtım işletmeleri ve varlıklarının özelleştirilmesi için Özelleştirme İdaresi Başkanlığına bildirir. Özelleştirme işlemleri, hazırlık döneminden sonra en geç altı aylık bir süre içerisinde, Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar dikkate alınarak ve 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Karamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri dairesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilir. İlgili şehirlerdeki işletmelerin Özelleştirme İdaresince tüzel kişilere devredilmesi ve dağıtım faaliyetine başlayabilmesi için, bu Kanunun 4 üncü maddesinin (g) bendinde belirtilen Belediyeye karşı olan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve Kurumdan şehir içi dağıtım lisansı alınması zorunludur.

b) Mülkiyeti, işletmesi ve doğal gaz ticaret hakkı belediye veya belediye şirketine ait olan mevcut şehir içi doğal gaz dağıtım tüzel kişileri, bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, hazine garantili dış kredi borçlarının ödeme sürelerinin bitimini takip eden en geç 3 yıl içerisinde kamu hislerini % 10 veya altına düşürecek şekilde yeniden yapılanacaklardır.

c) Belediye veya belediyeye ait şirketler tarafından halihazırda yapılmakta olan dağıtım faaliyeti Kurumla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 24 ay içerisinde yapılacak dağıtım lisansı hükümlerine göre yürütülecektir. Kurumun hazırlayacağı lisans, diğer şehirlerde uygulanan tip lisanslara uygun olacaktır. Ancak, ilgili belediye veya belediye şirketinin şehrin özelliklerine göre lisansta yer almasında fayda veya zorunluluk görülen hususlar, Kurumca değerlendirilerek gerektiğinde lisansta yer verilir.

d) Şehir içi doğal gaz dağıtım şirketleri, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren dağıtım ve satış faaliyetleri için şirket içinde muhasebe ayrışımını yapmak zorundadır.

Yürürlük

MADDE 18.— Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 19.— Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN
DOĞAL GAZ PİYASASI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Yetki

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, doğal gazın kaliteli, sürekli, ucuz, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde ve çevreye zarar vermeyecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, doğal gaz piyasasının serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasıdır.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun doğal gazın ithali, iletimi, dağıtımını, depolanması, pazarlanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlere ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini, Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulması ile çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunun uygulanmasında;

1. Bakanlık : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,
2. Bakan : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanını,
3. BOTAŞ : Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketini,
4. Kurum : Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumunu,
5. Kurul : Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunu,
6. Tüzel kişi (şirket) : Bu Kanun hükümleri uyarınca doğal gazın üretimi, iletimi, dağıtımını, toptan satışı, ithali, ihracı, ticareti ve depolanması fonksiyonlarını yürütmek üzere kurulmuş özel veya kamu hukuku tüzel kişisini,
7. Doğal gaz : Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen gaz halindeki doğal hidrokarbonlar ile bu gazların piyasaya sunulmak üzere çeşitli yöntemlerle sıvılaştırılmış, basınçlandırılmış veya fiziksel işlemlere tâbi tutulmuş (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı-LPG hariç) diğer hallerini,
8. Üretim : Doğal gazın 6326 sayılı Petrol Kanunu kapsamında Türkiyede yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına kadar taşınmasını,
9. Üretim şirketi (işletmeci) : Türkiyede üretim faaliyetini gerçekleştiren tüzel kişiyi,
10. İletim : Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesi veya sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,
11. İletim şirketi : İletim faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,
12. Dağıtım : Doğal gazın müşterilere teslim edilmek üzere mahalli gaz boru hattı şebekesi ile naklini ve perakende satışını,

13. Şehir : Belediye veya büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan imarlı alanlar bütünü,
14. Dağıtım şirketi : Belirlenen bir şehirde doğal gazın dağıtım ve mahallî gaz boru hattı şebekesi ile naklî faaliyetlerini yapmaya yetkili kılınan tüzel kişiyi,
15. Toptan Satış : Doğal gazın dağıtım şirketlerine ve serbest tüketicilere yapılan satışını,
16. Toptan satış şirketi : Sistem içinde veya dışında, iletim veya dağıtım faaliyeti yapmaksızın, doğal gazın toptan satış faaliyeti ile iştigal eden tüzel kişiyi,
17. Serbest tüketici : Yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişiyi,
18. Serbest olmayan tüketici (abone) : Doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişiyi,
19. Depolama : Günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana gelen doğal gaz açığını gidermek amacıyla doğal gazın sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) veya gaz olarak depolanmasını,
20. Depolama şirketi : Doğal gazın depolama faaliyetini gerçekleştirmek üzere yetkilendirilen tüzel kişiyi,
21. Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesisi : Doğal gazın sıvı olarak taşınması ve depolanması amacıyla sıvılaştırılması, boşaltılması, depolanması ve tekrar gaz haline getirilmesi için kullanılan tesisleri,
22. Depolama tesisi : Üretimde yararlanılan tesisler hariç olmak üzere, bir tüzel kişinin mülkiyet veya işletmesinde bulunan ve doğal gazı LNG veya gaz olarak depolamaya mahsus tesisi,
23. Sistem : Doğal gazın üretimi, iletimi, depolanması ve dağıtım işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve teçhizatı,
24. Sistem kullanıcısı : Sistemden gaz alan veya sisteme gaz temin eden veya sistem üzerinden transit gaz geçişi yapan gerçek veya tüzel kişiyi,
25. Bağlantılı sistem : Birbirleriyle karşılıklı bağlanmış ve bütün oluşturan sistemi,
26. Dolaysız hat : Bir serbest tüketiciyi bağlantılı sistem oluşturacak şekilde besleyen doğal gaz boru hattını, doğal gazın şehirlerarasında ve özel vasıtalarla taşınmasını iletim şebekelerinin ulaşmadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılmasını,
27. Mahallî gaz boru hattı : Şehir içi doğal gaz dağıtımını yapacak olan dağıtım şirketinin inşa edip işleteceği tüm dağıtım hatlarını,
28. Dağıtım şebekesi : Bir dağıtım şirketinin belirlenmiş bölgesinde, işlettiği doğal gaz dağıtım tesislerini ve boru hatlarını,
29. Dikey bütünlüğe sahip tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden iki veya daha fazlasını gerçekleştiren tüzel kişiyi,
30. Teslim sözleşmesi : Sistem kullanıcıları veya onların adına hareket edenlerle iletim şirketleri arasında veya depolama şirketi ve iletim şirketleri arasında veya iletim şirketlerinin kendi aralarında doğal gazın devir teslimi için yapılan sözleşmeyi,
31. Taşıma sözleşmesi : Sistem kullanıcıları ile iletim şirketleri arasında doğal gazın taşınması amacıyla yapılan sözleşmeyi,

32. İthalatçı şirket : Doğal gazın toptan satış şirketlerine, serbest tüketicilere veya ihracatçı şirketlere satışı veya yurt dışına doğrudan satışı amacıyla yurt dışından LNG veya gaz formunda doğal gaz temin edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

33. Ulusal iletim şebekesi : Ulusal iletim sisteminin bir parçası olan yüksek basınçlı boru hatlarını,

34. Ulusal iletim sistemi : Doğal gazın ülke çapında iletimini sağlayan ulusal iletim şebekesi ile dağıtım, depolama, sıvılaştırma, sıvılaştırılmış gazın gazlaştırılması ve benzeri diğer iletim tesislerinden oluşan sistemi,

35. İhracatçı şirket : Üretim şirketi ve toptan satış şirketlerinden veya ithalatçı şirketlerden satın aldığı gazı yurt dışına pazarlayan tüzel kişiyi,

36. Piyasa faaliyeti : Doğal gazın, iletim, dağıtım, toptan satış, ithalat, ihracat ve LNG tesislerinde sıvı olarak veya yer altı ve yer üstü tesislerinde gaz veya sıkıştırılmış gaz olarak depolanması dahil olmak üzere, alımı, satımı veya hizmet ve ticarî faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin işlemlerden oluşan faaliyeti,

37. Tarife : Doğal gazın iletimi, dağıtımı, LNG veya gaz olarak depolanması ve satışı ile bunlara dair hizmetlere ilişkin fiyat, hüküm ve şartları içeren düzenlemeleri,

38. Lisans : Tüzel kişilere piyasa faaliyetinde bulunabilmeleri için bu Kanun uyarınca Kurum tarafından her bir piyasa faaliyeti için verilen izin belgesini,

39. Sertifika : Doğal gaz faaliyeti yapan tüzel kişilerin sistemde yer alacak tesislerinin tasarımı, yapımı, revizyonu, bakımı, onarımı, kontrolü, müşavirliği ve benzeri hizmetlerde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yeterliliğini gösteren ve Kurum tarafından verilen izni,

40. Kullanıcı birliği : Mülkiyetindeki dağıtım şebekesiyle tüketicilerinin doğal gaz ihtiyacını karşılayan organize sanayi bölgelerini ve kooperatiflerini,

41. Sıkıştırılmış doğal gaz : Doğal gazın basınçlandırılmış halini,

42. Yatay bütünleşmiş tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden en az birini gerçekleştiren ve aynı zamanda doğal gaz sektörüne dahil olmayan başka bir faaliyeti gerçekleştiren tüzel kişiyi,

İfade eder.

Yetki

MADDE 4. – Bu Kanunun yürürlükte bulunmasında gerçek ve tüzel kişilerin Kurumdan alacakları lisans veya sertifika kapsamında yapacağı faaliyetlerin denetimi, gözetimi yönlendirilmesi, uyulacak usul ve esaslar ile bu lisans ve sertifikaların kapsamı, verilme kriterleri, süreleri, bedellerinin tespit şekli, çevre mevzuatı ile uyum sağlaması, sicil kayıtlarının tutulma usulü ile lisans ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülükleri ve piyasanın düzenlenmesi ile ilgili gerek görülen diğer hususlar Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Ayrıca, Kurumun yetkilerini kullanışı, yönetim ve çalışma esasları, gelirlerinin tahsili, giderlerinin yapılması ve bu işlemlerin denetlenmesinde uygulanacak usul ve esaslar, aylık ücretlerde yapılacak değişikliklerin esasları, yabancı uzman çalıştırılmasına ilişkin esaslar, Kurumun satın alacağı menkul ve gayrimenkullerin alımına ve ihale usulüne ilişkin hususlar ile Kurumun muhasebe sistemine ait usul ve esaslar Kurumca hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe konulacak yönetmeliklerle düzenlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Piyasası Faaliyetleri, Yapım ve Hizmet Faaliyetleri, Lisans ve Sertifikaların Genel Esasları

Doğal gaz piyasa faaliyetleri

MADDE 5. -- Bu Kanuna göre doğal gaz piyasa faaliyetlerinde bulunacak tüzel kişilerin gerekli lisansları almaları şarttır.

Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilerin lisans almak için Kuruma yapacakları başvuruya, başvuru yapıldığı tarihten itibaren, doksan gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir. Lisans başvuru talebi reddedildiği takdirde, Kurum reddetme kararını başvuru sahibine gerekçesi ile birlikte bildirir.

Piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk tüzel kişilerininin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket veya limitet şirket olarak kurulmaları halinde, hisselerin tamamının nama yazılı olması şarttır. Bu şirketlerin sermayeleri ile ana sözleşmelerinde bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Doğal gaz piyasa faaliyetleri şunlardır :

a) İthalat : Doğal gazın ithalat yoluyla temin edilmesi Kurum tarafından verilecek ithalat lisansına göre yapılır.

İthalat lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

1. İthalat yapacak teknik ve ekonomik güce sahip olunması,
2. İthal edilecek doğal gazın kaynağı, rezervleri, üretim tesisleri ve iletim sistemi hakkında kesin bilgi ve garantinin bulunması,
3. Her sene ithal edilecek doğal gazın yüzde onu kadar bir miktarı beş yıl içerisinde ulusal topraklarda depolama imkânına sahip olunması hususunda depolama faaliyeti yapacak tüzel kişilerden Kurumca belirlenen taahhüt ve garantilerin alınması,
4. Ulusal iletim sisteminin gelişmesine ve güvenliğine katkıda bulunabilme yeterliliğine sahip olması ve bu amaçla sistemin gelişmesini gerçekleştirecek tüzel kişilerin yatırımlarına ekonomik destek sağlanması,

Şartları aramır.

İthalatçı şirketler, yapacakları her ithalat bağlantısı için ayrı ayrı lisans almak zorundadır. İthalatçı şirketler, ithalat sözleşmelerinde yer alan sözleşme sürelerini, süre uzatımlarını, öngörülen yıllık ve mevsimlik ithalat miktarlarını ve bu miktarlardaki değişiklikler ile sözleşmelerde veya temditlerinde yer alan ve sistemin güvenliğini ilgilendiren yükümlülükleri Kuruma bildirmek zorundadır.

İthalatçı şirketler, ithal yoluyla temin ettikleri doğal gazı yurt içinde toptan satış şirketlerine veya ihracatçı şirketlere, satış sözleşmesi ile devredebilecekleri gibi serbest tüketicilere ve ihracat lisansı almak kaydıyla yurt dışına da pazarlayabilir. Ancak, ihracatçı şirketlere yapılan devir, ithalatçı şirketin lisans kapsamındaki taahhütlerini ortadan kaldırmaz.

Herhangi bir ithalatçı şirketin, ithal yoluyla temin ettiği yıllık doğal gaz miktarı, Kurumca belirlenecek cari yıla ait ulusal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisini aşamaz.

İthalatçı şirket, yapmış olduğu bütün sözleşmelere ait Kurumun talep ettiği bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

b) Üretim : Doğal gaz arama ve üretim faaliyetleri 6326 sayılı Petrol Kanununa göre yapılır. Arama ve işletme ruhsatları Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilir.

Üretim şirketleri, ürettikleri gazı toptan satış lisansı almak kaydıyla toptan satış şirketlerine, ithalatçı şirketlere, dağıtım şirketlerine veya serbest tüketicilere pazarlayabilir. Üretici şirketler bu satış miktarının Kurumca cari yıla ilişkin olarak belirlenecek ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçmemek kaydıyla doğrudan serbest tüketicilere, geri kalan doğal gazı ise, ithalatçı şirketler, dağıtım şirketleri veya toptan satış şirketleri vasıtasıyla piyasaya sunabilir. Üretim şirketleri, ihracatçı lisansı almak kaydıyla ürettiği gazı ihraç edebilir.

Üretim şirketlerinin satış ve ihracat almak için (e) ve (f) bentlerinde yer alan lisans koşullarını taşımaları zorunludur.

Üretilen doğal gaz, iletim şirketleri ile yapılacak taşıma ve teslim sözleşmelerine göre taşınır. Üretim merkezinin bağlantılı sisteme uzak olması halinde, üretilen gazın bağlantılı sistem oluşturma şartı aranmaksızın dolaysız hat ile iletilmesi ve serbest tüketicilere satışı üretim şirketlerince yapılabilir. Ancak, bu husus, Kurumun ekonomik ve teknik şartları gözönünde bulundurarak vereceği karara bağlıdır. Ayrıca, üretim şirketleri ürettiği doğal gazın üretim kapasitesinin 9 uncu maddenin (a) fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen miktardan az olması durumunda, üretilen doğal gazı, şehir içi dağıtım faaliyeti yapmaksızın diğer tüketicilere satabilir. Üretim şirketlerinin iletim ve depolama ile ilgili mevcut tesislerdeki hakları saklıdır. Bu hakkın kullanılması (c) ve (d) bentlerindeki hükümlere tabidir.

Üretim şirketleri, tarifeler, teslim kuralları, gaz kalitesi, gaz arzı mevsimsel değişiklikler gibi hususlarda Kurumun yapacağı düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

c) İletim : İletim faaliyetini gerçekleştirecek olan tüzel kişiler, aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1. İletim şirketleri sistemin uygun olması halinde, Kurum tarafından tespit edilen kriterler çerçevesinde, sisteme bağlanmak isteyen kullanıcıları on iki ay içerisinde en uygun şebekeye bağlamakla yükümlüdür.

2. Sisteme giriş talebini iletim şirketinin reddetmesi halinde kullanıcı, Kurumu bu durumdan haberdar edebilir. İletim şirketinin, şebeke işleyişi ile ilgili yönetmeliği ihlâl ettiğinin Kurumca tespit edilmesi durumunda, iletim şirketi kullanıcının sisteme giriş bağlantısını Kurulun vereceği karara göre yapar.

3. Kurum, kullanıcıların sisteme girişi ile ilgili taleplerini inceleyerek, iletim faaliyetlerinin aksamamasına, bu Kanunda belirtilen hususları göz önüne alarak, sistemin işleyişine engel olunmamasına azamî dikkati gösterir.

4. İletim şirketleri, iletim faaliyetleri yapan diğer iletim şirketleri ile güvenli ve verimli bir işletim amacıyla eşgüdümlü çalışma yapabilmeleri için birbirlerine Kurumca belirlenen tüm teknik bilgileri vermek zorundadır.

5. İletim şirketleri, doğal gazın akışı ve sistemin işlemesi için gerekli ayarlama ve diğer her türlü hizmetlerin yerine getirilmesi hususunda kendilerinin sahip olduğu kısımdan sorumludur. Ayrıca, iletim şirketleri kendi sorumlu olduğu hatlarda, gaz iletiminin güvenli bir biçimde, verimli ve en az

maliyet ile gerçekleştirilmesine yönelik her türlü tedbiri almaya ve bu Kanunda öngörülen diğer hususları yerine getirmeye mecburdur.

6. İletim şirketlerinin faaliyete geçebilmesi için, Kurumdan lisans almaları zorunludur. Sistemin işleyişini ihlâl eden iletim şirketlerine, bu Kanunda belirtilen cezalar tatbik edilir.

7. İletim şirketleri, ithalatçı şirket, toptan satış şirketi, üretim şirketi ve ihracatçı şirketler ile taşıma sözleşmesi yapar. İletim şirketleri ayrıca, üretim şirketi, serbest tüketici, depolama şirketi ve diğer iletim şirketleri ile teslim sözleşmeleri yapar. Yapılan veya yapılacak sözleşmelerde Kurumca belirlenen usul ve esaslar gözönünde bulundurulur ve sistemin işleyişini engelleyen veya aksatan hükümlere yer verilmez.

8. Kurum, iletim şirketlerince transit doğal gaz iletimini de dikkate alarak hazırlanan ulusal iletim şebekesi yatırım programlarını inceler ve onaylar.

9. Mevcut, planlanan ve yapımı devam etmekte olan ulusal iletim şebekesi BOTAŞ'a ait olur ve diğer iletim şirketlerince mevcut hatlarla bağlantılı sistem oluşturacak şekilde inşa edilecek iletim amaçlı yeni boru hatları mülkiyeti kendisine ait olmak üzere yatırım yapan diğer iletim şirketlerince işletilir. İletim şirketlerinin diğer hak ve yükümlülükleri Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

d) Doğal gazın depolanması : Depolama faaliyeti yapacak olan tüzel kişiler aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1. Tüzel kişiler, doğal gazın yer altı ve yer üstünde gaz veya LNG olarak depolanması faaliyetlerinde bulunabilmeleri için, Kurumdan lisans almak zorundadır. Söz konusu lisans olmaksızın depolama faaliyetinde bulunulamaz. Lisans talebinde bulunan tüzel kişiler, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikte yer alacak koşullara uymak mecburiyetindedir.

Depolama lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

aa) Depolama yapacak teknik ve ekonomik yeterliliğe sahip olmak,

bb) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin tümünü sistemin eşgüdümü ve güvenli bir tarzda işlemesine yardımcı olacak şekilde idare edeceklerini taahhüt etmek,

cc) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin sistem elverişli olduğu takdirde, tarafsız ve eşit bir şekilde hizmete sunulacağını taahhüt etmek,

Şartları aranır.

2. 6326 sayılı Kanuna göre, işletme ruhsatına sahip şirketlerin doğal gaz ürettiği yer altı doğal gaz yatağını, depolama amacı ile kullanmak üzere Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün onayının alınmasını müteakip Kuruma başvurması halinde, Kurum tarafından uygun görüldüğü takdirde, işletme ruhsatının ilgili bölümü depolama lisansına çevrilir. Ancak, üretim şirketinin Kuruma yaptığı başvuruda, depolama lisansı için istenen yeterliliğe sahip olduğunu belgelemesi şarttır. Şirket, depolama faaliyetine başladığı takdirde, depolama faaliyetini, muhasebesini ayrıştırmak suretiyle üretim faaliyetinden ayrı olarak yürütür.

Depolama şirketine yapılan taleplerin reddedilmesi ve sistem kullanıcısının bu durumdan Kurumu haberdar etmesi halinde, Kurum gerekli incelemeleri ve denetimleri yaparak depolama şirketinin Kurumca yayımlanan usul ve esaslar ile lisans şartlarını ihlâl ettiğini tespit etmesi halinde, depolama şirketini talep edilen hizmeti vermeye icbar edebilir. Yapılan bu ihlâl nedeniyle, bu Kanunda gösterilen ceza müeyyideler uygulanır.

e) Toptan satış : Toptan satış şirketleri, serbest tüketicilere yapacakları toptan satış faaliyeti için, Kurumdan lisans almak zorundadır. İthalatçı lisansı almış olan tüzel kişilerin, toptan satış lisansı alma zorunlulukları yoktur. İthalat lisansı ile doğal gaz toptan satışı yapabilirler.

Toptan satış faaliyeti yapmak isteyen tüzel kişilerin, lisans almak için doğal gazı nereden temin edeceğini ve hangi taşıma koşulları ile satışı gerçekleştireceğini, yeterli teknik ve ekonomik gücünün bulunduğunu ve sistemin emniyetli bir şekilde işlemesine yardımcı olmak amacıyla, gerekli depolama kapasitelerine sahip olduğunu göstermesi ve ayrıca, yönetmeliklerde belirtilen diğer taahhüt ve garantileri de vermesi gerekir.

Doğal gazın toptan satış faaliyetlerinin düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

1. Dağıtım şirketlerine doğal gaz satışı yapan tüzel kişiler, Kurumca öngörülecek süre içerisinde, müşterilerin mevsimsel azamî doğal gaz çekişlerini karşılamak amacıyla, gerekli arz planlaması ve depolama tedbirlerini almak ve bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz etmek zorundadır. Gerekli depolama tedbirlerinin alınması için, lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre tanınır. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde Kurum tarafından iki yıla kadar uzatılabilir.

Ayrıca, Kurum her yıl iklim değerlerine göre, her şehir için müteakip yılın mevsimsel yoğunluk dönemini karşılayacak miktarda dengelemeye yarayacak depolama miktarlarını tayin etmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

2. Serbest tüketicilere toptan gaz satışı yapan tüzel kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip müşterilerine mevsimlik, günlük ve saatlik esneklik limitleri dahilinde gaz girişini sağlamak mecburiyetindedir. Toptan satıcıların gerekli arz ve depolama kapasitelerine ulaşması zorunlu olup, ayrıca lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre içinde gerekli depolama tedbirlerini almak zorundadır. Bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz ederler. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde uzatılabilir.

3. Doğal gaz toptan satışı yapan tüzel kişiler, Kurum tarafından öngörülen süre içerisinde beklenen talebi karşılayabilecek iletim, depolama ve balans kapasitelerini sağlamak zorundadır.

4. Toptan satış şirketi, ithalatçı şirket veya ihracatçı şirket veya serbest tüketici veya dağıtım şirketi ile satış sözleşmeleri yapar ve fiyatları serbestçe belirler. Ticarî gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve suiistimal edilemez.

5. Toptan satış şirketlerinin, doğal gaz ithalatı yapabilmesi için ithalatçı lisansı alması zorunludur.

6. Toptan satış şirketlerinin her birinin bir yıl içinde satışını gerçekleştirdikleri toplam gaz miktarı, Kurumca cari yıla ilişkin belirlediği ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçemez.

7. Toptan satış şirketleri, bölgesel sınırlama getirilmeksizin yurt genelinde satış yapabilir.

8. Toptan satış şirketleri doğal gaz temininin güvenli bir biçimde, verimli ve en az maliyet ile gerçekleştirilmesine yönelik her türlü tedbiri almaya ve bu Kanunda öngörülen diğer hususları yerine getirmeye mecburdur.

f) Doğal gazın ihracı : İthal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazı yurt dışına ihraç etmek isteyen tüzel kişiler, Kurumdan ihracatçı lisansı alır. Lisans almak isteyen şirketlerin Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen şartların yanında;

1. Teknik ve ekonomik yeterliğe sahip olduğunu göstermesi,
2. Doğal gazı, hangi ülkeye ve hangi taşıma vasıtaları ile ihraç edeceğini bildirmesi,
3. İhraç nedeniyle sistemin işleyişini ve ülke ihtiyacını aksatmayacağını ve ayrıca sistemin emniyetini ihlâl ettiği durumlarda, meydana gelen zarar ve ziyanı tazmin edeceğini garanti etmesi ve bu hususta meydana gelebilecek zarar ve ziyanı karşılamak üzere zorunlu sigorta yapması,

Şartları aranır.

Ancak, transit hatları işleten iletim şirketleri, bu bendin (3) numaralı alt bendinde belirtilen garanti şartından muaftır.

g) Doğal gazın şehir içi dağıtımı : Şehir içi doğal gaz dağıtım hizmeti, Kurum tarafından açılacak ihaleyi kazanan şirkete mülkiyeti de dahil olmak üzere şehrin gelişmişlik düzeyi, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenecek lisans süresi için verilir.

Kurumun belirli bir şehir için açacağı ihale, Resmî Gazetede ilan edilir. Şirketlerin ihaleye katılmak için vereceği teklifler, Kurum tarafından çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen usul ve esaslara göre değerlendirilerek ihaleyi kazanan şirkete dağıtım lisansı verilir ve şirket o şehirde dağıtım faaliyetlerini gerçekleştirmeye yetkili dağıtım şirketi unvanını alır.

Dağıtım lisansı alan tüzel kişiler, bu Kanunda dağıtım lisansı ile ilgili hükümlere ve Kurumca belirlenecek usul ve esaslara uymakla yükümlüdür. Dağıtım lisansı alan tüzel kişi, mülkiyetinde olacak dağıtım şebekesini lisans süresi sona ermeden başka bir tüzel kişiye satabilir. Ancak, bu satış dağıtım şebekesini satın almak isteyen tüzel kişiye, Kurumun lisans vermeyi kabul etmesine bağlı olarak gerçekleşebilir.

Lisans süresi sona eren dağıtım şirketi, lisans süresinin tamamlanmasından bir yıl önce, söz konusu şehir içi dağıtım lisansının yenilenmesini Kurumdan talep etmesi halinde Kurum, şirketin ekonomik ve teknik gücünü, hizmet kalitesini, abonelerinin memnuniyetini dikkate alarak ikinci kez dağıtım lisansı verebilir. Lisans sahibinin ikinci kez lisans süresi uzatılmadığı takdirde, Kurum ilgili şehir için yeniden ihale açar ve mevcut şebekenin işletme ve mülkiyeti için en uygun teklifi veren tüzel kişiye dağıtım lisansını verir. Şebekenin bedeli Kurum tarafından tahsil edilerek önceki lisans sahibine ödenir. İkinci lisans döneminde Kurumun ilgili şehir için bütün tüketicileri serbest tüketici statüsüne getirmesi halinde, perakende satış için birden fazla şirkete doğal gaz ticareti yapma hakkı verilir.

Kurum, mülkiyet sahibi dağıtım şirketinin dağıtım faaliyetlerini yönlendirir, denetler, izler ve gerektiğinde bu hizmetleri, masrafları dağıtım şirketine ait olmak üzere, bu Kanuna tâbi sertifika sahibi gerçek ve tüzel kişilerden satın alabilir. Doğal gazın şehir içi dağıtımına ait ihale usul ve esasları, değerlendirme kriterleri ve lisansla bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Kurumdan dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye veya belediye şirketini sermaye koyma şartı aramaksızın, en fazla yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır. Bu sermaye oranı bedelli veya bedelsiz olarak hiçbir surette aşılamaz.

Kurum, belediye veya belediye şirketinin hisse almaması veya en az bir yönetim kurulu üyeliğine hak kazanılmayacak oranda hisse alması halinde, Türk Ticaret Kanununun 275 inci mad-

desine göre belediyeye şirket yönetim ve denetim kurullarında temsil hakkı verecek düzenlemelerin yapılmasını, şehir içi dağıtım şirketinden isteyebilir.

Dağıtım şirketlerinin yükümlülükleri;

1. Doğal gaz dağıtım şirketleri, dağıtım şebekeleri için sevkiyat kontrol merkezi kurarlar. Ancak, Kurum tarafından tüketim kapasitesinin yetersiz olduğu belirlenen şehirlerde bu şart aranmaz.

2. Dağıtım şirketleri sorumluluk alanlarında bulunan tüketicilerin talep etmesi halinde, bu tüketicileri sisteme bağlamakla yükümlüdür. Ancak bağlantı yapma yükümlülüğü, şirketin tasarrufu altındaki sistemin bağlantı yapmaya imkân veren kapasitede olmasına ve tüketicinin de kendi üzerine düşen ve Kurumca belirlenen dağıtım yönetmeliğinde öngörülen işlemleri yapmasına ve belirleyeceği usul ve esaslara göre, bağlantının teknik ve ekonomik olarak gerçekleşmesinin mümkün olmasına bağlıdır. Bu konuda ihtilaf olması halinde bağlantının teknik ve ekonomik olup olmadığına Kurum karar verir.

3. Bağlama talebi reddedilen kullanıcı durumu Kuruma bildirir. Kurum dağıtım şirketinin konuyla ilgili savunmasını aldıktan sonra, bu maddede belirtilen esasların ihlâl edildiğinin tespit edilmesi halinde, şirket Kurumun konu hakkında vereceği karara uymak zorundadır.

4. Dağıtım şirketleri, konut, ticarethane ve sanayi dahil tüketicileri doğal gaz kullanmak için yaptıkları veya mevcut olan iç tesisatı kendi teknik personeline veya kendi adına çalışan denetim şirketlerine kontrol ettirebilir. İç tesisatın Kurum tarafından yayımlanacak iç tesisat yönetmeliğine uygun olmadığı tespit edildiğinde, şirket gaz vermeyi reddedebileceği gibi vermekte olduğu gazı da kesebilir. Tüketicinin tesisatı uygun hale getirip tekrar başvurması halinde, aynı işlemler tekrarlanır. İç tesisatta yapılacak izinsiz tadilat, uygunsuz ve kötü kullanım, yanlış ve bozuk ekipman kullanılması, proje dışı tesisat yapımı ile tesisatın bakımsızlığı nedeniyle doğabilecek zarar ve ziyanlardan dağıtım şirketleri sorumlu değildir.

5. Dağıtım şirketleri, yurt çapında sadece iki şehirde lisans sahibi olabilir. Ancak, bu sayı, şehirlerin gelişmişlik durumu, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurumca artırılabilir.

h) Sıkıştırılmış doğal gaz dağıtım ve iletimi : Doğal gazın kuyubaşı, ulusal iletim şebekesi veya şehir içi dağıtım sisteminden satın alınıp sıkıştırılması ve basınçlı kaplara doldurulması, sıkıştırılmış haldeki doğal gazın şehirler arasındaki özel vasıtalarla taşınması ve iletim şebekelerinin ulaşamadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılması faaliyetlerini yapacak tüzel kişilerin, bu faaliyetler için Kurumdan lisans almaları zorunludur. Bu faaliyeti yapacak tüzel kişilerin, lisans almak için ilgili yönetmeliklerde yer alan şartlara uymaları yanında, yapacakları faaliyet kapsamında yer alacak tesis ve ekipmanların uluslararası standartlarda ve güvenli olacağını garanti etmesi şartı aranır.

Yapım ve hizmet faaliyetleri

MADDE 6. – Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek ithalatçı şirket, ihracatçı şirket, iletim şirketi, depolama şirketi, dağıtım şirketi, toptan satış şirketi ve serbest tüketiciler, Kurumdan sertifika almış gerçek ve tüzel kişiler ile yapım ve hizmet sözleşmesi imzalayabilir. Doğal gazla ilgili herhangi bir yapım ve hizmet faaliyeti, sertifika sahibi olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilemez.

İç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikalar Kurum adına ve Kurum tarafından yetkilendirilen resmî veya özel şirketler ile şehir içi dağıtım şirketlerince verilir. Gerçek ve tüzel kişilerin, sertifika almak için Kuruma yapacakları başvurulara doksan gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir.

Sistemle ilgili fizibilite, etüt, proje, yapım, müşavirlik, kontrol ve denetleme, servis, bakım, onarım ve malzeme temini gibi hizmetleri yapacak olanlar da yapacakları faaliyetler için, Kurumdan sertifika almak zorundadır. Yapım ve hizmet faaliyeti yapmak isteyenler, Kurum tarafından hazırlanacak yönetmeliğe göre, Kuruma başvurur. Söz konusu yönetmeliğin öngördüğü yeterlik şartlarını taşıyanlara sertifika verilir.

Yapım ve hizmet faaliyetinde bulunacak gerçek veya tüzel kişiler, Kurumca hazırlanan yönetmelik ve yayımlanacak tebliğlere uygun faaliyet göstermek zorundadır.

Yapım ve hizmet alanında faaliyet göstermek üzere iç tesisat ve servis hatları alanında, dağıtım şirketlerinden sertifika almış olanlar, dağıtım şirketleri tarafından denetlenir. Ancak tüketicilerin başvurması halinde, Kurum tarafından da denetlenebilir. Tüketicilerin Kuruma başvurma usul ve esasları Kurumca yayımlanacak yönetmelik ile düzenlenir.

Lisans ve sertifikaların genel esasları

MADDE 7. – Bu Kanun kapsamında Kurum tarafından verilecek lisans ve sertifikaların tâbi olacağı usul ve esaslar ile lisans ve sertifikalarda yer alacak asgarî hükümler şunlardır :

a) Lisans ve sertifikaların tâbi olacağı usul ve esaslar :

1. Piyasa faaliyetleri ile iştigal edecek tüzel kişiler, faaliyetlerine başlamadan önce, her bir faaliyet için ve söz konusu faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması halinde, her tesis için ayrı ayrı lisans almak zorundadır.

2. Birden fazla lisansa sahip olan aynı tüzel kişi veya aynı faaliyeti birden fazla tesiste yürüten tüzel kişiler, lisansa tâbi her faaliyet veya tesis için ayrı ayrı hesap ve kayıt tutmak zorundadır.

3. Lisans veya sertifika başvuru usul ve esasları, lisans ve sertifika sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, lisans ve sertifika sahibinin haklarının temliki, lisans ve sertifikaların tadili, süreleri, süre uzatımı ve sahibi tarafından lisans veya sertifikadan vazgeçilmesi halleri ile faaliyetin türü ve iletim, dağıtım ve depolaması yapılan doğal gaz miktarına göre belirlenecek lisans ve sertifika bedelleri yönetmelikle düzenlenir.

4. Lisanslar ve sertifikalar bir defada en az on, en fazla otuz yıl süre ile verilir.

5. Tüzel kişiler, Kurul tarafından belirlenen lisans ve sertifika alma, yenileme, tadil, suret çıkartma ve yıllık lisans ve sertifika bedellerini Kuruma ödemek zorundadır.

6. Lisans sahibi tüzel kişiler; tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını, Kurul denetimine hazır bulundurmak, Kurul tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında Kurula vermek zorundadır.

7. Tüzel kişiler lisans veya sertifika almanın yanı sıra, faaliyet alanlarına göre yürürlükteki mevzuatın gereklerini yerine getirmekle yükümlüdür.

b) Lisanslarda asgarî olarak yer alacak hükümler :

1. Lisans kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler.

2. Bir dağıtım ya da iletim lisansı sahibinin, gerçek ve tüzel kişilere, aynı kapasiteye sahip sistem kullanıcıları arasında ayırım gözetmeksizin sisteme erişim ve sistemi kullanım imkânı sağlayacağına dair hükümler.

3. Bu Kanunda yer alan fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye, piyasa ihtiyaçlarını dikkate alarak serbest olmayan tüketicilere yapılan doğal gaz satışında uygulanacak fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye ve bu fiyatlarda enflasyon nedeniyle ihtiyaç duyulacak ayarlamalara ilişkin formülleri uygulamaya dair yöntemler ve bunların denetlenmesine dair hükümler.

4. Lisans sahibinin Kurula tam ve doğru bilgi vermesini ve tüketicilere yapılan satışlar açısından; lisans sahibinin doğal gaz alımlarını en ekonomik kaynaktan yapmasını ve gerektiğinde yaptığı alımlarda en ekonomik alımı yaptığını kanıtlamasını sağlayacak hükümler.

5. Yönetmelik uyarınca, hizmet maliyetlerinin yansıtılmasına dair kurallar ile işletme kayıplarını asgariye indirecek önlemlerin uygulanmasına dair esasları içeren hükümler.

6. Lisansın iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler.

7. Lisansın değişikliği yapılmasına ilişkin hükümler.

8. Lisans sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler.

9. Lisans sahibine ait veya kullanımındaki tesis ve/veya tesislerin gerektiğinde lisans amaçları doğrultusunda başkalarına kullandırılması koşullarına ilişkin hükümler.

10. Lisans sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler.

11. Lisans kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler.

12. Lisans kapsamındaki faaliyetler ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler.

13. Lisansın yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler.

14. Hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler.

c) Sertifikalarda asgari olarak :

1. Sertifika kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler,

2. Sertifika iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler,

3. Sertifikada değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler,

4. Sertifika sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler,

5. Sertifika sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara ve yönetmeliklere uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler,

6. Sertifika kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler,

7. Sertifika kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler,

8. Sertifikada yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler,

9. Faaliyetlerin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler,
Bulunur.

d) Lisans veya sertifikaların sona ermesi : Lisans ve sertifikalar Kurul tarafından lisans veya sertifikada belirtilen yöntem uyarınca süreleri uzatılmadığı takdirde, sürelerinin bitiminde veya lisans veya sertifika sahibi tüzel kişinin iflası halinde kendiliğinden, lisans veya sertifika sahibi tüzel kişinin lisans veya sertifikadan vazgeçmeyi istemesi halinde ise ancak Kurul onayı ile sona erer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rekabetin Korunması ve Geliştirilmesi, Bilgi Verme, Hesap Ayrışımı, Serbest Tüketicinin Belirlenmesi ve Sisteme Girişte İstisnaî Haller

Rekabetin korunması ve geliştirilmesi, bilgi verme ve hesap ayrışımı

MADDE 8. - a) Rekabetin korunması ve geliştirilmesine ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir.

1. 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda öngörülen rekabet özgürlüğü, hâkim durumun kötüye kullanılmaması, birleşme ve devir almaya ilişkin hususlar, doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilere de uygulanır.

2. Türkiye'deki üretim şirketleri hariç olmak kaydıyla hiçbir tüzel kişi Kurumun carî yıla ait olarak belirlediği ulusal doğal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisinden fazlasını, diğer bir gerçek veya tüzel kişiye satamaz.

3. Bu oran, kayıplar düşüldükten sonra, kalan net ulusal tüketim miktarından şirketin doğrudan doğruya veya sermayesinin yarısından fazlası kendisine ait şirketler vasıtasıyla tükettiği gaz miktarı tenzil edilerek bulunur. Bu oranın aşılması halinde Kurum tarafından gerekli önlemler alınır.

4. Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan herhangi bir tüzel kişi, kendi faaliyet alanı dışında faaliyet gösteren tüzel kişilerden sadece bir tanesine iştirak edebilir. Kendi faaliyet alanında, faaliyet gösteren hiç bir tüzel kişiye iştirak edemez. Ancak iştirak ettiği tüzel kişi üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak o tüzel kişinin sermayesinin veya ticarî mal varlığının yarısından fazlasını veya oy haklarının yarısından fazlasını kullanma hakkına ya da denetim kurulu, yönetim kurulu veya tüzel kişiyi temsile yetkili organların üyelerinin yarısından fazlasını atama hakkına ya da işlerini idare etme hakkına sahip olamaz.

b) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler yaptıkları faaliyetle ilgili konularda, bilgi vermekle yükümlüdürler. Verilecek bilgilerin kapsamı ve bilgi verilecek merciler aşağıda belirtilmiştir;

1. Doğal gaz iletim ve sevkiyat kontrolü yapan iletim şirketleri, LNG tesisi ve yeraltı depolama tesisi işleten depolama şirketleri, şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyeti yapan dağıtım şirketleri, doğal gaz temin eden üretim ve ithalat şirketleri, kendileriyle aynı alanda faaliyet gösteren diğer şirketlere, yaptıkları faaliyetlerin doğal gaz sisteminin emniyetli ve verimli işlemlerini teminen yeterli bilgi vermekle yükümlüdürler.

2. Bu maddede belirtilen bilgilerin kapsamı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Kurumun öncelikle çıkaracağı yönetmeliklerle belirlenecektir.

3. Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticarî yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür. Ancak, Rekabet Kurumu ve Kurumun yapacağı araştırmalar nedeniyle, ilgililere vereceği bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz.

4. Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler, doğal gaz alım-satımı sırasında bizzat veya denetleyen, denetlenen veya bağlı tüzel kişiler vasıtasıyla edindikleri gizli bilgileri, kendi menfaatleri veya kendilerine bağlı firmalar yararına kullanamaz.

c) Doğal gaz piyasasında birden fazla konuda faaliyet gösteren tüzel kişilerin muhasebe ayrıştırmalarını yapmaları zorunludur.

d) Dağıtım şirketlerinin bir yıl içerisinde dağıtacakları gazın en fazla yüzde ellisini bir tüzel kişiden satın almaları esas olup, Kurum rekabet ortamı oluşmasını dikkate alarak bu miktarı artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

Serbest tüketicinin belirlenmesi ve sisteme girişte istisnaî haller

MADDE 9. — a) Serbest Tüketiciler aşağıdaki sınıflamaya göre belirlenir.

1. Satın aldığı yıllık doğal gaz miktarı bir milyon metreküpten daha fazla olan tüketiciler ve kullanıcı birlikleri,
2. Elektrik enerjisi üretimi için gaz satın alan şirketler,
3. Elektrik ve ısı enerjisi üreten kojenerasyon tesisleri,
4. Üretim faaliyetinde kullanılmak üzere, Türkiye’de doğal gaz üreten üretim şirketleri,

Serbest tüketici statüsündedir. Ayrıca, Kurum, şehirlerde ikinci kez dağıtım lisansı alınma döneminde ilgili şehir için bütün tüketicilerin serbest tüketici statüsüne geçip geçmeyeceği konusunda karar verir ve yeni lisans dönemi için bu karara göre düzenlemelerde bulunur.

Kurum, bu maddede belirtilen sınıflamaların uygulanmasını yakından takip eder. Dağıtım şirketlerinin, sorumluluk alanları haricinde bulunan serbest olmayan tüketicilere, doğal gaz temin etme zorunlulukları yoktur. Toptan satış şirketleri bu tüketicilere doğal gaz satıp satmamakta serbesttir.

b) Kurum, şehirlerin gelişmişlik durumu, gaz tüketimi ve şehirlerde alt yapı yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla, serbest tüketici olmak için aranan yıllık tüketim miktarı sınırını bir milyon metreküpten, onbeş milyon metreküpe kadar artırmaya ve yıllar itibarıyla bu miktarı değiştirmeye yetkilidir. Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler bu Kanunda belirtilen sisteme giriş koşullarına göre sisteme bağlantı yapmak isteyenlerin sisteme girişine müsaade etmekle yükümlüdür.

Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler, sisteme giriş için talepte bulunan diğer tüzel kişiler ve serbest tüketicilerin sisteme giriş taleplerini, yeterli kapasiteye sahip olamama veya sisteme girişleri halinde yükümlülükleri yerine getiremeyecekleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle ciddi mali ve ekonomik tazminatlara mahkûm olabilecekleri durumlarda kabul etmeyebilir.

Kapasitesizlik veya hizmet yükümlülükleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle, meydana gelen ciddi ekonomik güçlükler yüzünden sisteme giriş, talebinin reddedilmesi halinde, durum gerekçeleriyle birlikte derhal Kuruma bildirilir.

Kurum, kapasite veya bağlantı yokluğu veya başka bir engel olup olmadığını, Bu Kanun ve çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen kriterlere göre araştırarak üç ay içerisinde kararını taraflara bildirir.

Kullanıcının kapasite veya bağlantı yokluğu durumunu bertaraf etmek amacıyla gerekli masrafları yüklenmesi halinde sisteme giriş reddedilemez.

Mevcut sözleşmelerde yer alan hükümlerin ciddi ekonomik ve mali güçlükler nedeniyle sisteme girişin reddedilmesi halinde, iletim şirketi imzaladığı sözleşme nedeniyle, zor durumda kalan diğer tüzel kişinin Kuruma başvurması üzerine, Kurumdan sisteme giriş mecburiyetini geçici olarak kaldırmasını talep edebilir. Bu durumda gerekli bilgilerle birlikte sorunun çözümü için planladığı önlemleri Kuruma sunar. Kurum, üç ay içinde, talep konusundaki yapılacak işlem hakkında karar verir.

Ancak, Kurum tarafından sisteme giriş mecburiyetinin geçici olarak kaldırılması talebinin reddedilmesi halinde, iletim şirketi talepte bulunan gerçek ve tüzel kişiyi sisteme bağlamaya mecburdur.

İKİNCİ KISIM

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu, Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu ve Çeşitli Hükümler BİRİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu ile Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunun Görevleri ve Yetkileri

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu

MADDE 10. – Kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip ve bu Kanun ile kendisine verilen görevleri yerine getirmek üzere Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurumu kurulmuştur.

Kurum, tüzel kişilerin yetkili oldukları doğal gaz faaliyetleri ve bu faaliyetlerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini tanımlayan lisans ve sertifikaların verilmesinden, piyasa ve sistem performansının izlenmesinden, performans standartlarının, dağıtım ve müşteri hizmetleri yönetmeliklerinin oluşturulmasından, tadilinden ve uygulatılmasından, denetlenmesinden, maliyeti yansıtan fiyatların incelenmesinden ve piyasada bu Kanuna uygun şekilde davranılmasını sağlamaktan sorumludur.

Kurum, bu Kanundan kaynaklanan görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken hiçbir kişi, kurum, kuruluş veya organdan emir ya da talimat almaz.

Kurum, Kurul kararıyla bu Kanun hükümleri uyarınca çıkaracağı yönetmelikleri ve uzun vadeli programları piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin ve ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini alarak hazırlar.

Kurumun merkezi Ankara'dadır. Kurumun ilişkili olduğu Bakanlık, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıdır. Kurum, uygun ya da gerekli gördüğü yerlerde bölge teşkilâtı kurabilir.

Kurumun teşkilâtı, Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu, başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşur.

Kurum, bu Kanundan kaynaklanan görevlerini ve yetkilerini Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu vasıtasıyla kullanır. Kurumun temsil ve karar organı Kuruludur.

Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulu ve Kurul Başkanlığı

MADDE 11. – Kurul, biri Başkan, biri ikinci Başkan olmak üzere beş üyeden oluşur.

Bakanlar Kurulu, birisi Başkan diğer ikisi üye olmak üzere Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının göstereceği altı aday arasından, bir üyeyi Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığının, bir üyeyi ise Sanayi ve Ticaret Bakanlığının göstereceği ikişer aday arasından seçer ve atar. İkinci Başkanı Kurul üyeleri kendi aralarından seçer.

Kurul Başkanı ve üyeleri hukuk, iktisat, mühendislik, işletme ya da maliye dallarında yurt içinde ya da yurt dışında en az dört yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuş, kamu kurum ve kuruluşlarında ya da özel sektörde en az on yıl deneyim sahibi ve mesleğinde yeterli bilgi ve deneyime sahip kişiler arasından atanır. Kurul Başkan ve üyelerinin görev süresi altı yıldır. Görev süresi sona eren üyeler tekrar seçilebilir, ancak aynı üye üçüncü kez seçilemez.

Kurul Başkan ve üyeleri görevlerini yerine getirirken ve yetkilerini kullanırken tarafsız davranmak zorundadır.

Kurul üyeleri; önce bir üye, müteakiben ikişer üye olmak üzere her iki yılda bir kıdem esasına göre yenilenir. Başkanlık veya üyelikler, görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşaldığı takdirde, boşalan üyeliklere bir ay içinde seçim ve atama yapılır. Yenilenme hariç, bu şekilde atanan

Üyeler yerine atandıkları üyelerin kalan süresini tamamlar. Hangi nedenle olursa olsun yapılacak yeni seçim ve atamalarda yeni üye/üyeler, bu madde hükmü uyarınca yerine seçileceği üyeyi aday göstermiş olan kurum/kuruluşun adayları arasından seçilir ve atanır. Bu Kanunun diğer maddeleri ile belirlenen görevlerinin yanı sıra, Kurul aşağıdaki görevleri de yerine getirir.

a) Kurumun her türlü planlarını, bütçe ve diğer malî tablolarının da yer aldığı yıllık iş programlarını ve bunlarda yapılabilecek revizyonları onaylamak,

b) Faaliyetlerinin ibrası için Sayıştaya sunulacak yıllık çalışma raporunu onaylamak,

c) Kurum faaliyetlerini yönetmek ve bunlarla ilgili düzenlemeleri onaylamak ve uygulamalarını sağlamak,

d) Kurumu temsil edecek kişileri belirlemek, personelin atanması için yetki devri yapmadığı durumlarda tüm personelin atama, terfi ve azil kararlarını almak,

e) Kurumun varlık ve kaynaklarına ilişkin kararları almak,

f) Doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin plan, politika ve uygulamalarla ilgili Kurum görüş ve önerilerini belirlemek, bunlarla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak,

g) Bu Kanunla Kuruma yetki verilen konularda, doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin her türlü düzenlemeleri onaylamak ve bunların yürütümünü sağlamak,

h) Lisans ve sertifika verilmesine ve bunların yürütümüne ve iptaline ilişkin her türlü kararları almak ve uygulamak,

ı) Kanunda yer alan hükümler dahilinde özel hallerde uygulamaya konulabilecek sınırlama ve yükümlülüklerin tespitine yönelik kararlar almak,

j) Piyasa içerisinde rekabetin hiç veya yeterince oluşmadığı alanlarda, tarife teşekkülüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek,

k) Kanunla belirlenen faaliyetlere ilişkin tarifeleri onaylamak veya tarife revizyonları hakkında karar almak,

l) Faaliyetlerle ilgili denetleme, ön araştırma ve soruşturma işlemlerini yürütmek, yetkisi dahilinde ceza ve yaptırımları uygulamak ve dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adli ve idari makama başvuru kararlarını almak,

m) Bu kanunun uygulanması ile ilgili olarak tüzel kişiler veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında çıkacak ihtilafları çözmek,

n) Kanunda gösterilen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmaktır.

Başkanlık; Başkan, iki Başkan Yardımcısı, Genel Sekreter ve Özel Büro Müdürlüğü ile yeterli sayıda kurulan hizmet birimlerinden teşekkül eder.

Başkanın görevde olmadığı sürelerde İkinci Başkan yürütme görevini üstlenir.

Başkan, Kurulun olduğu gibi, Kurumun da amiri olup, mevzuatla ve Kurulca kendisine verilen görevlerin ifası ile yetkili ve sorumludur. Kurumun temsili Başkanın yetki ve sorumluluğundadır. Başkanın yönetim yetki ve sorumluluğu, Başkanlık çalışmalarının planlanması, düzenlenmesi, yürütülmesi denetlenmesi faaliyetleri ve kamuya bilgi verilmesi görevini de kapsar. Başkan ve astlarının temsil ve yönetime ilişkin görev, yetki ve sorumluluğunun çerçevesi Kurulca onaylanacak yönetmelikle düzenlenir. Yetki devri amirin sorumluluğunu kaldırmaz. Başkan Yardımcıları, Danışma Birimi, Genel Sekreter ve Özel Büro Müdürlüğü Başkana bağlı olarak çalışır.

Başkanlığın görev ve yetkileri şunlardır :

a) Kurum tüzel kişiliğini temsil etmek,

b) Kurul kararlarına istinaden gerekli gördüğü hizmet birimlerini kurmak,

c) Kurumun işlevlerinin yerine getirebilmesi için Kurul kararı doğrultusunda yeterli sayıda personeli istihdam etmek,

d) Hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli biçimde çalışmasını temin etmek, hizmet birimleri ile Kurul arasında organizasyonu ve koordinasyonu sağlamak ve hizmet birimleri arasında çıkabilecek görev ve yetki ihtilaflarını çözmek,

e) Kurul toplantılarının gündemini, gün ve saatini belirlemek ve toplantıları idare etmek,

f) Kurul kararlarının gereğinin yerine getirilmesini sağlamak ve bu kararların uygulanmasını izlemek,

g) Kurumun yıllık bütçesi ile gelir gider kesin hesabını ve Kurumun yıllık raporunu hazırlamak ve Kurula sunmak ve Kurum bütçesinin uygulanmasını, gelirlerin toplanmasını, harcamaların yapılmasını sağlamak.

Yasaklar ve görevden alma

MADDE 12. – Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli Kurumdaki görevleri esnasında özel bir kanuna dayanmadıkça resmî ya da özel hiç bir görev alamazlar. Sözkonusu personel Kurumdaki görevlerinin sona ermesinden itibaren üç yıl süre ile piyasada faaliyet gösteren özel hukuk tüzel kişiliklerinde ya da bunların iştiraklerinde görev alamaz ya da bu tür işlere ortak olamazlar ve bu tüzel kişilerden ya da iştiraklerden gelir sağlayacak ya da sağlayabilecek doğrudan ya da dolaylı ilişkiye giremez ve doğal gaz ticareti ile uğraşamazlar. Bu yasağa uymayanlar hakkında 2531 sayılı Kamu Görevlerinden Ayrılanların Yapamayacakları İşler Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Kurul Başkan ve üyeleri, göreve başlamadan önce maliki oldukları Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki, piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilere veya bunların iştiraklerine ait her türlü hisselerini ya da menkul kıymetlerini üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar sıhri hısımları dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır.

Kurul Başkan ve üyelerinin eşleri ve birinci dereceye kadar kan hısımları, piyasada faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları dışındaki tüzel kişiliklerde ya da bunların iştiraklerinde Kurul Başkan ve üyelerinin atanmasından sonra ve üyelik süresi boyunca görev alamaz ya da bu tür işlere ortak olamazlar ve bu tüzel kişilerden ya da iştiraklerden gelir sağlayacak ya da sağlayabilecek doğrudan ya da dolaylı ilişkiye giremez ve doğal gaz ticareti ile uğraşamaz.

Kurul Başkan ve üyeleri ve Kurum personeli, Kurum ile ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve doğal gaz sektöründe yer alan gerçek e tüzel kişilere ait her türlü sırları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamaz.

Kurul Başkan ve üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak, bu maddedeki yasakları ihlal eden veya bu Kanun ile kendilerine verilen görevler ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı haklarında mahkûmiyet kararı kesinleşen Kurul Başkan ve üyeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memuru olmak için aranan şartları kaybettikleri tespit edilen veya üç aydan fazla bir süre ile hastalık, kaza veya başka bir nedenle görevlerini yapamaz durumda olan veya görev süresinin kalan kısmında görevine devam edemeyeceği, üç aylık süre beklenmeksizin tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporu ile tevsik edilen Kurul Başkan ve üyeleri, süreleri dolmadan Bakanlar Kurulu tarafından görevden alınır.

Yemin ve mal beyanı

MADDE 13. — Kurul üyeleri, Yargıtay Birinci Başkanlık Divanı huzurunda görevlerinin devamı süresince Kurulun işlerini tam bir dikkat ve dürüstlük ile yürüteceklerine, bu Kanunun hükümlerine ve ilgili mevzuata aykırı hareket etmeyeceklerine ve ettirmeyeceklerine dair yemin eder.

Yemin için yapılan başvuru Yargıtayca acele işlerden sayılır. Kurul üyeleri yemin etmedikçe göreve başlayamaz.

Kurul üyeleri göreve başlama ve görevden ayrılma tarihlerinden itibaren bir ay içinde ve görevleri devam ettiği sürece her iki yılda bir mal beyanında bulunmak zorundadır.

Kurul çalışmaları ve toplantıları, kurul onayları, yıllık rapor ve denetim

MADDE 14. — Kurulun çalışma usul ve esasları ile başvurularda takip edeceği usuller yönetmeliklerle düzenlenir.

a) Kurul en az haftada bir defa olmak üzere, gerekli gördüğü sıklıkta toplanır. Toplantıyı Kurul Başkanı veya yokluğunda İkinci Başkan yönetir. Her bir toplantının gündemi toplantıdan önce Başkan ya da yokluğunda İkinci Başkan tarafından hazırlanarak Kurul üyelerine bildirilir.

Kurul salt çoğunlukla toplanır ve kararlar toplantıya katılanların çoğunluğunun oyu ile alınır. İlk toplantıda karar için gerekli nisabın sağlanamadığı durumlarda Başkan ikinci toplantıya tüm üyelerin iştirakini sağlar. Ancak, bunun mümkün olmaması halinde karar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Bu durumda da toplantı nisabı bu maddede belirtilen sayıdan az olamaz. Başkan, oyunu, toplantıya katılan üyelerin oylarını kullanmalarından sonra kullanır. İkinci toplantıda oylarda eşitlik olması halinde, Başkanın ya da yokluğunda İkinci Başkanın bulunduğu tarafın oyu üstün sayılır. Oylamalarda çekimser oy kullanılamaz. Karara muhalefet eden, muhalefet gerekçesini yazılı olarak bildirmek zorundadır.

Kurul üyeleri, kendileri ve üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarıyla ilgili olaylarda müzakere ve oylamaya katılamaz.

b) Tüzel kişiler her türlü onay ve lisanslarla ilgili işlemlerde yönetmeliklerde belirlendiği şekilde başvuruda bulunur.

Piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin ortaklık yapılarında herhangi bir nedenle yüzde on veya daha fazla, halka açık şirketlerde ise yüzde beş veya daha fazla bir sermaye payı değişimi veya bu tüzel kişilerin birleşmeleri veya herhangi bir tüzel kişinin konsolidasyon, kontrolün değişmesi, satış, devir veya diğer düzenlemeler ile tüzel kişilik yapısının değişikliğe uğraması ya da bir tüzel kişinin sahibi olduğu iletim, depolama veya dağıtım tesislerinin önemli bir kısmında herhangi bir satış, devir veya diğer bir düzenleme sonucu değişiklik olması durumunda, Kurul onayı alınması gereklidir. Kurul onayı alınmasına dair usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

c) Kurul, bir önceki mali yıl için, en geç bir sonraki yılın Nisan ayının sonuna kadar yazılı yıllık raporu bilgi için Bakanlığa gönderir. Raporda, konsolide edilmiş gelir tabloları, bilançolar ve yıllık faaliyetleri esas alan kapsamlı mali tablolar yer alır.

d) Kurumun hesapları Sayıştayın denetimine tâbidir.

Kurum personelinin statüsü, atanma usulü ve özlük hakları

MADDE 15. — Kurumun hizmet birimleri; daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet birimleri, danışma birimleri ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşur. Kurumun hizmet birimleri ile bunların görev ve sorumlulukları, kadro unvanları ve sayıları Kurulun önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, idarî hizmet sözleşmesi ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personel eliyle yürütülür. Kurum personeli ücret sosyal ve malî haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tâbidir. Kurul, ihtiyaca uygun kuruluş ve kadro statülerinin düzenlenmesinde serbesttir. Kadroların ihdası ve iptali Kurulca yapılır.

Kurul tarafından geçici bir süre için ihtisas gerektiren nitelikteki hizmetlere ihtiyaç duyulduğu durumlarda, Kurum geçici personel istihdam edebilir. Bu durumdaki personel için, vekalet veya istisna akdi uygulanır.

Kurumda çalıştıkları süre zarfında, söz konusu personelin, Kurumdaki görevlerine başlamadan önceki sosyal güvenlik kurumları tarafından sağlanan her türlü hakları saklı kalır.

Yerli ve yabancı uzmanlar, Başkanlığın hazırlayıp Kurulum onayı ile yürürlüğe konacak yönetmelik esaslarına göre istihdam edilebilir.

Uzmanlık gerektiren görevler için Bakanlık, bağlı ve ilgili kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarda görev yapan personel arasından, çalıştığı kuruluş veya kurumun izni ile ihtiyaç duyulan personel Kurul tarafından atanır.

Kamu kurum ve kuruluşları dışından yapılacak atamalar ile uygun görülen uzmanlık unvanlarına ilişkin esas ve usuller çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personelinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen şartları taşımaları zorunludur.

2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun grev ve lokavt yasaklarına ilişkin hükümleri, Kurum hizmetlileri ile görevlilerine de uygulanır.

Kurul Başkanı ve Kurul üyeleri ile diğer kurum personeli, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tâbidir. Kurul Başkan ve üyeliklerine atananların Kurulda görev yaptıkları sürece eski görevleri ile olan ilişkileri kesilir. Ancak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya özel mevzuatla düzenlenmiş personel rejimine tâbi olanlar Kuruldaki görevleri sona erdikten sonra, başvuruları halinde bu Kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla ilgili Bakan tarafından müktesepelerine uygun bir kadroya atanırlar.

Emeklilik açısından Kurum personelinin durumu, Başkanlık tarafından hazırlanacak ve Kurul onayı ile yürürlüğe konulacak yönetmelik ile düzenlenir. Emeklilik konusunda, Kurul Başkanının Bakanlık Müsteşarına, Kurul üyelerinin ise Bakanlık Müsteşar Yardımcısına denk statüde olduğu kabul edilir.

Kurul Başkanı ve Kurul üyelerinin aylık net ücretleri en yüksek Devlet memurunun her türlü ödemeler dahil aylık net ücretlerinin iki katını geçmemek üzere, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilir.

En yüksek Devlet memuruna ödenen ücretin gelir vergisine tâbi olmayan kısmı, bu Kanuna göre de gelir vergisine tâbi tutulmaz.

Kurum personelinin ücret ve diğer malî ve sosyal hakları, Bakanlar Kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde Başkanlığın teklifi üzerine Kurulca tespit edilir.

Kurul Başkanı, Kurul üyeleri ve Kurum personeli ile vekalet ve istisna akdi ile hizmet verenlerin görevlerinin ifası sırasında yaptıkları masraflardan hangilerinin Kurum bütçesinden karşılanabileceğine dair usul ve esaslar yönetmelikte belirlenir.

Kurumun gelirleri, malvarlıkları

MADDE 16.— Kurumun gelirleri Kurumun bütçesini oluşturur ve aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur :

- a) Katılma payı,
- b) Lisans, sertifika, onay ve vize işlemleri üzerinden alınacak bedeller,
- c) Yayın ve sair gelirler,
- d) Ayrıntıları kamuoyuna duyurulmak kaydıyla ve piyasanın gelişimine dair ettit ve proje çalışmalarının finansmanında kullanılmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından verilecek hibeler.

Kurumun gelirlerinin, giderlerini karşılaması esastır. Kurumun gelir fazlası ertesi yılın Mart ayı sonuna kadar genel bütçeye aktarılır. Kurumun gelirleri, Kurulun uygun gördüğü ulusal bankalarda açılacak hesaplarda tutulur. Kurumun gelirleri bu Kanunda belirtilen görevlerin tam olarak yerine getirebilmesi için yeterli düzeye gelinceye kadar, gerekli malî kaynak genel bütçeden karşılanır.

Katılma payının mükellefi, lisans ve sertifika sahibi olan gerçek ve tüzel kişilerdir. Katılma payı, anılan mükelleflerin yıllık faaliyet dönemine ilişkin olarak düzenleyecekleri gelir tablolarında yer alan safi satış hasılatı tutarının, Kurulca % 0,5 (binde beş) oranını aşmayacak şekilde belirlenecek katılma payı oranı ile çarpımı sonucu bulunur. Yıl içerisinde uygulanacak katılma payı oranı, bir önceki yılın Aralık ayı içerisinde ilan edilir.

Kurumun mal ve varlıkları Devlet malı sayılır, haczedilemez, rehnedilemez.

İKİNCİ BÖLÜM

Yaptırımlar, Yaptırımların Uygulanmasındaki Usul, Ön Araştırma, Soruşturma ve Dava Hakkı

Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasındaki usul

MADDE 17. – Kurul piyasada faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilere yapacağı yazılı ihtar veya uyarıya rağmen mevzuata aykırı durumlarını devam ettirenlere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular :

a) Kurum tarafından bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkânının verilmemesi hallerinde, ikiyüz milyar lira para cezası verilir ve yedi gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkânının sağlanması ihtar edilir. Ancak, kolay giderilebilecek kusurlu haller için ilgili gerçek ve tüzel kişilerden belgelerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkânının sağlanması istenir.

b) Bu Kanun hükümlerine ve çıkarılan yönetmelik, talimat ve tebliğlere aykırı hareket edildiğinin saptanması halinde, ikiyüzlü milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde gönderilmesi ihtar edilir.

c) Lisans veya sertifika genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birisinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, üçyüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

d) Lisans veya sertifika müracaatında ve bunların verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans veya sertifikada öngörülen hususları etkileyecek şartlardaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

e) Lisans müracaatı sırasında iştirak ilişkisi konusunda yanıltıcı bilgi verilmesi veya faaliyet süresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içerisinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir.

f) Piyasada, lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması halinde, beşyüz milyar lira para cezası verilir ve onbeş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhe faaliyetin durdurulması ihtar edilir.

g) Lisans veya sertifikanın verilmesine esas olan şartların, faaliyetlerin yürütümü sırasında ortadan kalktığına saptanması halinde lisans veya sertifika iptal edilir. Ancak, bu şartların baştan mevcut olmadığının saptanması halinde ise, lisans veya sertifikanın iptali yanında ayrıca beşyüz milyar lira para cezası verilir.

Yukarıdaki para cezalarını gerektiren fiillerin ihtara rağmen düzeltilmemesi veya tekrarlanması hallerinde para cezaları her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idarî para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiil iki yıl içinde işlendiği takdirde, artırılarak uygulanacak para cezasının tutarı cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılına ilişkin bilançosundaki safi satış hasılatının yüzde yirmisini aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması halinde, Kurul lisans veya sertifikayı iptal edebilir.

Bir lisans veya sertifikanın iptali halinde, yeni bir lisans veya sertifika verilene kadar, verilen hizmetin aksamaması için Kurul gereken önlemleri alır.

Doğal gaz şehir içi dağıtım lisansının iptal edilmesinin zorunlu hale gelmesi durumunda Kurul hizmetin aksamaması için gerekli tedbirleri önceden almak suretiyle, lisansı iptal eder. Dağıtım şebekesinin mülkiyetini elinde bulunduran lisans sahibinin nam ve hesabına yüz yirmi gün içerisinde ilgili şebekenin satışı ve yeni lisans sahibinin belirlenmesi için ihaleye çıkılır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar yönetmeliklerde belirlenir.

Bu maddede düzenlenen tüm idarî para cezaları hiçbir şekilde ilgili cezayı ödeyen tüzel kişi tarafından hazırlanacak tarifelerde maliyet unsuru olarak yer almaz.

Para cezası, bu Kanuna aykırı hareket eden tarafların her birine ayrı ayrı uygulanır. Bu Kanun gereğince para cezasını gerektiren fiillerin Türk Ceza Kanunu veya ceza hükmünü içeren diğer kanunlarda suç sayılması, söz konusu para cezalarının verilmesine engel olmayacağı gibi, lisans veya sertifikanın iptaline de manî değildir.

Bu Kanundaki cezaları gerektiren fiillerin birden fazla olması halinde ve aralarında irtibat olması durumunda en yüksek cezayı gerektirecek fiilin cezası; irtibat bulunmaması halinde ise; her birinin cezası ayrı ayrı uygulanır.

Para cezası kararı verilmesi halinde ilgili tüzel kişi tebliğden itibaren onbeş gün içinde Kurula müracaat ederek kararın yeniden gözden geçirilmesini talep edebilir. Bu talebin yapılmaması veya talebin reddi hallerinde para cezası kararı kesinleşir.

Para cezası uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulduğunun Kurumca öğrenildiği tarihi izleyen yılın başından itibaren beş yıllık zamanaşımına tâbidir. Sürekli veya tekrarlanan bir aykırılık söz konusu ise zamanaşım süresi, aykırılığın sona erdiği ya da en son tekrarlandığı günden itibaren başlar.

Kurulun inceleme ve araştırma amacıyla yapacağı herhangi bir işlem, bu işlemin ilgili tarafa tebliği, karar aleyhine yargı yoluna başvurulmuş olması, zamanaşımını keser.

Verilen para cezası 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca, Kurum adına tahsil olunur. Bu maddedeki para cezası miktarları her yıl 765 sayılı Türk Ceza Kanununun ek 2 nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

Ön araştırma, soruşturma ve dava hakkı

MADDE 18. — Kurul, resen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verir.

Ön araştırma ve soruşturmada takip edilecek usul ve esaslar Kurum tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Kurul kararına karşı açılacak davalar ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür. Danıştay, Kurul kararlarına karşı yapılan başvuruları acele işlerden sayar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tarifeler ve Diğer Hükümler

Tarifeler

MADDE 19. — Bu Kanun kapsamında düzenlenen tarifeler, tarifelerin belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar şunlardır :

1) Bağlantı Tarifeleri : Kurumca belirlenecek bağlantı tarifeleri, ilgili bağlantı anlaşmalarına dahil edilecek olan ve iletim sistemi ya da bir dağıtım sistemine bağlantı için eşit durumda olan serbest tüketiciler arasında ayırım yapılmaması esasına dayalı hükümleri ve şartları içerir. Fiyatlar, bu esaslar dahilinde taraflarca serbestçe belirlenir. Serbest olmayan tüketicilere Kurum ve dağıtım şirketi arasında belirlenen sabit bağlantı tarifeleri uygulanır.

2) İletim ve Depolama Tarifesi : Kurum, iletim ve sevkiyat kontrolüne ait hizmet bedelleri ile depolama kira bedellerine ait tarife limitlerini belirler. Bu tarife limitlerini belirlerken Ülkenin bölgelere göre kalkınmışlık dereceleri ve doğal gaz faaliyetlerine yönelik yatırımları özendirici olma hususiyetlerini de gözönüne alır. Ayrıca, taahhüt edilmiş kapasitenin taşınması ve taşıma mesafeleri ile gaz miktarı dikkate alınır. Ulusal iletim şebekesi ile yapılacak ilettime ilişkin tarifeler giriş, çıkış noktaları ve Kurumca öngörülecek diğer faktörlere göre belirlenir.

İletim, sevkiyat kontrolü ve depolama hizmeti yapan tüzel kişiler tarifelerini Kurum tarafından belirlenecek süre içerisinde Kuruma bildirirler. Kurum, bildirilen tarifelerden ve bu maddede yer alan esaslardan hareketle yeni tarife limitlerini belirler.

Kurum tarafından hazırlanacak olan iletim tarifesi, üretilen, ihtal veya ihraç edilen doğal gazın nakli için iletim şebekesinden yararlanan eşit durumda olan tüm kullanıcılar arasında fark gözetmeksizin uygulanacak fiyat limitlerini, hüküm ve şartlarını içerir.

Kurum, transit doğal gaz iletiminin teşvik edilmesi amacıyla transit iletim tarifelerini yurt içi iletim tarifelerinden farklı usul ve esaslara göre tespit etme yetkisine sahiptir.

3) Toptan Satış Tarifesi : Kurum doğal gaz satış tarifelerinde esas alınacak unsurlar ve şartları belirler. Satış fiyatları ise, bu esaslar dahilinde doğal gaz alım satımı yapan taraflarca serbestçe belirlenir.

4) Perakende Satış Tarifesi : Dağıtım şirketleri ihale tekliflerinde en ucuz gaz temin ettiklerini ispat etmek zorunda olup, lisans süresi içerisinde de bu yükümlülüğe uymak zorundadır. Dağıtım şirketinin dağıtım yetkisi almak için girdiği ihalede verdiği teklifte yer alan birim hizmet, gaz bedelleri ve Kurumca belirlenecek diğer faktörlerden oluşan perakende satış fiyatları ve tarife esasları Kurum ile dağıtım şirketi arasında imzalanan dağıtım lisansında gösterilir. Belirlenen perakende satış fiyatının dışında tüketicilerden herhangi bir ad altında ücret talep edilemez. Perakende satış tarifeleri enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak, dağıtım şirketlerinin Kuruma başvurması

halinde yeniden tespit edilebilir. Kurum bu fiyatların tespitinde hizmet maliyeti, yatırıma imkân sağlayacak makul ölçüde kârlılık ve piyasada cari olan doğal gaz alış fiyatlarını ve benzeri durumları dikkate alır. Kurum onaylı lisans sözleşmesinde yer alan tarifelerin hüküm ve şartları, bu tarifelere tâbi olan tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bir gerçek veya tüzel kişinin bu Kanunda öngörülen ödemelerden herhangi birisini yapmaması halinde, söz konusu hizmetin durdurulmasını da içeren usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddede belirtilen esaslar doğrultusunda Kurum bütün tarife türleri için tarifeler yönetmeliği hazırlar. Hazırlanan yönetmelik esasları doğrultusunda ilgili tüzel kişilerce hazırlanacak fiyat tarifeleri, her yıl Ekim ayının sonuna kadar hazırlanır ve Kurulun görüşüne sunulur. Kurul bu başvuruları aynı yılın 31 Aralık tarihini geçmeyecek şekilde inceler ve uygun bulması halinde onaylar. Tarife esasları ve limitleri Kurumca enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak yeniden ayarlanabilir.

İthal ve yerli doğal gazın ithal ve satışında Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatına ilişkin hükümler uygulanmaz.

Diğer hükümler

MADDE 20. – a) Kamulaştırma;

Bu Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılır. Bu konuda Kurulca verilecek lüzum kararı, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Kamulaştırılan taşınmazın mülkiyeti Hazineye; kullanma hakkı kamulaştırma bedelini ödeyen tüzel kişilere ait olur. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir cüzü olup geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

Lisans veya sertifikanın sona ermesi veya iptali halinde, tüzel kişilerce ödenmiş bulunan kamulaştırma bedelleri iade edilmez.

b) Mülkiyetin gayri ayrı haklar ve kiralama;

Tüzel kişiler, faaliyetleri ile ilgili olarak kamuya ait araziler üzerinde, bedeli ilgili tüzel kişi tarafından ödenmesi suretiyle mülkiyetin gayri ayrı hak tesisini ve bu arazilerin kiralanmasını talep edebilir.

Bu istek Kurulca uygun görüldüğünde, Kurum ilgili kanunlar uyarınca ihtiyaca göre intifa, irtifak, üst hakkı veya uzun süreli kiralama yoluna gider.

Bu şekilde elde edilen hakkın bedelini ödeme yükümlülüğü devralan tüzel kişiye aittir. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir cüzü olup, geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

c) Tebligat;

Kurum tarafından bu Kanuna göre yapılacak tebligatlar, 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

d) Kurumun para, evrak ve malları üzerinde işlenen suçlar;

Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Görevleri ile ilgili olarak suç işleyen Kurul Başkanı ve üyeleri ile kurum personeli Devlet memurları gibi cezalandırılır. Kurul üyeleri ve personeline karşı işlenen suçlar Devlet memuruna karşı işlenmiş sayılır. Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

c) BOTAŞ veya doğal gaz piyasa faaliyeti yapmak üzere lisans sahibi olan tüzel kişilerin başvurusu üzerine ilgili idare 3194 sayılı İmar Kanununa göre doğal gazın depolanması, iletimi ve dağıtım hatlarının imar planında önceden tahsis edilmiş olması şartını aramaz ve doğal gaz iletim, dağıtım hatları ile depolama tesislerinin projesi uyarınca imar planına işleyerek gerekli ruhsatları verir.

f) Doğal gazın ithali, satışı, satış fiyatının tespiti ve dağıtımı konusu ile ilgili olarak 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile diğer kanun ve kanun hükmünde karnamelerin bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

g) BOTAŞ' ın doğal gazla ilgili alacakları hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

Değiştirilen, kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler

MADDE 21. — a) 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “turistik tesislerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin” ibaresi eklenmiştir.

b) 6326 sayılı Petrol Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

c) 2.1.1990 tarihli ve 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır. Ancak, bu Kanun Hükmünde Kararname ile BOTAŞ'a tanınan hak, görev ve yetkiler hazırlık dönemi süresince devam eder.

d) Kurum; 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ve 6245 sayılı Harcırah Kanununa tâbi değildir. Kurumun gelirleri, kurumlar vergisinden, yapılacak bağış ve yardımlar nedeniyle veraset ve intikal vergisinden muafır. Kurumun gelirleri ve bu gelirlerle ilgili olarak yapılan bütün işlemler, taşınmaz mal alım ve satımları her türlü vergi, resim ve harçtan muafır. Kurum tarafından açılacak davalar her türlü teminat ve harçtan muafır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1. — A) Doğal Gaz Piyasası Düzenleme Kurulunun ilk üyeleri, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde atanır.

Kurula atanan ilk beş üye, ilk iki yılın sonunda bir üye ve dördüncü yılın sonunda iki üye olmak üzere kura ile yenilenir. Kalan iki üye altıncı yılın sonunda yenilenir. Kurulun ilk Başkanı, ikinci ve dördüncü yıl sonundaki kuraya iştirak etmeden altı yıllık görev süresini tamamlar.

Kurul oluşmadan kurum personelinin ataması yapılamaz. Ancak, kurumun teşkilâtı oluşuncaya kadar, kurumun işlerinin yürütülmesi için Bakanlık veya bağlı ve ilgili kuruluşları ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarındaki personel geçici olarak görevlendirilebilir.

B) Hazırlık dönemi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren on iki aylık süreyi ifade eder. Bakanlar Kurulu bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere altı aya kadar uzatabilir.

Hazırlık dönemi kapsamında :

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış kanunî bir hak, belge, izin veya yetkilendirmeye müsteniden yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyeti, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en fazla yirmidört ay daha devam edebilir. Anılan faaliyetlerin bu süreden sonra devamı, bu Kanuna göre alınacak izne bağlıdır.

Yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyetlerinin bu Kanunun hükümleri dairesinde devamına izin verilebilmesi için :

- a) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yirmi dört ay içinde kuruma müracaat edilmesi,
- b) Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan şahsın bu faaliyeti yapmaktan men edilmemiş olması, Şarttır.

Hazırlık dönemi içerisinde şehirlerde doğal gaz dağıtım yetkisi alacak şirketin ihale suretiyle seçimi, seçilen şirketin izin alınmak üzere Bakanlar Kuruluna sunulması, izin verme sözleşmesinin Bakanlık ile imzalanma prosedürü ve benzer işlemler Bakanlık tarafından hazırlanacak tebliğe göre yapılır. Bakanlık bu konuda BOTAŞ Genel Müdürlüğünü söz konusu işlerin yürütümü için görevlendirir. Bakanlık ile izin verilen şirket arasında imzalanacak izin verme sözleşmesi Bakanlar Kurulu onayı ile yürürlüğe girer ve hazırlık döneminin sonunda, kurum tarafından hazırlanacak mevzuat hükümlerine uymadığı takdirde, kurum sözleşmeyi mevzuata uygun hale getirebilmek için gerekli değişikliği yaparak dağıtım lisansına dönüştürür. İzin verme sözleşmesi imzalayan dağıtım şirketi bu değişikliğe itiraz edemez.

Hazırlık dönemi sonuna kadar doğal gaz piyasa faaliyetleri yapmak isteyen hiç bir şirkete bu Kanuna göre lisans veya sertifika verilmez.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, hazırlık dönemi içerisinde Kanunun uygulanmasına yönelik uyumsuzlukların hallinde veya tereddütlerin giderilmesinde Bakanlık yetkili ve görevlidir.

397 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 2 nci maddesinin (a) ve (b) bendindeki hükümler saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 2. – BOTAŞ, bu Kanunun yayımlandığı tarihten sonra ithalatını ulusal tüketimin % 20'si oranına düşünceye kadar yeni doğal gaz alım sözleşmesi yapamaz. Kurumun hazırlık döneminden sonra başlamak üzere her yıl en geç 2009 yılına kadar toplam yıllık ithalat miktarını yıllık ulusal tüketiminin % 20'sine düşürünceye kadar, mevcut doğal gaz alım veya satış sözleşmelerinin kısmi veya bütün olarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte devredilmesi için istekli olan diğer ithalat lisans sahibi şirketlerin katılacağı devir için BOTAŞ tarafından ihale yapılır. İhaleyi kazanan tüzel kişiye, sözkonusu devir için BOTAŞ'ca muvafakat verilir. İlgili tüzel kişi sözleşmenin satıcı tarafı ile devredilecek miktar için, yeni sözleşme yapmasından sonra devir yürürlüğe girer. Ancak ihaleyi kazanan tüzel kişinin satıcı taraf ile sözleşme yapamaması halinde, ithalatçı şirketin BOTAŞ'ın tüm yurt dışı mükellefiyetini yerine getirmeyi kabul etmesi ve ikili anlaşmalarla belirlenen doğal gaz alım fiyatının altında olmamak şartıyla, satış yoluyla devir gerçekleştirilir. BOTAŞ, satılan miktarların devredilmesini müteakip, kendi mükellefiyetlerini devralan ithalatçı şirketin bu mükellefiyetlerini yerine getirmemesi halinde, bundan doğan zarar ve ziyarı anılan şirkete rücu etme hakkına sahiptir.

BOTAŞ tarafından her takvim yılında devredilen miktarlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte alım taahhüdünde bulunulan toplam doğal gaz miktarının % 10'undan daha az olamaz.

Ayrıca, BOTAŞ'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler dışındaki ülkelerden yapılacak ithalat için yapılacak müracaatlarda kurum, piyasada rekabet ortamının oluşturulması, mevcut sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ve ihracat bağlantılarını dikkate alarak belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde müracaatları değerlendirerek ithalata müsaade edebilir. Ancak, BOTAŞ'ın mevcut

sözleşmelerinin var olduğu ülkeler ile bu sözleşme süreleri sona erinceye kadar bu ülkeler ile hiç bir ithalatçı şirket tarafından yeni gaz alım sözleşmeleri yapılamaz. Söz konusu mevcut sözleşmelerin sona erdiği tarihten itibaren aynı miktarlar için yeni ithalat sözleşmeleri yapılabilir. Ancak, ihraç amaçlı veya kurumca tespit edilecek yurt içi doğal gaz arz açığının olması durumunda söz konusu ülkelerle yeni gaz alım bağlantıları yapılabilir.

Bu Kanun hükümlerine göre, dağıtım faaliyeti hariç, BOTAŞ'ın dikey bütünleşmiş tüzel kişiliği 2009 yılına kadar devam eder. Bu tarihten sonra BOTAŞ yatay bütünleşmiş tüzel kişiliğe uygun olarak yeniden yapılandırılır. Yeniden yapılandırılma sonucu meydana gelecek yeni tüzel kişilerden, sadece gaz alım ve satım sözleşmelerine sahip olan ve ithalat faaliyeti yapacak olan şirket, BOTAŞ'ı temsil eder ve BOTAŞ adı ile anılır. İletim ve depolama faaliyeti yapacak yeni şirketler başka isimler altında anılırlar. Yeniden yapılandırılma sonucu ortaya çıkan bu şirketlerden iletim faaliyeti yapan şirket hariç, diğerleri iki yıl içinde özelleştirilir.

BOTAŞ'ın, iletim, depolama, satış, ithalat faaliyetlerine ilişkin muhasebe ayrışımı, kurumun hazırlık dönemi sonundan itibaren 12 ay içerisinde gerçekleştirilir.

BOTAŞ'ın Hazine garantili yükümlülükleri saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 3. – Şehiriçi dağıtım faaliyetlerinde geçiş süreci aşağıdaki gibi yapılır;

a) Bakanlık, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakiben iki ay içerisinde BOTAŞ'ın mülkiyetinde ve işletiminde bulunan Eskişehir ve Bursa şehir içi dağıtım işletmeleri ve varlıklarının özelleştirilmesi önerisini Özelleştirme İdaresi Başkanlığına bildirir. Özelleştirme işlemleri, hazırlık döneminden sonra engeç altı aylık bir süre içerisinde, kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar dikkate alınarak ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri dairesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilir. İlgili şehirlerdeki işletmelerin Özelleştirme İdaresince tüzel kişilere devredilmesi ve dağıtım faaliyetine başlayabilmesi için, kurumdan şehiriçi dağıtım lisansı alması zorunludur.

b) Mülkiyeti ve işletmesi belediye veya belediye şirketine ait olan mevcut şehir için doğal gaz dağıtım tüzel kişilerinin bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış dış kredi borçlarının ödeme sürelerinin sonuna kadar dağıtım faaliyetlerine, ödeme süresi içinde yeni dış kredi almamak kaydıyla, müsaade edilir. Bu sürenin sonunda söz konusu şebekeler, kuruma devredilir ve kurum ilgili şehir için dağıtım şebekelerinin belirleyeceği usul ve esaslar ile ihale sonucu yeni dağıtım şirketine mülkiyet satışı yoluyla devreder. Dağıtım şebekeleri için tahsil oluşan bedeller ilgili belediye veya belediye şirketlerine ödenir.

c) Kredi borçları nedeniyle faaliyetine devam etmesine müsaade edilen belediye veya belediyeye ait şirketler tarafından halihazırda yapılmakta olan dağıtım faaliyeti kurumla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 24 ay içerisinde yapılacak lisans sözleşmesi hükümlerine göre yürütülecektir. Kurumun hazırlayacağı lisans sözleşmesi, diğer şehirlerde uygulanan tip sözleşmelere uygun olacaktır. Ancak, ilgili belediye veya belediye şirketinin şehrin özelliklerine göre sözleşmede yer almasında fayda veya zorunluluk görülen hususlar, kurumca değerlendirilerek gerektiğinde sözleşmede yer verilir.

d) Kredi borçları nedeniyle, faaliyetine devam etmesine müsaade edilen şehir içi doğal gaz dağıtım şirketleri, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren dağıtım ve satış faaliyetleri için şirket içinde muhasebe ayrışımını yapmak zorundadır.

Yürürlük

MADDE 22. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 23. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Bülent Ecevit

Başbakan

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	Devlet Bak. ve Başb. Yrd.
<i>D. Bahçeli</i>	<i>H. H. Özkan</i>	<i>M. Yılmaz</i>
Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. Ş. S. Gürel</i>	<i>Prof. Dr. T. Toskay</i>	<i>M. Keçeciler</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>Prof. Dr. Ş. S. Gürel</i>	<i>F. Bal</i>	<i>Y. Yalova</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Yılmaz</i>	<i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i>	<i>R. K. Yücelen</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Gemici</i>	<i>Prof. Dr. Ş. Üşenmez</i>	<i>E. S. Gaydalı</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı V.	Devlet Bakanı
<i>F. Ünlü</i>	<i>Prof. Dr. R. Mirzaoğlu</i>	<i>R. Önal</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>Prof. Dr. H. S. Türk</i>	<i>S. Çakmakoğlu</i>	<i>S. Tantan</i>
Dışişleri Bakanı V.	Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>H. H. Özkan</i>	<i>S. Oral</i>	<i>M. Bostancıoğlu</i>
Bayındırlık ve İskân Bakanı	Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>K. Aydın</i>	<i>Doç. Dr. O. Durmuş</i>	<i>Prof. Dr. E. Öksüz</i>
Tarım ve Köyişleri Bakanı	Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı	Sanayi ve Ticaret Bakanı
<i>Prof. Dr. H. Y. Gökalp</i>	<i>Y. Okuyan</i>	<i>A. K. Tanrıku</i>
En. ve Tab. Kay. Bakanı	Kültür Bakanı	Turizm Bakanı V.
<i>M. C. Ersümer</i>	<i>M. İ. Talay</i>	<i>Y. Yalova</i>
Orman Bakanı		Çevre Bakanı
<i>Prof. Dr. N. Çağan</i>		<i>F. Aytekin</i>

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

DOĞAL GAZ PİYASASI KANUNU TASARISI

(ELEKTRİK PİYASASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE DOĞAL GAZ PİYASASI HAKKINDA KANUN TASARISI)

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Yetki

Amaç

MADDE 1.— Bu Kanunun amacı, doğal gazın kaliteli, sürekli, ucuz, rekabete dayalı esaslar çerçevesinde çevreye zarar vermeyecek şekilde tüketicilerin kullanımına sunulması için, doğal gaz piyasasının serbestleştirilerek mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaf bir doğal gaz piyasasının oluşturulması ve bu piyasada bağımsız bir düzenleme ve denetimin sağlanmasıdır.

Kapsam

MADDE 2- Bu Kanun doğal gazın ithali, iletimi, dağıtımı, depolanması, pazarlanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlere ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini kapsar.

Tanımlar

MADDE 3.— Bu Kanunun uygulanmasında;

- 1) Bakanlık : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,
- 2) Bakan : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanını,
- 3) BOTAŞ : Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketini,
- 4) Kurum : Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu
- 5) Kurul : Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu
- 6) Tüzel kişi (şirket) : Bu Kanun hükümleri uyarınca doğal gazın üretimi, iletimi, dağıtımı, toptan satışı, ithali, ihracı, ticareti ve depolanması fonksiyonlarını yürütmek üzere kurulmuş özel veya kamu hukuku tüzel kişisini,
- 7) Doğal gaz : Yerden çıkarılan veya çıkarılabilen gaz halindeki doğal hidrokarbonlar ile bu gazların piyasaya sunulmak üzere çeşitli yöntemlerle sıvılaştırılmış, basınçlandırılmış veya fiziksel işlemlere tabi tutulmuş (Sıvılaştırılmış Petrol Gazı -LPG hariç) diğer hallerini,
- 8) Üretim : Doğal gazın 7/3/1954 tarihli ve 6326 sayılı Petrol Kanunu kapsamında Türkiye'de yer altında bulunan yataklarından yer üstüne çıkarılmasını, temizlenmesini ve arıtılmasını, toplama hatlarıyla iletim hatlarına kadar taşınmasını,
- 9) Üretim şirketi (işletmeci) : Türkiye'de üretim faaliyetini gerçekleştiren tüzel kişiyi,
- 10) İletim : Üretime mahsus toplama hatları ve dağıtım şebekeleri haricindeki gaz boru hattı şebekesi veya sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) taşıma vasıtalarıyla gerçekleştirilen doğal gaz naklini,

- 11) İletim şirketi: İletim faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,
- 12) Dağıtım : Doğal gazın müşterilere teslim edilmek üzere mahalli gaz boru hattı şebekesi ile naklini ve perakende satışını,
- 13) Şehir : Belediye veya büyükşehir belediye sınırları içerisinde kalan imarlı alanlar bütünü,
- 14) Dağıtım şirketi: Belirlenen bir şehirde doğal gazın dağıtımını ve mahalli gaz boru hattı şebekesi ile nakli faaliyetlerini yapmaya yetkili kılınan tüzel kişiyi,
- 15) Toptan satış : Doğal gazın dağıtım şirketlerine ve serbest tüketicilere yapılan satışını,
- 16) Toptan satış şirketi : Sistem içinde veya dışında, iletim veya dağıtım faaliyeti yapmaksızın, doğal gazın toptan satış faaliyeti ile işigal eden tüzel kişiyi,
- 17) Serbest tüketici : Yurt içinde herhangi bir üretim şirketi, ithalat şirketi, dağıtım şirketi veya toptan satış şirketi ile doğal gaz alım-satım sözleşmesi yapma serbestisine sahip gerçek veya tüzel kişiyi,
- 18) Serbest olmayan tüketici (abone) : Doğal gazı kendi kullanımı için dağıtım şirketlerinden almak zorunda olan gerçek veya tüzel kişiyi,
- 19) Depolama : Günlük ve mevsimlik değişiklikleri karşılamak ve doğal gaz temininin azalması veya durması ile meydana gelen doğal gaz açığını gidermek amacıyla doğal gazın, sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) veya gaz olarak depolanmasını,
- 20) Depolama şirketi : Doğal gazın depolama faaliyetini gerçekleştirmek üzere yetkilendirilen tüzel kişiyi,
- 21) Sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) tesisi : Doğal gazın sıvı olarak taşınması ve depolanması amacıyla sıvılaştırılması, boşaltılması, depolanması ve tekrar gaz haline getirilmesi için kullanılan tesisleri,
- 22) Depolama tesisi : Üretimde yararlanılan tesisler hariç olmak üzere, bir tüzel kişinin mülkiyet veya işletmesinde bulunan ve doğal gazı, LNG veya gaz olarak depolamaya mahsus tesisi,
- 23) Sistem : Doğal gazın üretimi, iletimi, depolanması ve dağıtımını işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve teçhizatı,
- 24) Sistem kullanıcı : Sistemden gaz alan veya sisteme gaz temin eden veya sistem üzerinden transit gaz geçişi yapan gerçek veya tüzel kişiyi,
- 25) Bağlantılı sistem : Birbirleriyle karşılıklı bağlanmış ve bütün oluşturan sistemi,
- 26) Dolaysız hat : Bir serbest tüketiciyi bağlantılı sistem oluşturacak şekilde besleyen doğal gaz boru hattını, doğal gazın şehirler arasında ve özel vasıtalarla taşınmasını iletim şebekelerinin ulaşamadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılmasını,
- 27) Mahalli gaz boru hattı : Şehir içi doğal gaz dağıtımını yapacak olan dağıtım şirketinin inşaa edip işleteceği tüm dağıtım hatlarını,
- 28) Dağıtım şebekesi : Bir dağıtım şirketinin belirlenmiş bölgesinde, işlettiği doğal gaz dağıtım tesislerini ve boru hatlarını,
- 29) Dikey bütünleşmiş tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden iki veya daha fazlasını gerçekleştiren tüzel kişiyi,

30) Teslim sözleşmesi : Sistem kullanıcıları veya onların adına hareket edenlerle iletim şirketleri arasında veya depolama şirketi ve iletim şirketleri arasında veya iletim şirketlerinin kendi aralarında doğal gazın devir teslimi için yapılan sözleşmeyi,

31) Taşıma sözleşmesi : Sistem kullanıcıları ile iletim şirketleri arasında doğal gazın taşınması amacıyla yapılan sözleşmeyi,

32) İthalatçı şirket : Doğal gazın toptan satış şirketlerine, serbest tüketicilere veya ihracatçı şirketlere satışı veya yurt dışına doğrudan satışı amacıyla yurt dışından LNG veya gaz formunda doğal gaz temin edilmesi faaliyetlerini gerçekleştiren tüzel kişiyi,

33) Ulusal iletim şebekesi : Ulusal iletim sisteminin bir parçası olan yüksek basınçlı boru hatlarını,

34) Ulusal iletim sistemi : Doğal gazın ülke çapında iletimini sağlayan ulusal iletim şebekesi ile dağıtım, depolama, sıvılaştırma, sıvılaştırılmış gazın gazlaştırılması ve benzeri diğer iletim tesislerinden oluşan sistemi,

35) İhracatçı şirket : Üretim şirketi ve toptan satış şirketlerinden veya ithalatçı şirketlerden satın aldığı gazı yurt dışına pazarlayan tüzel kişiyi,

36) Piyasa faaliyeti : Doğal gazın, iletim, dağıtım, toptan satış, ithalat, ihracat ve LNG tesislerinde sıvı olarak veya yer altı ve yer üstü tesislerinde gaz veya sıkıştırılmış gaz olarak depolanması dahil olmak üzere, alımı, satımı veya hizmet ve ticari faaliyetleri ile bu faaliyetlere ilişkin işlemlerden oluşan faaliyeti,

37) Tarife: Doğal gazın iletimi, dağıtımı, LNG veya gaz olarak depolanması ve satışı ile bunlara dair hizmetlere ilişkin fiyat, hüküm ve şartları içeren düzenlemeleri,

38) Lisans : Tüzel kişilere piyasa faaliyetinde bulunabilmeleri için bu Kanun uyarınca Kurul tarafından her bir piyasa faaliyeti için verilen izin belgesini,

39) Sertifika : Doğal gaz faaliyeti yapan tüzel kişilerin sistemde yer alacak tesislerinin tasarımı, yapımı, revizyonu, bakımı, onarımı, kontrolü, müşavirliği ve benzeri hizmetlerde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yeterliliğini gösteren ve Kurul tarafından verilen izni,

40) Kullanıcı birliği : Mülkiyetindeki dağıtım şebekesiyle üyelerinin doğal gaz ihtiyacını karşılayan organize sanayi bölgelerini ve kooperatiflerini,

41) Sıkıştırılmış doğal gaz : Doğal gazın basınçlandırılmış halini,

42) Yatay bütünlüğe sahip tüzel kişi : Doğal gazın üretim, iletim, dağıtım, ithalat, ihracat, depolama veya satış faaliyetlerinden en az birini gerçekleştiren ve aynı zamanda doğal gaz sektörüne dahil olmayan başka bir faaliyeti gerçekleştiren tüzel kişiyi,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Doğal Gaz Piyasası Faaliyetleri, Yapım ve Hizmet Faaliyetleri , Lisans ve Sertifikaların Genel Esasları

Doğal gaz piyasa faaliyetleri

MADDE 4.- 1) Bu Kanuna göre doğal gaz piyasa faaliyetlerinde bulunacak tüzel kişilerin gerekli lisansları almaları şarttır.

2) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilerin lisans almak için Kuruma yapacakları başvuruya, başvuru yapıldığı tarihten itibaren, en fazla 60 gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir. Lisans başvuru talebi Kurul tarafından reddedildiği takdirde, reddetme kararı başvuru sahibine gerekçesi ile birlikte bildirilir.

3) Piyasada faaliyet gösterecek özel hukuk tüzel kişilerinin 29/6/1956 tarihli ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda anonim şirket veya limitet şirket olarak kurulmaları halinde, hisselerin tamamının nama yazılı olması şarttır. Bu şirketlerin sermayeleri ile ana sözleşmelerinde bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

4) Doğal gaz piyasa faaliyetleri şunlardır:

a) İthalat: Doğal gazın ithalat yoluyla temin edilmesi ithalat lisansına göre yapılır.

İthalat lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

1) İthalat yapacak teknik ve ekonomik güce sahip olunması,

2) İthal edilecek doğal gazın kaynağı, rezervleri, üretim tesisleri ve iletim sistemi hakkında kesin bilgi ve garantinin bulunması,

3) Her sene ithal edilecek doğal gazın yüzde onu kadar bir miktarı beş yıl içerisinde ulusal topraklarda depolama imkanına sahip olunması hususunda depolama faaliyeti yapacak tüzel kişilerden Kurumca belirlenen taahhüt ve garantilerin alınması,

4) Ulusal iletim sisteminin gelişmesine ve güvenliğine katkıda bulunabilme yeterliliğine sahip olması, bu amaçla sistemin gelişmesini gerçekleştirecek tüzel kişilerin yatırımlarına ekonomik destek sağlayabilmesi,

Şartları aranır.

İthalatçı şirketler, yapacakları her ithalat bağlantısı için ayrı ayrı lisans almak zorundadır. İthalatçı şirketler, ithalat sözleşmelerinde yer alan sözleşme sürelerini, süre uzatımlarını, öngörülen yıllık ve mevsimlik ithalat miktarlarını ve bu miktarlardaki değişiklikler ile sözleşmelerde veya temditlerinde yer alan ve sistemin güvenliğini ilgilendiren yükümlülükleri Kuruma bildirmek zorundadır.

İthalatçı şirketler, ithal yoluyla temin ettikleri doğal gazı yurt içinde toptan satış şirketlerine veya ihracatçı şirketlere, satış sözleşmesi ile devredebilecekleri gibi serbest tüketicilere ve ihracat lisansı almak kaydıyla yurt dışına da pazarlayabilir. Ancak, ihracatçı şirketlere yapılan devir, ithalatçı şirketin lisans kapsamındaki taahhütlerini ortadan kaldırmaz.

Herhangi bir ithalatçı şirketin, ithal yoluyla temin ettiği yıllık doğal gaz miktarı, Kurumca belirlenecek cari yıla ait ulusal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisini aşamaz.

İthalatçı şirket, yapmış olduğu bütün sözleşmelere ait Kurumun talep ettiği bilgi ve belgeleri vermek zorundadır.

b) Üretim: Doğal gaz arama ve üretim faaliyetleri 6326 sayılı Petrol Kanununa göre yapılır. Arama ve işletme ruhsatları Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından verilir. Üretim faaliyeti, piyasa faaliyetinden sayılmaz.

Üretim şirketleri, ürettikleri gazı toptan satış lisansı almak kaydıyla toptan satış şirketlerine, ithalatçı şirketlere, dağıtım şirketlerine veya serbest tüketicilere pazarlayabilir. Üretici şirketler bu satış miktarının Kurumca cari yıla ilişkin olarak belirlenecek ulusal tüketim tahmininin yüzde yir-

misini geçmemek kaydıyla doğrudan serbest tüketicilere, geri kalan doğal gazı ise, ithalatçı şirketler, dağıtım şirketleri veya toptan satış şirketleri vasıtasıyla piyasaya sunabilir. Üretim şirketleri, ihracatçı lisansı almak kaydıyla ürettiği gazı ihraç edebilir.

Üretim şirketlerinin satış ve ihracat lisansı almak için (e) ve (f) bentlerinde yer alan lisans koşullarını taşımaları zorunludur.

Üretilen doğal gaz, iletim şirketleri ile yapılacak taşıma ve teslim sözleşmelerine göre taşınır. Üretim merkezinin bağlantılı sisteme uzak olması halinde, üretilen gazın bağlantılı sistem oluşturma şartı aranmaksızın dolaysız hat ile iletilmesi ve serbest tüketicilere satışı üretim şirketlerince yapılabilir. Ancak, bu husus, Kurulun ekonomik ve teknik şartları gözönünde bulundurarak vereceği karara bağlıdır. Ayrıca, üretim şirketleri ürettiği doğal gazın üretim kapasitesinin 8 inci Maddenin (a) fıkrasının (1) numaralı bendinde belirtilen miktardan az olması durumunda, üretilen doğal gazı, şehir içi dağıtım faaliyeti yapmaksızın diğer tüketicilere satabilir. Üretim şirketlerinin iletim ve depolama ile ilgili mevcut tesislerdeki hakları saklıdır. Bu hakkın kullanılması (c) ve (d) bentlerindeki hükümlere tabidir.

Üretim şirketleri, tarifeler, teslim kuralları, gaz kalitesi, gaz arzı mevsimsel değişiklikler gibi hususlarda Kurumun yapacağı düzenlemelere uymakla yükümlüdür.

c) İletim: İletim faaliyetini gerçekleştirecek olan tüzel kişiler, aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1) İletim şirketleri sistemin uygun olması halinde, Kurum tarafından tespit edilen kriterler çerçevesinde, sisteme bağlanmak isteyen kullanıcıları on iki ay içerisinde en uygun şebekeye bağlamakla yükümlüdür.

2) Sisteme giriş talebini iletim şirketinin reddetmesi halinde kullanıcı, Kurumu bu durumdan haberdar edebilir. İletim şirketinin, şebeke işleyişi ile ilgili yönetmeliği ihlal ettiğinin Kurumca tespit edilmesi durumunda, iletim şirketi kullanıcının sisteme giriş bağlantısını Kurulun vereceği karara göre yapar.

3) Kurum, kullanıcıların sisteme girişi ile ilgili taleplerini inceleyerek, iletim faaliyetlerinin aksamamasına, bu Kanunda belirtilen hususları göz önüne alarak, sistemin işleyişine engel olunmamasına azami dikkati gösterir.

4) İletim şirketleri, iletim faaliyetleri yapan diğer iletim şirketleri ile güvenli ve verimli bir işletim amacıyla eşgüdümlü çalışma yapabilmeleri için birbirlerine Kurumca belirlenen tüm teknik bilgileri vermek zorundadır.

5) İletim şirketleri, doğal gazın akışı ve sistemin işlemesi için gerekli ayarlama ve diğer her türlü hizmetlerin yerine getirilmesi hususunda kendilerinin sahip olduğu kısımdan sorumludur. Ayrıca, iletim şirketleri kendi sorumlu olduğu hatlarda, gaz iletiminin güvenli bir biçimde, verimli ve en az maliyet ile gerçekleştirilmesine yönelik her türlü tedbiri almaya ve bu Kanunda öngörülen diğer hususları yerine getirmeye mecburdur.

6) İletim şirketlerinin faaliyete geçebilmesi için, Kuruldan lisans almaları zorunludur. Sistemin işleyişini ihlal eden iletim şirketlerine, bu Kanunda belirtilen cezalar tatbik edilir.

7) İletim şirketleri, ithalatçı şirket, toptan satış şirketi, üretim şirketi ve ihracatçı şirketler ile taşıma sözleşmesi yapar. İletim şirketleri ayrıca, üretim şirketi, serbest tüketici, depolama şirketi ve diğer iletim şirketleri ile teslim sözleşmeleri yapar. Yapılan veya yapılacak sözleşmelerde Kurum-

ca belirlenen usul ve esaslar gözönünde bulundurulur ve sistemin işleyişini engelleyen veya aksatan hükümlere yer verilmez.

8) Kurul, iletim şirketlerince transit doğal gaz iletimini de dikkate alarak hazırlanan ulusal iletim şebekesi yatırım programlarını inceler ve onaylar.

9) Mevcut, planlanan ve yapımı devam etmekte olan ulusal iletim şebekesi BOTAŞ'a ait olur. İletim şirketlerince mevcut hatlarla bağlantılı sistem oluşturacak şekilde inşa edilecek iletim amaçlı yeni boru hatları mülkiyeti kendilerine ait olmak üzere yatırım yapan diğer iletim şirketlerince işletilir. İletim şirketlerinin diğer hak ve yükümlülükleri çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

d) Doğal gazın depolanması :Depolama faaliyeti yapacak olan tüzel kişiler aşağıdaki hususlara uymakla yükümlüdür.

1)Tüzel kişiler, doğal gazın yer altı ve yer üstünde gaz veya LNG olarak depolanması faaliyetlerinde bulunabilmeleri için, Kuruldan lisans almak zorundadır. Söz konusu lisans olmaksızın depolama faaliyetinde bulunulamaz. Lisans talebinde bulunan tüzel kişiler, çıkarılacak yönetmelikte yer alacak koşullara uymak mecburiyetindedir.

Depolama lisansı almak için başvuran tüzel kişilerde;

aa) Depolama yapacak teknik ve ekonomik yeterliliğe sahip olmak,

bb) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin tümünü sistemin eşgüdümü ve güvenli bir tarzda işlemesine yardımcı olacak şekilde idare edeceklerini taahhüt etmek,

cc) Tasarrufları altında bulunacak depolama kapasitelerinin sistem elverişli olduğu takdirde, tarafsız ve eşit bir şekilde hizmete sunulacağını taahhüt etmek,

Şartları aranır.

2) 6326 sayılı Kanuna göre, işletme ruhsatına sahip şirketlerin doğal gaz ürettiği yer altı doğal gaz yatağını, depolama amacı ile kullanmak üzere Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün onayının alınmasını müteakip Kuruma başvurması halinde, Kurul tarafından uygun görüldüğü takdirde, işletme ruhsatının ilgili bölümü depolama lisansına çevrilir. Ancak, üretim şirketinin Kuruma yaptığı başvuruda, depolama lisansı için istenen yeterliliğe sahip olduğunu belgelemesi şarttır. Şirket, depolama faaliyetine başladığı takdirde, depolama faaliyetini, muhasebesini ayırıştırmak suretiyle üretim faaliyetinden ayrı olarak yürütür.

Depolama şirketine yapılan taleplerin reddedilmesi ve sistem kullanıcısının bu durumdan Kurumu haberdar etmesi halinde, Kurum gerekli incelemeleri ve denetimleri yaparak depolama şirketinin yayımlanan usul ve esaslar ile lisans şartlarını ihlal ettiğini tespit etmesi halinde, depolama şirketini talep edilen hizmeti vermeğe icbar edebilir. Yapılan bu ihlal nedeniyle, bu Kanunda gösterilen cezai müeyyideler uygulanır.

e) Toptan satış : Toptan satış şirketleri, serbest tüketicilere yapacakları toptan satış faaliyeti için, Kuruldan lisans almak zorundadır. İthalatçı lisansı almış olan tüzel kişilerin, toptan satış lisansı alma zorunlulukları yoktur. İthalat lisansı ile doğal gaz toptan satışı yapabilirler.

Toptan satış faaliyeti yapmak isteyen tüzel kişilerin, lisans almak için doğal gazı nereden temin edeceğini ve hangi taşıma koşulları ile satışı gerçekleştireceğini, yeterli teknik ve ekonomik gücünün bulunduğunu ve sistemin emniyetli bir şekilde işlemesine yardımcı olmak amacıyla, gerekli depolama kapasitelerine sahip olduğunu göstermesi ve ayrıca, yönetmeliklerde belirtilen diğer taahhüt ve garantileri de vermesi gerekir.

Doğal gazın toptan satış faaliyetlerinin düzenlenmesinde aşağıdaki esaslara uyulması zorunludur.

1) Dağıtım şirketlerine doğal gaz satışı yapan tüzel kişiler, Kurumca öngörülecek süre içerisinde, müşterilerin mevsimsel azami doğal gaz çekişlerini karşılamak amacıyla, gerekli arz planlamasını yapmak ve depolama tedbirlerini almak ve bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz etmek zorundadır. Gerekli depolama tedbirlerinin alınması için, lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre tanınır. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde Kurul kararı ile iki yıla kadar uzatılabilir.

Ayrıca, Kurul her yıl iklim değerlerine göre, her şehir için müteakip yılın mevsimsel yoğunluğunu karşılayacak dengeleme amaçlı depolama miktarlarını tayin etmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidir.

2) Serbest tüketicilere toptan gaz satışı yapan tüzel kişiler, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip müşterilerine mevsimlik, günlük ve saatlik esneklik limitleri dahilinde gaz girişini sağlamak mecburiyetindedir. Toptan satıcıların gerekli arz ve depolama kapasitelerine ulaşması zorunlu olup, ayrıca lisansın verildiği tarihten itibaren beş yıllık bir süre içinde gerekli depolama tedbirlerini almak zorundadır. Bu amaçla depolama şirketleri ile yapacakları kira sözleşmelerini Kuruma ibraz ederler. Bu süre, ülkedeki depolama tesislerinin yeterli düzeye ulaşmaması halinde uzatılabilir.

3) Doğal gaz toptan satışı yapan tüzel kişiler, Kurum tarafından öngörülen süre içerisinde beklenen talebi karşılayabilecek iletim, depolama ve sistemi dengeleyici kapasiteleri sağlamak zorundadır.

4) Toptan satış şirketi, ithalatçı şirket veya ihracatçı şirket veya serbest tüketici veya dağıtım şirketi ile satış sözleşmeleri yapar ve fiyatları serbestçe belirler. Ticari gizliliği olan bilgiler Kurum hariç üçüncü taraflara açıklanamaz ve suistimal edilemez.

5) Toptan satış şirketlerinin, doğal gaz ithalatı yapabilmesi için ithalatçı lisansı alması zorunludur.

6) Toptan satış şirketlerinin her birinin bir yıl içinde satışını gerçekleştirdikleri toplam gaz miktarı, Kurumca cari yıla ilişkin belirlediği ulusal tüketim tahmininin yüzde yirmisini geçemez.

7) Toptan satış şirketleri, bölgesel sınırlama getirilmeksizin yurt genelinde satış yapabilir.

f) Doğal gazın ihracı:İthal edilmiş veya yurt içinde üretilmiş doğal gazı yurt dışına ihraç etmek isteyen tüzel kişiler, Kuruldan ihracatçı lisansı alır. Lisans almak isteyen şirketlerin çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen şartların yanında;

1) Teknik ve ekonomik yeterliğe sahip olduğunu göstermesi,

2) Doğal gazı, hangi ülkeye ve hangi taşıma vasıtaları ile ihraç edeceğini bildirmesi,

3) İhraç nedeniyle sistemin işleyişini ve ülke ihtiyacını aksatmayacağını ve ayrıca sistemin emniyetini ihlal ettiği durumlarda, meydana gelen zarar ve ziyanı tazmin edeceğini garanti etmesi ve bu hususta meydana gelebilecek zarar ve ziyanı karşılamak üzere zorunlu sigorta yapması,

Şartları aranır.

Ancak, transit hatları işleten iletim şirketleri, bu bendin (3) numaralı alt bendinde belirtilen garanti şartından muaftır.

g) Doğal gazın şehir içi dağıtımı: Şehir içi doğal gaz dağıtım hizmeti, Kurum tarafından açılacak ihaleyi kazanan şirkete mahalli doğalgaz dağıtım şebekesinin mülkiyeti de dahil olmak üzere şehrin gelişmişlik düzeyi, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenecek lisans süresi için verilir.

Kurumun belirli bir şehir için açacağı ihale, Resmi Gazete'de ilan edilir. Şirketlerin ihaleye katılmak için vereceği teklifler, çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen usul ve esaslara göre değerlendirilerek ihaleyi kazanan şirkete dağıtım lisansı verilir ve şirket o şehirde dağıtım faaliyetlerini gerçekleştirmeye yetkili dağıtım şirketi unvanını alır.

Dağıtım lisansı alan tüzel kişiler, bu Kanunda dağıtım lisansı ile ilgili hükümlere ve Kurumca belirlenecek usul ve esaslara uymakla yükümlüdür. Dağıtım lisansı alan tüzel kişi, mülkiyetinde olacak dağıtım şebekesini lisans süresi sona ermeden başka bir tüzel kişiye satabilir.

Lisans süresi sona eren dağıtım şirketi, lisans süresinin tamamlanmasından bir yıl önce, söz konusu şehir içi dağıtım lisansının yenilenmesini Kurumdan talep etmesi halinde Kurul, şirketin ekonomik ve teknik gücünü, hizmet kalitesini, abonelerinin memnuniyetini, Kurumca çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilecek diğer hususları dikkate alarak ikinci kez dağıtım lisansı verebilir. Lisans sahibinin lisans süresi yukarıda belirtilen nedenlerle uzatılmadığı takdirde, Kurum ilgili şehir için yeniden ihale açar ve mevcut şebekenin işletme ve mülkiyeti için en uygun teklifi veren tüzel kişiye dağıtım lisansını verir. Şebekenin bedeli Kurum tarafından tahsil edilerek önceki lisans sahibine ödenir.

Kurum, mülkiyet sahibi dağıtım şirketinin dağıtım faaliyetlerini yönlendirir, denetler, izler ve gerektiğinde bu hizmetleri, masrafları dağıtım şirketine ait olmak üzere, bu Kanuna tabi sertifikalı sahibi gerçek ve tüzel kişilerden satın alabilir. Doğal gazın şehir içi dağıtımına ait ihale usul ve esasları, değerlendirme kriterleri ve lisansla bulunması gereken diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Kuruldan dağıtım lisansı alan şehir içi dağıtım şirketi, yetki aldığı şehirde bulunan belediye veya belediye şirketini sermaye koyma şartı aranmaksızın, yüzde on nispetinde dağıtım şirketine ortak olmaya davet etmek zorundadır. Bu sermaye oranı bedelli veya bedelsiz olarak hiçbir surette aşılamaz.

Kurum, belediye veya belediye şirketinin hisse almaması veya en az bir yönetim kurulu üyeliğine hak kazanılmayacak oranda hisse alması halinde, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 275 inci Maddesine göre belediyeye şirket yönetim ve denetim kurullarında temsil hakkı verecek düzenlemelerin yapılmasını, şehir içi dağıtım şirketinden isteyebilir.

Dağıtım şirketlerinin yükümlülükleri;

1) Doğal gaz dağıtım şirketleri, dağıtım şebekeleri için sevkiyat kontrol merkezi kurarlar. Ancak, Kurum tarafından tüketim kapasitesinin yetersiz olduğu belirlenen şehirlerde bu şart aranmaz.

2) Dağıtım şirketleri sorumluluk alanlarında bulunan tüketicilerin talep etmesi halinde, bu tüketicileri sisteme bağlamakla yükümlüdür. Ancak bağlantı yapma yükümlülüğü, şirketin tasarrufu altındaki sistemin bağlantı yapmaya imkan veren kapasitede olmasına ve tüketicinin de kendi üzerine düşen ve dağıtım yönetmeliğinde öngörülen işlemleri yapmasına ve belirleyeceği usul ve esaslara göre, bağlantının teknik ve ekonomik olarak gerçekleşmesinin mümkün olmasına bağlıdır. Bu konuda ihtilaf olması halinde bağlantının teknik ve ekonomik olup olmadığına Kurul karar verir.

3) Bağlama talebi reddedilen kullanıcı durumu Kuruma bildirir. Kurul dağıtım şirketinin konu hakkındaki savunmasını aldıktan sonra, bu maddede belirtilen esasların ihlal edildiğinin tespit edilmesi halinde, şirket Kurulun konu hakkında vereceği karara uymak zorundadır.

4) Dağıtım şirketleri, konut, ticarethane ve sanayi dahil tüketicileri doğal gaz kullanmak için yaptırdıkları veya mevcut olan iç tesisatı kendi teknik personeline veya kendi adına çalışan denetim şirketlerine kontrol ettirebilir. İç tesisatın, yayımlanacak iç tesisat yönetmeliğine uygun olmadığını tespiti halinde, şirket gaz vermeyi reddedebileceği gibi vermekte olduğu gazı da kesebilir. Tüketicinin tesisatı uygun hale getirip tekrar başvurması halinde, aynı işlemler tekrarlanır. İç tesisatta yapılacak izinsiz tadilat, uygunsuz ve kötü kullanım, yanlış ve bozuk ekipman kullanılması, proje dışı tesisat yapımı ile tesisatın bakımsızlığı nedeniyle doğabilecek zarar ve ziyanlardan dağıtım şirketleri sorumlu değildir.

5) Dağıtım şirketleri, yurt çapında sadece iki şehirde lisans sahibi olabilir. Ancak, bu sayı, şehirlerin gelişmişlik durumu, tüketim kapasitesi ve kullanıcı sayısı gibi hususlar dikkate alınarak Kurul kararıyla artırılabilir. Kurul, nüfus yoğunluğuna göre bir şehri sınırları belirlenmiş birden fazla dağıtım bölgesine ayırabilir ve her bölgeyi ayrı ayrı ihale edebilir.

h) Sıkıştırılmış doğal gaz dağıtımını ve iletimi: Doğal gazın kuyubaşı, ulusal iletim şebekesi veya şehir içi dağıtım sisteminden satın alınıp sıkıştırılması ve basınçlı kaplara doldurulması, sıkıştırılmış haldeki doğal gazın şehirler arasındaki özel vasıtalarla taşınması ve iletim şebekelerinin ulaşmadığı yerlerde basıncının düşürülerek satılması faaliyetlerini yapacak tüzel kişilerin, bu faaliyetler için Kuruldan lisans almaları zorunludur. Bu faaliyeti yapacak tüzel kişilerin, lisans almak için ilgili yönetmeliklerde yer alan şartlara uymaları yanında, yapacakları faaliyet kapsamında yer alacak tesis ve ekipmanların Türk Standartlarına ve/veya Avrupa Birliğince kabul edilen standartlara uygun ve güvenilir olacağını garanti etmesi şartı aranır.

Yapım ve hizmet faaliyetleri

MADDE 5.— Doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek ithalatçı şirket, ihracatçı şirket, iletim şirketi, depolama şirketi, dağıtım şirketi, toptan satış şirketi ve serbest tüketiciler, Kurumdan sertifika almış gerçek ve tüzel kişiler ile yapım ve hizmet sözleşmesi imzalayabilir. Doğal gazla ilgili herhangi bir yapım ve hizmet faaliyeti, sertifika sahibi olmayan kişiler tarafından gerçekleştirilemez.

İç tesisat ve servis hatları ile ilgili sertifikalar Kurum adına ve Kurum tarafından yetkilendirilen resmi veya özel şirketler ile şehir içi dağıtım şirketlerince verilir. Gerçek ve tüzel kişilerin, sertifika almak için Kuruma yapacakları başvurulara almış gün içerisinde Kurum tarafından cevap verilir.

Sistemle ilgili ;

- a) Fizibilite, etüt, proje, müşavirlik, kontrol ve denetleme,
- b) Yapım,
- c) Servis, bakım, ve onarım

Gibi hizmetleri yapacak olanlar da yapacakları faaliyetler için, Kurumdan sertifika almak zorundadır. Yapım ve hizmet faaliyeti yapmak isteyenler, Kurum tarafından hazırlanacak yönetmeliğe göre, Kuruma başvurur. Söz konusu yönetmeliğin öngördüğü yeterlik şartlarını taşıyanlara sertifika verilir.

Yapım ve hizmet faaliyetinde bulunacak gerçek veya tüzel kişiler, Kurumca hazırlanan yönetmelik ve yayımlanacak tebliğlere uygun faaliyet göstermek zorundadır.

Yapım ve hizmet alanında faaliyet göstermek üzere iç tesisat ve servis hatları alanında, dağıtım şirketlerinden sertifika almış olanlar, dağıtım şirketleri tarafından denetlenir. Ancak tüketicilerin başvurması halinde, Kurum tarafından da denetlenebilir. Tüketicilerin Kuruma başvurma usul ve esasları yönetmelik ile düzenlenir.

Lisans ve sertifikaların genel esasları

MADDE 6.— Bu Kanun kapsamında Kurul tarafından verilecek lisans ve sertifikaların tabi olacağı usul ve esaslar ile lisans ve sertifikalarda yer alacak asgari hükümler şunlardır:

a) Lisans ve sertifikaların tabi olacağı usul ve esaslar:

1) Piyasa faaliyetleri ile iştirak edecek tüzel kişiler, faaliyetlerine başlamadan önce, her bir faaliyet için ve söz konusu faaliyetlerin birden fazla tesiste yürütülecek olması halinde, her tesis için ayrı ayrı lisans almak zorundadır.

2) Birden fazla lisansa sahip olan aynı tüzel kişi veya aynı faaliyeti birden fazla tesiste yürüten tüzel kişiler, lisansa tabi her faaliyet veya tesis için ayrı ayrı muhasebe kayıtları tutmak zorundadır.

3) Lisans veya sertifika başvuru usul ve esasları, lisans ve sertifika sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, lisans sahibinin haklarının temliki, lisans tadili, süreleri; süre uzatımı ve sahibi tarafından lisans veya sertifikadan vazgeçilmesi halleri ile faaliyetin türü ve iletim, dağıtım ve depolanması yapılan doğal gaz miktarına göre belirlenecek lisans ve sertifika bedelleri yönetmelikle düzenlenir.

4) Lisanslar ve sertifikalar bir defada en az 10, en fazla 30 yıl süre ile verilir.

5) Tüzel kişiler, Kurul tarafından belirlenen lisans ve sertifika alma, yenileme, tadil, suret çıkartma sertifika ve yıllık lisans bedellerini Kuruma ödemek zorundadır.

6) Lisans sahibi tüzel kişiler; tesislerini, yasal defter ve kayıtlarını, Kurul denetimine hazır bulundurmak, Kurul tarafından talep edildiğinde denetime açmak ve Kurumun faaliyetlerini yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve belgeyi zamanında Kurula vermek zorundadır.

b) Lisanslarda asgari olarak yer alacak hükümler:

1) Lisans kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler.

2) Bir dağıtım ya da iletim lisansı sahibinin, gerçek ve tüzel kişilere, aynı kapasiteye sahip sistem kullanıcıları arasında ayırım gözetmeksizin sisteme erişim ve sistemi kullanım imkanı sağlayacağına dair hükümler.

3) Bu Kanunda yer alan fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye, piyasa ihtiyaçlarını dikkate alarak, abonelere yapılan doğal gaz satışında uygulanacak fiyatlandırma esaslarını tespit etmeye ve bu fiyatlarda enflasyon nedeniyle ihtiyaç duyulacak ayarlamalara ilişkin formüllerini uygulamaya dair yöntemler ve bunların denetlenmesine dair hükümler.

4) Lisans sahibinin Kurula tam ve doğru bilgi vermesini ve abonelere yapılan satışlar açısından; dağıtım lisansı sahibinin doğal gaz alımlarını en ekonomik kaynaktan yapmasını ve gerektiğinde yaptığı alımlarda en ekonomik alımı yaptığını kanıtlamasını sağlayacak hükümler.

5) Yönetmelik uyarınca, hizmet maliyetlerinin yansıtılmasına dair kurallar ile işletme kayıplarını asgariye indirecek önlemlerin uygulanmasına dair esasları içeren hükümler.

6) Lisansın iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler.

7) Lisansın değişikliği yapılmasına ilişkin hükümler.

8) Lisans sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler.

9) Lisans sahibine ait veya kullanımındaki tesis ve/veya tesislerin gerektiğinde lisans amaçları doğrultusunda başkalarına kullanılması koşullarına ilişkin hükümler.

10) Lisans sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler.

11) Lisans kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler.

12) Lisans kapsamındaki faaliyetler ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler.

13) Lisansın yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler.

14) Hizmetin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler.

c) Sertifikalarda asgari olarak :

1) Sertifika kapsamında hizmet verilecek gerçek ve tüzel kişilere dair gruplar veya kategoriler ile yürütülecek faaliyet türlerini belirleyen hükümler,

2) Sertifika iptali ve sona ermesine ilişkin hükümler,

3) Sertifikada değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler,

4) Sertifika sahibinin Kuruma ödemekle yükümlü olacağı bedeller ve ödeme koşullarına ilişkin hükümler,

5) Sertifika sahibinin Kurul tarafından verilen tüm talimatlara ve yönetmeliklere uyma yükümlülüklerine ilişkin hükümler,

6) Sertifika kapsamında, Kuruldan izin alınmaksızın yapılabilecek faaliyetlere ilişkin hükümler,

7) Sertifika kapsamındaki faaliyetleri ile ilgili uyumsuzlukların hangilerinin Kurul tarafından çözüleceğine ilişkin hükümler,

8) Sertifikada yer alan hak ve yükümlülüklerin hangi süre, koşul ve hallerde geçersiz olacağına ilişkin hükümler,

9) Faaliyetlerin teknik gereklere göre yapılmasını sağlayacak hükümler,

Bulumur.

d) Lisans veya sertifikaların sona ermesi: Lisans ve sertifikalar Kurul tarafından lisans veya sertifikada belirtilen yöntem uyarınca süreleri uzatılmadığı takdirde, sürelerinin bitiminde veya lisans veya sertifika sahibi gerçek veya tüzel kişinin iflası halinde kendiliğinden , lisans veya sertifika sahibi gerçek veya tüzel kişinin lisans veya sertifikadan vazgeçmeyi istemesi halinde ise ancak Kurul onayı ile sona erer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Rekabetin Korunması ve Geliştirilmesi, Bilgi Verme, Hesap Ayırımı, Serbest Tüketicinin Belirlenmesi ve Sisteme Girişte İstisnai Haller

Rekabetin korunması ve geliştirilmesi, bilgi verme ve hesap ayırımı

MADDE 7.- a) Rekabetin korunması ve geliştirilmesine ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir.

1) 7/12/1994 tarih ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunda öngörülen rekabet özgürlüğü, hakim durumun kötüye kullanılmaması, birleşme ve devir almaya ilişkin hususlar, doğal gaz piyasasında faaliyet gösterecek tüzel kişilere de uygulanır.

2) Türkiye'deki üretim şirketleri hariç olmak kaydıyla hiçbir tüzel kişi Kurumun cari yıla ait olarak belirlediği ulusal doğal gaz tüketim tahmininin yüzde yirmisinden fazlasını satamaz. Bu oran, kayıplar düşüldükten sonra, kalan net ulusal tüketim miktarından şirketin doğrudan doğruya veya sermayesinin yarısından fazlası kendisine ait şirketler vasıtasıyla tükettiği gaz miktarı tenzil edilerek bulunur. Bu oranın aşılması halinde Kurum tarafından gerekli önlemler alınır.

3) Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan herhangi bir tüzel kişi, kendi faaliyet alanı dışında faaliyet gösteren tüzel kişilerden sadece bir tanesine iştirak edebilir ancak ayrı bir şirket kuramaz. Kendi faaliyet alanında, faaliyet gösteren hiç bir tüzel kişiye iştirak edemez ve şirket kuramaz. Ancak iştirak ettiği tüzel kişi üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak o tüzel kişinin sermayesinin veya ticari mal varlığının yarısından fazlasını veya oy haklarının yarısından fazlasını kullanma hakkına ya da denetim kurulu, yönetim kurulu veya tüzel kişiyi temsile yetkili organların üyelerinin yarıdan fazlasını atama hakkına ya da işlerini idare etme hakkına sahip olamaz. BOTAS'ın mevcut iştirakleri ile ilgili hakları saklıdır.

b) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler yaptıkları faaliyetle ilgili konularda, bilgi vermekle yükümlüdürler. Verilecek bilgilerin kapsamı ve bilgi verilecek merciler aşağıda belirtilmiştir;

1) Doğal gaz iletim ve sevkiyat kontrolü yapan iletim şirketleri, LNG tesisi ve yeraltı depolama tesisi işleten depolama şirketleri, şehir içi doğal gaz dağıtım faaliyeti yapan dağıtım şirketleri, doğal gaz temin eden üretim ve ithalat şirketleri, kendileriyle aynı alanda faaliyet gösteren diğer şirketlere, yaptıkları faaliyetlerin doğal gaz sisteminin emniyetli ve verimli işlenmesini teminen yeterli bilgi vermekle yükümlüdürler.

2) Bu maddede belirtilen bilgilerin kapsamı, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Kurumun öncelikle çıkaracağı yönetmeliklerde belirlenecektir.

3) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren taraflar ticari yönden hassas bilgi ve belgeleri gizli tutmakla yükümlüdür. Ancak, Rekabet Kurumu ve Kurumun, yapacağı soruşturmalar nedeniyle, ilgililere verecekleri bilgilerden dolayı sorumlu tutulamaz.

4) Doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişiler, doğal gaz alım-satımı sırasında bizzat edindikleri veya denetleyen, denetlenen veya bağlı tüzel kişiler vasıtasıyla edindikleri gizli bilgileri, kendi menfaatleri veya kendilerine bağlı firmalar yararına kullanamaz.

c) Doğal gaz piyasasında birden fazla konuda faaliyet gösteren tüzel kişilerin muhasebe ayarışmalarını yapmaları zorunludur.

d) Dağıtım şirketlerinin bir yıl içerisinde dağıtacakları gazın en fazla yüzde ellisini bir tüzel kişiden satın almaları esas olup, Kurul rekabet ortamı oluşmasını dikkate alarak bu miktarı artırmaya veya azaltmaya yetkilidir.

Serbest tüketicinin belirlenmesi ve sisteme girişte istisnai haller

MADDE 8.— a) Serbest Tüketiciler aşağıdaki sınıflamaya göre belirlenir.

1) Satın aldığı yıllık doğal gaz miktarı bir milyon metreküpten daha fazla olan tüketiciler ve kullanıcı birlikleri,

2) Elektrik enerjisi üretimi için gaz satın alan şirketler,

3) Elektrik ve ısı enerjisi üreten kojenerasyon tesisleri,

4) Üretim faaliyetinde kullanılmak üzere, Türkiye de doğal gaz üreten üretim şirketleri,

Serbest tüketici statüsündedir. Ancak, Kurul, bütün tüketiciler serbest tüketici oluncaya kadar her yıl serbest tüketici olma sınırını yeniden belirleyecektir.

Kurul, bu Maddede belirtilen sınıflamaların uygulanmasını yakından takip eder. Dağıtım şirketlerinin, sorumluluk alanları haricinde bulunan abonelere, doğal gaz temin etme zorunlulukları yoktur. Toptan satış şirketleri bu tüketicilere doğal gaz satın satmamakta serbesttir.

b) Kurul, sadece lisans verilme aşamasında olmak üzere, şehirlerin gelişmişlik durumu, gaz tüketimi ve şehirlerde alt yapı yatırımlarının teşvik edilmesi amacıyla, serbest tüketici olmak için aranan yıllık tüketim miktarının sınırını tespit etmeye yetkilidir. Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler bu Kanunda belirtilen sisteme giriş koşullarına göre sisteme bağlantı yapmak isteyenlerin sisteme girişine müsaade etmekle yükümlüdür.

Doğal gaz piyasa faaliyeti yapan tüzel kişiler, sisteme giriş için talepte bulunan diğer tüzel kişiler ve serbest tüketicilerin sisteme giriş taleplerini, ancak yeterli kapasiteye sahip olamama veya bu kişilerin sisteme girişleri halinde yükümlülüklerini yerine getiremeyecekleri veya mevcut sözleşmeleri nedeniyle ciddi mali ve ekonomik tazminatlara mahkum olabilecekleri durumlarda kabul etmeyebilir.

Kapasitesizlik veya hizmet yükümlülükleri veya mevcut sözleşmeler nedeniyle, meydana gelen ciddi ekonomik güçlükler yüzünden sisteme giriş talebinin reddedilmesi halinde, durum gerekçeleriyle birlikte derhal Kuruma bildirilir.

Kurul, kapasite veya bağlantı yokluğu veya başka bir engel olup olmadığını, bu Kanun ve çıkarılacak yönetmeliklerde belirtilen kriterlere göre araştırarak üç ay içerisinde kararını taraflara bildirir.

Sisteme giriş talep eden kullanıcının kapasite veya bağlantı yokluğu durumunu bertaraf etmek amacıyla gerekli masrafları yüklenmesi halinde sisteme giriş reddedilemez.

Piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin mevcut sözleşmelerinde yer alan hükümlerden kaynaklanan ciddi ekonomik ve mali güçlükler nedeniyle sisteme girişin reddedilmesi halinde, iletim şirketi imzaladığı sözleşme nedeniyle, zor durumda kalan diğer tüzel kişinin Kuruma başvurması üzerine, Kuruldan sisteme giriş mecburiyetini geçici olarak kaldırmasını talep edebilir ve gerekli bilgilerle birlikte sorunun çözümü için planladığı önlemleri Kurula sunar. Kurul, 2 ay içinde, talep konusunda yapılacak işlem hakkında karar verir.

Ancak, sisteme giriş mecburiyetinin geçici olarak kaldırılması talebinin, Kurul tarafından reddedilmesi halinde, iletim şirketi talepte bulunan gerçek ve tüzel kişiyi sisteme bağlamaya mecburdur.

İKİNCİ KISIM

Çeşitli Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Yaptırımlar ve Yaptırımların Uygulanmasındaki Usul, Ön Araştırma,
Soruşturma ve Dava Hakkı ile Tarifeler

Yaptırımlar ve yaptırımların uygulanmasındaki usul

MADDE 9.—Kurul, doğal gaz piyasasında faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişilere yapacağı yazılı ihtarla rağmen mevzuata aykırı durumlarını devam ettirenlere aşağıdaki yaptırım ve cezaları uygular:

a) Kurul tarafından bilgi isteme veya yerinde inceleme hallerinde; istenen bilgilerin yanlış, eksik veya yanıltıcı olarak verildiğinin saptanması veya hiç bilgi verilmemesi ya da yerinde inceleme imkanının verilmemesi hallerinde, ikiyüz milyar lira para cezası verilir ve yedi gün içinde bilgilerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkanının sağlanması ihtar edilir. Ancak, kolay giderelebilecek kusurlu haller için ilgili gerçek ve tüzel kişilerden belgelerin doğru olarak verilmesi ve/veya inceleme imkanının sağlanması istenir.

b) Bu Kanun hükümlerine ve çıkarılan yönetmelik, talimat ve tebliğlere aykırı hareket edildiğinin saptanması halinde, ikiyüzelli milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde gönderilmesi ihtar edilir.

c) Lisans veya sertifika genel esasları ve yükümlülüklerinden herhangi birisinin yerine getirilmediğinin saptanması halinde, üçyüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

d) Lisans veya sertifika müracaatında ve bunların verilmesinde aranan şartlar konusunda, gerçek dışı belge sunulması veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya lisans veya sertifikada öngörülen hususları etkileyecek şartlardaki değişikliklerin Kurula bildirilmemesi halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içinde düzeltilmesi ihtar edilir.

e) Lisans müracaatı sırasında iştirak ilişkisi konusunda yanıltıcı bilgi verilmesi veya faaliyet süresi boyunca iştirak ilişkisi yasağına aykırı davranışta bulunulması halinde, dört yüz milyar lira para cezası verilir ve otuz gün içerisinde iştirak ilişkisinin düzeltilmesi ihtar edilir.

f) Piyasada, lisans kapsamı dışında faaliyet gösterildiğinin saptanması halinde, beş yüz milyar lira para cezası verilir ve on beş gün içinde kapsam dışı faaliyetin veya aleyhe faaliyetin durdurulması ihtar edilir.

g) Lisans veya sertifikanın verilmesine esas olan şartların, faaliyetlerin yürütülmesi sırasında ortadan kalktığına saptanması halinde lisans veya sertifika iptal edilir. Ancak, bu şartların baştan mevcut olmadığının saptanması halinde ise; lisans veya sertifikanın iptali yanında ayrıca beş yüz milyar lira para cezası verilir.

Yukarıdaki para cezalarını gerektiren fiillerin ihtarla rağmen düzeltilmemesi veya tekrarlanması hallerinde para cezaları her defasında bir önceki cezanın iki katı oranında artırılarak uygulanır. Bu cezaların verildiği tarihten itibaren iki yıl içinde idari para cezası verilmesini gerektiren aynı fiil işlenmediği takdirde önceki cezalar tekrarda esas alınmaz. Ancak, aynı fiil iki yıl içinde işlendiği takdirde, artırılarak uygulanacak para cezasının tutarı cezaya muhatap tüzel kişinin bir önceki mali yılına ilişkin bilançosundaki safi satış hasılatının yüzde yirmisini aşamaz. Cezaların bu düzeye ulaşması halinde, Kurul lisans veya sertifikayı iptal edebilir.

Bir lisans veya sertifikanın iptali halinde, yeni bir lisans veya sertifika verilene kadar, verilen hizmetin aksamaması için Kurul gereken önlemleri alır.

Doğal gaz şehir içi dağıtım lisansının iptal edilmesinin zorunlu hale gelmesi durumunda Kurul hizmetin aksamaması için gerekli tedbirleri önceden almak suretiyle, lisansı iptal eder. Dağıtım şebekesinin mülkiyetini elinde bulunduran lisans sahibinin nam ve hesabına yüz yirmi gün içerisinde ilgili şebekenin satışı ve yeni lisans sahibinin belirlenmesi için ihaleye çıkarılır. Uygulamaya ilişkin usul ve esaslar yönetmeliklerde belirlenir.

Bu maddede düzenlenen tüm idari para cezaları hiçbir şekilde ilgili cezayı ödeyen tüzel kişi tarafından hazırlanacak tarifelerde maliyet unsuru olarak yer almaz.

Para cezası, bu Kanuna aykırı hareket eden tarafların her birine ayrı ayrı uygulanır. Bu Kanun gereğince para cezasını gerektiren fiillerin 1/3/1926 tarih ve 765 sayılı Türk Ceza Kanunu veya ceza hükmünü içeren diğer kanunlarda suç sayılması, söz konusu para cezalarının verilmesine engel olmayacağı gibi, lisans veya sertifikanın iptaline de mani değildir.

Bu Kanundaki cezaları gerektiren fiillerin birden fazla olması halinde ve aralarında irtibat olması durumunda en yüksek cezayı gerektirecek fiilin cezası; irtibat bulunmaması halinde ise, her birinin cezası ayrı ayrı uygulanır.

Para cezası uygulama hakkı, aykırılığın vuku bulduğunun Kurulca öğrenildiği tarihi izleyen yılın başından itibaren beş yıllık zamanaşımına tabidir. Sürekli veya tekrarlanan bir aykırılık söz konusu ise zaman aşım süresi, aykırılığın sona erdiği ya da en son tekrarlandığı günden itibaren başlar.

Kurulun inceleme ve araştırma amacıyla yapacağı herhangi bir işlem, bu işlemin ilgili tarafa tebliği, karar aleyhine yargı yoluna başvurulmuş olması, zamanaşımını keser.

Verilen para cezası 21/7/1953 tarih ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur. Bu maddedeki para cezası miktarları her yıl 765 sayılı Türk Ceza Kanununun ek 2 nci maddesi hükümleri uyarınca artırılır.

Ön araştırma, soruşturma ve dava hakkı

MADDE 10.— Kurul, resen veya kendisine intikal eden ihbar veya şikayetler üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar verir.

Ön araştırma ve soruşturmada takip edilecek usul ve esaslar yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

Kurul kararına karşı açılacak davalar ilk derece mahkemesi olarak Danıştayda görülür. Danıştay, Kurul kararlarına karşı yapılan başvuruları acele işlerden sayar.

Tarifeler

MADDE 11.— Bu Kanun kapsamında Kurulca onaylanmak üzere, düzenlenen tarifeler, tarifelerin belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar şunlardır:

1) Bağlantı Tarifeleri: Kurumca belirlenecek bağlantı tarife esasları, ilgili bağlantı anlaşmalarına dahil edilecek olan ve iletim sistemi ya da bir dağıtım sistemine bağlantı için eşit durumda olan serbest tüketiciler arasında ayırım yapılmaması esasına dayalı hükümleri ve şartları içerir. Fiyatlar, bu esaslar dahilinde taraflarca serbestçe belirlenir. Abonelere Kurum ve dağıtım şirketi arasında belirlenen sabit bağlantı tarifeleri uygulanır.

2) İletim ve Depolama Tarifesi: Kurum, iletim ve sevkiyat kontrolüne ait tarifeleri belirler. Tarifelerde iletim mesafesi, iletilen gaz miktarı ve öngöreceği diğer faktörleri dikkate alır.

İletim, ve sevkiyat kontrol hizmeti yapan tüzel kişiler tarifelerini Kurum tarafından belirlenecek süre içerisinde Kuruma bildirirler. Kurum, bildirilen tarifelerden ve bu maddede yer alan esaslardan hareketle yeni tarifeleri belirler.

Kurum tarafından hazırlanacak olan iletim tarifesi, üretilen, ithal veya ihraç edilen doğal gazın nakli için iletim şebekesinden yararlanan eşit durumda olan tüm kullanıcılar arasında fark gözetmeksizin uygulanacak fiyatları, hükümleri ve tarife şartlarını içerir.

Kurum , transit doğal gaz iletiminin teşvik edilmesi amacıyla transit iletim tarifelerini yurt içi iletim tarifelerinden farklı usul ve esaslara göre tespit etme yetkisine sahiptir.

Depolama tarifeleri depolamacı şirketler ile depolama hizmeti alan tüzel kişiler arasında serbestçe belirlenir.

İletim ve depolama şirketleri, ekonomik, verimli ve güvenli işletmecilik hizmeti verdiklerini Kuruma göstermek zorundadırlar.

3) Toptan Satış Tarifesi: Kurum doğal gaz satış tarifelerinde esas alınacak unsurlar ve şartları belirler. Satış fiyatları ise, bu esaslar dahilinde doğal gaz alım satımı yapan taraflarca serbestçe belirlenir.

4) Perakende Satış Tarifesi: Dağıtım şirketleri en ucuz kaynaktan gaz temin ettiklerini, verimli ve güvenli işletmecilik yaptıklarını ispat etmek zorunda olup, lisans süresi içerisinde de bu yükümlülüğe uymak zorundadır. Dağıtım şirketinin birim gaz alım fiyatı , birim hizmet bedeli, amortisman bedelleri ve diğer faktörlerden meydana gelecek olan perakende satış fiyatları ve tarife esasları Kurumca belirlenir. Belirlenen perakende satış fiyatının dışında tüketicilerden herhangi bir ad altında ücret talep edilemez. Perakende satış tarifeleri enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak, dağıtım şirketlerinin Kuruma başvurusu halinde yeniden tespit edilebilir. Kurum bu fiyatların tespitinde hizmet maliyeti, yatırıma imkân sağlayacak makul ölçüde kârlılık ve piyasada cari olan doğal gaz alış fiyatlarını ve benzeri durumları dikkate alır. Kurulun onayladığı tarifelerin hüküm ve şartları, bu tarifelere tâbi olan tüm gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Bir gerçek veya tüzel kişinin bu Kanunda öngörülen ödemelerden herhangi birini yapmaması halinde, söz konusu hizmetin durdurulmasını da içeren usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Bu maddede belirtilen esaslar doğrultusunda Kurum bütün tarife türleri için tarifeler yönetmeliği hazırlar. Hazırlanan yönetmelik esasları doğrultusunda ilgili tüzel kişilerce hazırlanacak fiyat tarifeleri, her yıl Ekim ayının sonuna kadar hazırlanır ve Kurulun görüşüne sunulur. Kurul bu başvuruları aynı yılın 31 Aralık tarihini geçmeyecek şekilde inceler ve uygun bulması halinde onaylar. Tarife esasları ve limitleri Kurumca enflasyon ve diğer hususlar gözönüne alınarak yeniden ayarlanabilir.

İthal ve yerli doğal gazın ithal ve satışında Akaryakıt Fiyat İstikrar Fonu mevzuatına ilişkin hükümler uygulanmaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Diğer Hükümler, Değiştirilen, Kaldırılan ve Uygulanmayacak Hükümler

Diğer hükümler

MADDE 12.- a) Kamulaştırma; Bu Kanunda öngörülen faaliyetlerin gerektirmesi halinde, 4/11/1983 tarih ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununda belirtilen esaslar dahilinde kamulaştırma yapılır. Bu konuda Kurulca verilecek lüzum kararı, kamu yararı kararı yerine geçer ve müteakip işlemler Kamulaştırma Kanunu hükümlerine göre yürütülür.

Kamulaştırılan taşınmazın mülkiyeti Hazineye; kullanma hakkı kamulaştırma bedelini ödeyen tüzel kişiye ait olur. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir özütü olup geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

Lisans veya sertifikanın sona ermesi veya iptali halinde, tüzel kişilerce ödenmiş bulunan kamulaştırma bedelleri iade edilmez.

b) Mülkiyetin gayri ayni haklar ve kiralama; Tüzel kişiler, faaliyetleri ile ilgili olarak kamuya ait araziler üzerinde, bedeli ilgili tüzel kişi tarafından ödenmesi suretiyle mülkiyetin gayri ayni hak tesisini ve bu arazilerin kiralanmasını talep edebilir.

Bu istek Kurulca uygun görüldüğünde, Kurum ilgili kanunlar uyarınca ihtiyaca göre intifa, irtifak, üst hakkı veya uzun süreli kiralama yoluna gider.

Bu şekilde elde edilen hakkın bedelini ödeme yükümlülüğü devralan tüzel kişiye aittir. Kullanma hakları, ilgili lisans veya sertifikanın bir özütü olup, geçerliliği bunların geçerlilik süresi ile sınırlıdır.

c) Tebligat; Kurum tarafından bu Kanuna göre yapılacak tebligatlar, 11/2/1959 tarih ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır.

d) Kurumun para, evrak ve her çeşit malları Devlet malı hükmündedir. Görevleri ile ilgili olarak suç işleyen Kurul Başkanı ve üyeleri ile Kurum personeli Devlet memurları gibi cezalandırılır. Kurul üyeleri ve personeline karşı işlenen suçlar Devlet memuruna karşı işlenmiş sayılır. Bu konudaki kovuşturmalar genel hükümlere göre yürütülür.

e) BOTAŞ veya doğal gaz piyasa faaliyeti yapmak üzere lisans sahibi olan tüzel kişilerin başvurusu üzerine ilgili idare 3/5/1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanununa göre doğal gazın depolanması, iletimi ve dağıtım hatlarının imar planında önceden tahsis edilmiş olması şartını aramaz ve doğal gaz iletim, dağıtım hatları ile depolama tesislerinin projesi uyarınca imar planına işleyerek gerekli ruhsatları verir.

f) Doğal gazın ithali, satışı, satış fiyatının tespiti ve dağıtımı konusu ile ilgili olarak 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 27/6/1984 tarih ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile diğer kanun ve kanun hükmünde karamamelerin bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

g) BOTAŞ'ın doğal gazla ilgili alacakları hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.

h) Doğal gaz dağıtım faaliyeti yapan mevcut kuruluşlarda istihdam edilen T.C. Emekli Sandığına tâbi personelinden, isteyenlerin T.C. Emekli Sandığı ile ilişkileri devam ettirilir.

Değiştirilen, kaldırılan ve uygulanmayacak hükümler

MADDE 13.- a) 1/9/1983 tarih ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 64 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "turistik tesislerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve doğal gaz iletim, dağıtım ve depolama tesis ve şebekelerinin ihtiyacı olan arazilerin" ibaresi eklenmiştir.

b) 6326 sayılı Petrol Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

c) 2/1/1990 tarihli ve 397 sayılı Doğal Gazın Kullanımı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yürürlükten kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Elektrik Piyasası Kanununda Yapılan Değişiklikler

MADDE 14.- 20/2/2001 tarihli ve 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 1 inci maddesinin 6 numaralı bendi ile İkinci Kısım, Birinci Bölüm ve 4 üncü madde başlığı ile madde metninde geçen "Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu" ibareleri "Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu", 1 inci maddesinin 7 numaralı bendi ile İkinci Kısım, Birinci Bölüm ve 5 inci maddenin başlığı ve metninde geçen "Elektrik Piyasası Düzenleme Kurulu" ibareleri "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu" olarak değiştirilmiştir.

MADDE 15.- 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 5 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki 5/A maddesi eklenmiştir.

"Kurulun doğal gaz piyasası ile ilgili görevleri

MADDE 5/A.- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu, doğal gaz piyasası ile ilgili olarak aşağıda belirtilen hususlardaki görevleri de yerine getirir:

a) Doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin plan, politika ve uygulamalarla ilgili Kurum görüş ve önerilerini belirlemek,

b) Doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin doğrudan taraf olunan uluslararası anlaşmalardan doğan hak ve yükümlülüklerin ifası için, Kuruma düşen görevlerin yapılmasını sağlamak,

c) Doğal Gaz Piyasası Kanunu ile Kuruma yetki verilen konularda, doğal gaz piyasa faaliyetlerine ilişkin her türlü düzenlemeleri onaylamak ve bunların yürütülmesini sağlamak,

d) Doğal Gaz Piyasası Kanununda yer alan lisans ve sertifikaların verilmesine ve bunların yürütülmesi ve iptaline ilişkin her türlü kararları almak ve uygulamak,

e) Doğal Gaz Piyasası Kanununda yer alan hükümler dahilinde özel hallerde uygulamaya konulabilecek sınırlama ve yükümlülüklerin tespiti ile fiyat belirlenmesine yönelik kararları almak,

f) Doğal gaz piyasası içerisinde rekabetin hiç veya yeterince oluşmadığı alanlarda, fiyat ve tarife teşekkülüne ilişkin usul ve esasları düzenlemek,

g) Doğal Gaz Piyasası Kanununda belirlenen faaliyetlere ilişkin tarifeleri onaylamak veya tarife revizyonları hakkında karar almak,

h) Doğal gaz piyasası faaliyetleri ile ilgili denetleme, ön araştırma ve soruşturma işlemlerini yürütülmesi, yetkisi dahilinde ceza ve yaptırımları uygulamak ve dava açmak da dahil olmak üzere her türlü adli ve idari makama başvuru kararlarını almak,

i) Doğal Gaz Piyasası Kanununun uygulanması ile ilgili olarak tüzel kişiler veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında çıkacak ihtilafları çözmek,

i) Doğal Gaz Piyasası Kanununda gösterilen diğer görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmaktır."

MADDE 16.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 6 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Yasaklar ve görevden alma

Madde 6.— Kurul üyeleri üyelikleri süresince özel bir kanuna dayanmadıkça kamu ya da özel kuruluşlarda hiç bir görev alamazlar. Kurul üyeleri, üyeliklerinin sona ermesinden itibaren iki yıl süre ile elektrik ve doğal gaz piyasalarında faaliyet gösteren özel hukuk hükümlerine tâbi tüzel kişiliklerde ya da bunların iştiraklerinde görev alamaz ya da bu tür işlere ortak olamazlar ve bu tüzel kişilerden ya da iştiraklerden gelir sağlayacak ya da sağlayabilecek doğrudan ya da dolaylı ilişkiye giremez ve elektrik enerjisi ticareti ve doğal gaz ticareti ile uğraşamaz.

Kurul üyeleri, göreve başlamadan önce maliki oldukları Hazine Müsteşarlığı tarafından çıkarılan borçlanmaya ilişkin menkul kıymetler dışındaki, elektrik ve doğal gaz piyasalarında faaliyet gösteren tüzel kişilere veya bunların iştiraklerine ait her türlü hisselerini ya da menkul kıymetlerini üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar sıhri hısımları dışındakilere, görev sürelerinin başlamasından itibaren otuz gün içinde satmak veya devretmek suretiyle elden çıkarmak zorundadır.

Kurul üyelerinin eşleri ve birinci dereceye kadar kan hısımları, elektrik ve doğal gaz piyasalarında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları dışındaki tüzel kişiliklerde ya da bunların iştiraklerinde Kurul üyelerinin atanmasından sonra ve üyelik süresi boyunca görev alamaz ya da bu tür işlere ortak olamazlar ve bu tüzel kişilerden ya da iştiraklerden gelir sağlayacak ya da sağlayabilecek doğrudan ya da dolaylı ilişkiye giremez ve elektrik enerjisi ticareti ve doğal gaz ticareti ile uğraşamaz.

Kurul üyeleri ve Kurum personeli, Kurumla ilgili gizlilik taşıyan bilgileri ve elektrik enerjisi ve doğal gaz sektöründe yer alan gerçek ve tüzel kişilere ait her türlü sırları, görevlerinden ayrılmış olsalar bile açıklayamaz, kendilerinin veya başkalarının menfaatine kullanamaz.

Kurul üyelerinin görev süreleri dolmadan görevlerine son verilemez. Ancak, bu maddedeki yasakları ihlal ettiği veya bu Kanun ile kendilerine verilen görevler ile ilgili olarak işlediği suçlardan dolayı haklarında mahkumiyet kararı kesinleşen Kurul

Başkan ve üyeleri, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memuru olmak için aranan şartları kaybettikleri tespit edilen veya üç aydan fazla bir süre ile hastalık, kaza veya başka bir nedenle görevlerini yapamaz durumda olan veya görev süresinin kalan kısmında görevine devam edemeyeceği, üç aylık süre beklenmeksizin tam teşekküllü bir hastaneden alınacak heyet raporu ile tevsik edilen Kurul üyeleri, süreleri dolmadan Bakanlar Kurulu tarafından görevden alınırlar.

MADDE 17.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu 8 inci maddesinin (b) bendinin ikinci alt bendine aşağıdaki hüküm eklenmiş ve (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Elektrik Piyasasında faaliyet gösteren tüzel kişilerin ortaklık payları ile ilgili hususlar doğal gaz piyasasına yönelik üretim yapan tesislere uygulanmaz. Ancak, doğal gaz depolama tesisleri bu kapsam dahilindedir."

"d) Kurum, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenir."

MADDE 18.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu 9 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Emeklilik açısından Kurum personelinin durumu, Başkanlık tarafından hazırlanacak ve Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."

MADDE 19.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelmek üzere "A) Kurumun elektrik piyasası ile ilgili gelirleri aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur;" şeklinde bir bend eklenmiş ve (e) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki düzenleme yeni (B) bendi olarak eklenmiştir.

"B) Kurumun doğal gaz piyasası ile ilgili gelirleri aşağıdaki gelir kalemlerinden oluşur:

a) Katılma payı,

b) Lisans, sertifika, onay ve vize işlemleri üzerinden alınacak bedeller,

c) Yayın ve sair gelirler,

d) Ayrıntıları kamuoyuna duyurulmak kaydıyla ve piyasanın gelişimine dair etüt ve proje çalışmalarının finansmanında kullanılmak üzere uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından verilecek hibeler,

Katılma payının mükellefi, lisans ve sertifika sahibi olan tüzel kişilerdir. Katılma payı, anılan mükelleflerin yıllık faaliyet dönemine ilişkin olarak düzenleyecekleri gelir tablolarında yer alan safi satış hasılatı tutarının, Kurulca % 0,2 (binde iki) oranını aşmayacak şekilde belirlenecek katılma payı oranı ile çarpımı sonucu bulunur. Yıl içerisinde uygulanacak katılma payı oranı, bir önceki yılın Aralık ayı içerisinde ilan edilir."

MADDE 20.— 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

EK MADDE 1.— Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, bu Kanunun uygulanması ile birlikte, Doğal Gaz Piyasası Kanununu da uygulamakla yetkili ve sorumludur. Doğal gaz sektörü ile elektrik enerjisi sektörünün birbirinden farklı piyasalar olması nedeniyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kurulu piyasalarla ilgili görev, yetki ve düzenlemeleri ayrı ayrı ve kendi kanunlarına göre yürütür.

EK MADDE 2.— Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, doğal gazın ithali, iletimi, dağıtımı, depolanması, ticareti ve ihracatı ile bu faaliyetlerine ilişkin tüm gerçek ve tüzel kişilerin hak ve yükümlülüklerini tanımlayan lisans ve sertifikaların verilmesinden, piyasa ve sistem işleyişinin incelenmesinden, dağıtım ve müşteri hizmetleri yönetmeliklerinin oluşturulmasından, tadilinden ve uygulattırılmasından, denetlenmesinden maliyeti yansıtan fiyatların incelenmesinden ve piyasada Doğal Gaz Piyasası Kanununa uygun şekilde davranılmasını sağlamaktan yetkili ve sorumludur.

Doğal Gaz Piyasası Kanununun yürütülmesinde, gerçek ve tüzel kişilerin Kurumdan alacakları lisans veya sertifika kapsamında yapacağı faaliyetlerin denetimi, gözetimi, yönlendirilmesi, uyulacak usul ve esaslar ile bu lisans ve sertifikaların kapsamı, verilme kriterleri, süreleri, bedellerinin tespit şekli, çevre mevzuatı ile uyum sağlaması, sicil kayıtlarının tutulma usulü ile lisans ve sertifika sahiplerinin hak ve yükümlülükleri ve piyasanın düzenlenmesi ile ilgili gerek görülen diğer hususlar çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Kurum, Kurul kararıyla Doğal Gaz Piyasası Kanunu hükümleri uyarınca çıkaracağı yönetmelikleri ve uzun vadeli programları piyasada faaliyet gösteren tüzel kişilerin ve ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini alarak hazırlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1.— Hazırlık dönemi, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren on iki aylık süreyi ifade eder. Bakanlar Kurulu bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere altı aya kadar uzatabilir.

Hazırlık dönemi kapsamında:

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel alınmış kanuni bir hak, belge, izin veya yetkilendirmeye müsteniden yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyeti, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en fazla 24 ay daha devam edebilir. Anılan faaliyetlerin bu süreden sonra devamı, bu Kanuna göre alınacak izne bağlıdır.

Yapılmakta olan doğal gaz piyasa faaliyetlerinin bu Kanunun hükümleri dairesinde devamına izin verilebilmesi için:

a) Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 20 ay içinde Kuruma müracaat edilmesi;

b) Doğal gaz piyasa faaliyetinde bulunan tüzel kişinin, söz konusu faaliyeti yapmaktan men edilmemiş olması,

şarttır.

Hazırlık dönemi içerisinde şehirlerde doğal gaz dağıtım yetkisi alacak şirketin ihale suretiyle seçimi, seçilen şirketin izin alınmak üzere Bakanlar Kuruluna sunulması, izin verme sözleşmesinin Bakanlık ile imzalanma prosedürü ve benzer işlemler Bakanlık tarafından hazırlanacak tebliğe göre yapılır. Bakanlık bu konuda BOTAŞ Genel Müdürlüğünü söz konusu işlerin yürütülmesi için görevlendirir. Bakanlık ile izin verilen şirket arasında imzalanacak izin verme sözleşmesi Bakanlar Kurulu onayı ile yürürlüğe girer ve hazırlık döneminin sonunda, Kurum tarafından hazırlanacak mevzuat hükümlerine uymadığı takdirde, Kurul sözleşmeyi mevzuata uygun hale getirebilmek için gerekli değişikliği yaparak dağıtım lisansına dönüştürür. İzin verme sözleşmesi imzalayan dağıtım şirketi bu değişikliğe itiraz edemez.

Hazırlık dönemi sonuna kadar doğal gaz piyasa faaliyetleri yapmak isteyen hiç bir şirkete bu Kanuna göre lisans veya sertifika verilmez.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, hazırlık dönemi içerisinde Kanunun uygulanmasına yönelik uyuşmazlıkların hallinde veya tereddütlerin giderilmesinde Bakanlık yetkili ve görevlidir.

GEÇİCİ MADDE 2.— BOTAŞ, bu Kanunun yayımlandığı tarihten sonra ithalatı ulusal tüketimin %20 si oranına düşüncüye kadar yeni doğal gaz alım sözleşmesi yapamaz. Hazırlık döneminden sonra başlamak üzere her yıl en geç 2009 yılına kadar toplam yıllık ithalat miktarını yıllık ulusal tüketiminin % 20 sine düşürüncüye kadar, mevcut doğal gaz alım veya satış sözleşmelerinin kısmi veya bütün olarak tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte devredilmesi için istekli olan diğer ithalat lisans sahibi şirketlerin katılacağı devir için BOTAŞ tarafından ihale yapılır. İhaleyi kazanan tüzel

kişiyse, söz konusu devir için BOTAŞ'ca muvafakat verilir. İlgili tüzel kişi sözleşmenin satıcı tarafı ile devredilecek miktar için, yeni sözleşme yapmasından sonra devir yürürlüğe girer. Ancak ihaleyi kazanan tüzel kişinin satıcı taraf ile sözleşme yapamaması halinde, ithalatçı şirketin BOTAŞ'ın tüm yurt dışı mükellefiyetini yerine getirmeyi kabul etmesi ve ikili anlaşmalarla belirlenen doğal gaz alım fiyatının altında olmamak şartıyla, satış yoluyla devir gerçekleştirilebilir. Hazine garantili sözleşmesi bulunan Yap İşlet ve Yap İşlet Devret santralleri, Hazine Müsteşarlığına başvurarak ilgili Hazine garantilerinden feragat etmek koşuluyla, doğal gaz alımlarını piyasa koşulları içinde basiretli bir işletmeci gibi davranarak en ekonomik kaynaktan yaptıklarını Kurula ispat etmek ve doğal gaz satın alma maliyetindeki düşüşü, elektriğin satış fiyatında bir azalma sağlayacak şekilde yansıtmak zorundadırlar.

BOTAŞ tarafından her takvim yılında devredilen miktarlar, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte alım taahhüdünde bulunulan toplam doğal gaz miktarının % 10'undan daha az olamaz.

Ayrıca, BOTAŞ'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler dışındaki ülkelerden yapılacak ithalat için yapılacak müracaatlarda Kurul, piyasada rekabet ortamının oluşturulması, mevcut sözleşmelerden doğan yükümlülükleri ve ihracat bağlantılarını dikkate alarak belirleyeceği usul ve esaslar dahilinde müracaatları değerlendirerek ithalata müsaade edebilir. Ancak, BOTAŞ'ın mevcut sözleşmelerinin var olduğu ülkeler ile bu sözleşme süreleri sona erinceye kadar bu ülkeler ile hiç bir ithalatçı şirket tarafından yeni gaz alım sözleşmeleri yapılamaz. Söz konusu mevcut sözleşmelerin sona erdiği tarihten itibaren aynı miktarlar için yeni ithalat sözleşmeleri yapılabilir. Ancak, ihrac amaçlı veya Kurumca tespit edilecek yurt içi doğal gaz arz açığının olması durumunda söz konusu ülkelerle yeni gaz alım bağlantıları yapılabilir.

Bu Kanun hükümlerine göre, dağıtım faaliyeti hariç, BOTAŞ'ın dikey bütünleşmiş tüzel kişiliği 2009 yılına kadar devam eder. Bu tarihten sonra BOTAŞ yatay bütünleşmiş tüzel kişiliğe uygun olarak yeniden yapılandırılır. Yeniden yapılandırılma sonucu meydana gelecek yeni tüzel kişilerden, sadece gaz alım ve satım sözleşmelerine sahip olan ve ithalat faaliyeti yapacak olan şirket, BOTAŞ'ı temsil eder ve BOTAŞ adı ile anılır. Yeniden yapılandırılma sonucu ortaya çıkan bu şirketlerden iletim faaliyeti yapan şirket hariç, diğerleri iki yıl içinde özelleştirilir.

BOTAŞ'ın, iletim, depolama, satış, ithalat faaliyetlerine ilişkin muhasebe ayırışımı, hazırlık dönemi sonundan itibaren 12 ay içerisinde gerçekleştirilir.

BOTAŞ'ın Hazine garantili yükümlülükleri saklıdır.

GEÇİCİ MADDE 3.— Şehiriçi dağıtım faaliyetlerinde geçiş süreci aşağıdaki gibi yapılır;

a) Bakanlık, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakiben iki ay içerisinde BOTAŞ'ın mülkiyetinde ve işletiminde bulunan Eskişehir ve Bursa şehir içi dağıtım işletmeleri ve varlıklarının özelleştirilmesi için Özelleştirme İdaresi Başkanlığına bildirir. Özelleştirme işlemleri, hazırlık döneminden sonra en geç altı aylık bir süre içerisinde, Kurum tarafından belirlenecek usul ve esaslar dikkate alınarak ve 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun hükümleri dairesinde Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından gerçekleştirilir. İlgili şehirlerdeki işletmelerin Özelleştirme İdaresince tüzel kişilere devredilmesi ve dağıtım faaliyetine başlayabilmesi için, bu Kanunun 4 üncü maddesinin (g) bendinde belirtilen Belediyeye karşı olan yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve Kuruldan şehir içi dağıtım lisansı alınması zorunludur.

b) Mülkiyeti, işletmesi ve doğal gaz ticaret hakkı belediye veya belediye şirketine ait olan mevcut şehir içi doğal gaz dağıtım tüzel kişileri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, üç yıl içinde maliki oldukları ve işlettikleri şehir içi doğalgaz dağıtım şebeke ve lisanslarını mevcut hazine garantili ve devirli borçlarını erken itfa ve bu borçların üstlenilmesi neticesinde doğan Hazineye ait olan borçlarının ödenmesinde kullanılması kaydıyla dış kredi borçlarının geri ödeme takvimine bağlı olmaksızın veya hazine garantili ve devirli dış borçlarının en son anapara ödeme tarihinden itibaren 3 yıl içerisinde kamu hisselerini % 10 veya altına düşürecek şekilde devrederek yeniden yapılacaktır.

c) Belediye veya belediyeye ait şirketler tarafından halihazırda yapılmakta olan dağıtım faaliyeti Kurulla, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 24 ay içerisinde yapılacak dağıtım lisansı hükümlerine göre yürütülecektir. Kurumun hazırlayacağı lisans, diğer şehirlerde uygulanan tip lisanslara uygun olacaktır. Ancak, ilgili belediye veya belediye şirketinin şehrin özelliklerine göre lisansta yer almasında fayda veya zorunluluk görülen hususlar, Kurulca değerlendirilerek gerektiğinde lisansta yer verilir.

d) Şehir içi doğal gaz dağıtım şirketleri, 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren dağıtım ve satış faaliyetleri için şirket içinde muhasebe ayrışımını yapmak zorundadır.

GEÇİCİ MADDE 4.— Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce BOTAŞ tarafından parafe edilmiş olan Mısır doğal gaz alım satım anlaşması, Bu kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, Kurul tarafından yapılacak olan arz talep dengesi çalışmaları sonucunda ortaya arz açığı çıkması durumunda, sözkonusu anlaşma sonuçlandırılarak bu Kanunun kapsamı dışında tutulur.

Yürürlük

MADDE 21.— Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22.— Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

